

ନିନ୍ଦା ମାୟା

ଫେବୃଆରୀ ୧୯୮୭

R\$2.50

ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାକୁଟ୍ତରସ୍ୟା!

ତାଙ୍କ ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକମାଂସର ତାଙ୍କୁ କହୁଛି 'କିଛି ମାଗୁଛି' । ସୁସ୍ୱରସ୍ୟା ଶେଷ ସେ ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାସମ୍ପର୍କ । ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ ମାଗୁଥିବା କହୁଛି, "ମୁଁ କେବଳ ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାରେ । ମୋର ଘରା ମୋ ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାରେ ଶେଷ ହେବ । କେବଳ ମୁଁ ତାହା ପିଇାନ୍ତି ଶେଷକାଳୁ ଆମର କହିଛି । ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଫୋରହାନୁ ଫୋରାଉତ ହେଉଛି — ତାହା କଣ ପିଇାକରେ ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାରେ ।"

କାହାଣୀରେ ଶାନ୍ତବଶରେ ରହି କହିଛି ଓ ଅସୁ ହାତରେ । ଫଳରେ କାନ୍ତ କଣ ହୁଏ ।

ଫୋରହାନୁ ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାରେ ଏକ ସକ୍ରିୟ ଫୋରାଉତ ଅଛି ଯାହା କାନ୍ତର ଏକାମେଲୁ ଶକ୍ତି କରେ । ଏହା କାନ୍ତର ଦନ୍ତସ୍ତମ୍ଭ କରୁଥିବା ବାହାଣୁପ୍ରକାର ପ୍ରତିରୋଧ ହୁଏ ।

ଆଉ ମଧ୍ୟ, ଫୋରହାନୁର କିଶେଷ ଆସ୍ତ୍ରକେଶୁ ମାଡିଲୁ କାନ୍ତ କରି ରଖେ । ଫଳରେ କାନ୍ତର କିଛି ଆହୁରି ଦୃଢ଼ ହୁଏ ଓ ଆୟୁଷ ମଧ୍ୟ ବଢିଯାଏ ।

ସୁନିଶ୍ଚିତ ଆହୁରି କହୁଛି, "ମୁଁ ମୋ ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାରେ ଫୋରହାନୁର ସହ । ଆପଣ କେଉଁଠି କି ?"

ଫୋରହାନୁ

ସୁସ୍ୱରସ୍ୟାକୁଟ୍ତରସ୍ୟା

**ଫ୍ୟାରେକ୍ସ®
ପ୍ରଥମ ପସନ୍ଦ !**

**ନୂଆ ଉନ୍ନତ ଫ୍ୟାରେକ୍ସ®
ଆପଣଙ୍କ ଶିଶୁ ପାଇଁ ଘନ ଖାଦ୍ୟର ଆଦର୍ଶ ଆରମ୍ଭ
କାରଣ ଶିଶୁର ଦିନିକିଆ ପାଇଁ ଏଥିରେ ଅତି ଉପଯୋଗୀ ଉପାଦାନ !**

ଫ୍ୟାରେକ୍ସରେ ଭରପୁର ପ୍ରୋଟିନ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣରେ
ସ୍ଲୋଡ୍ରସାର ଅଛି ଯାହା ଶିଶୁକୁ ସୁସ୍ଥ ସରଳ କରି ଗଢ଼େ ।
ଶିଶୁର କୋମଳ ହଜମ ପାଇଁ ଏହା ଉପଯୋଗୀ ।

ଫ୍ୟାରେକ୍ସରେ ଥିବା ଲୌହସାର ଶିଶୁର ରକ୍ତ ସୁସ୍ଥ ରଖେ
ଓ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତି ଗଢ଼େ ।

ଫ୍ୟାରେକ୍ସରେ ଥିବା ୨:୧ ଆଦର୍ଶ ଅନୁପାତର କ୍ୟାଲସିୟମ
ଫସଫରସ, ଶିଶୁର ଦାଢ଼ ଓ ହାଡ଼କୁ ସୁସ୍ଥ ରଖେ ।

ପୁଷ୍ଟିଗୁଣରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଫ୍ୟାରେକ୍ସ ରତ୍ନମାନ ଆହୁରି
ଅଧିକ ସୁସ୍ବାଦୁ । ମିଶାଇବା ବି ଆହୁରି ସହଜ ।

**ନୂଆ ମିଶାଇବାର
ଦିରକାର ନାହିଁ !
କେବଳ ଯାଣି
ମିଶାଇ ଖୁଆନ୍ତୁ**

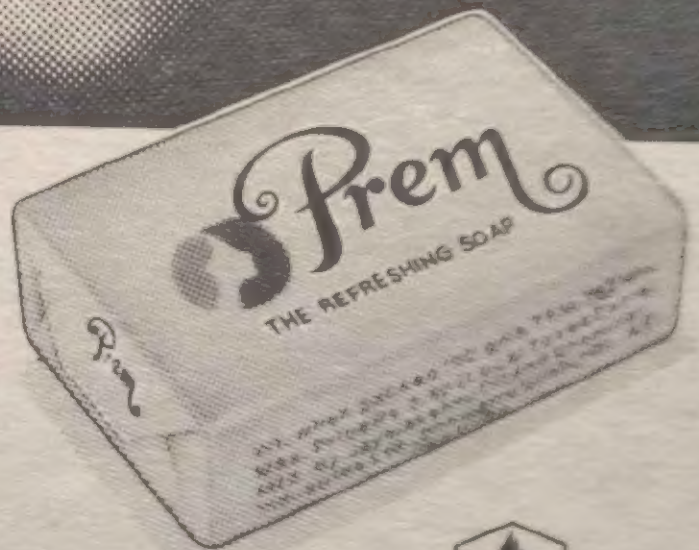
**ନୂଆ
ଉନ୍ନତ ଫ୍ୟାରେକ୍ସ®**

ବିଳାସିତାର ସୁଗନ୍ଧ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୀର୍ଘରେ...

ପ୍ରେମ-ସତେଜତା ଆଣିବାର ସାଧନ

କରୁନାମା
ଦୋଷ
ବୁଝ

ବୋଲିବା ଓ ଶୁଣିବା ଉଭୟେ ଉପକରଣ

Imagined 210101

ଡିସନୀ କେ ରଙ୍ଗ, ଲକ୍ଷ୍ମର କେ ସଙ୍ଗ

ସବର୍ଦ୍ଧନ କରୁଛି—

ଲକ୍ଷ୍ମ-ଡି
ଯୋଗନାରେ ଯୋଗ
ଦିଅନ୍ତୁ

ଲକ୍ଷ୍ମର ଡିସ୍ନେ ଫନ୍‌ସେଟ୍

ଡୋନାଲ୍ଡ, ମିକି, ବର୍ଟ୍ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମର —
ଏମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ଏକ
କୌତୁକିଆ ପରିବାର ।
କିନ୍ତୁମାନ, ଏକ ଡିସ୍ନେ ଫନ୍‌ସେଟ୍
ନିଅନ୍ତୁ । ଫଳରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଏକ
ଲକ୍ଷ୍ମ-ଡି କ୍ରପନ ମିଳିବ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଆଣି ଦେବା ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରିକା—
୫୦୦ ପୁରସ୍କାରୀ ଏଣୁ କୌତୁକ ଉପଭୋଗ
କରନ୍ତୁ ।

 Luxon®

CLARION D 349 ORIYA

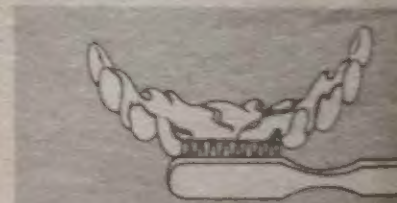

ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆରମ୍ଭ ହେଉ ସୁଖେ, ଚଟକା ସୁଆଦ ନେଇ ସୁଖେ

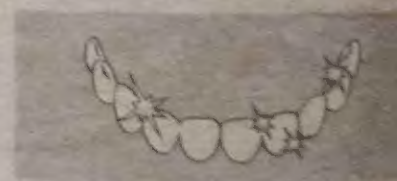

କେବଳ ଓ ଉପାୟମେଳେ ଚଟକା
 ଚାଟ । ବିଶେଷ ଫର୍ମୁଲାର ଦୁଇ
 ଖଣ୍ଡ ଗୋଟି ଯାକ ଯିବା ଯେଣେ
 ହେଉନା ପରିଷ୍କାର, ନିଶ୍ଚୟରେ
 ଏ ସୁଖ ।
 ପ୍ରକୃତ ତୁଳ୍ୟେଷ ଦାଗ ଦାଗ
 ଯେ ଚିତ୍ତେ ଦେଖେ ଚିତ୍ତେ ଘରେ
 ଯେଉଁଠାରେ ଘଟି ଗଲା ।
 ଯେତେ ଘର ଉପମାନେ ମଧ୍ୟ

ଏହି ତୁଳ୍ୟେଷରେ ଦାଗ ମାଟିବାକୁ
 ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ ପାଲଟେ ।
 ଆଜିକୁ ନୂଆ ପ୍ରକୃତ ତୁଳ୍ୟେଷ
 ଶିଖନ୍ତୁ ।
 ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି
 ସକାଳକୁ
 ଜରୁର ଦୁଇର,
 ସାଥେ ।

ବିଶେଷ ଉପାୟମେଳା ଦ୍ୱାରା ଦାଗ ଦାଗ ଯେତେ ଘରେ ଘଟେ

ନିଜ ଶରୀରରେ ଦାଗ ଦାଗ ଯେତେ ଘରେ ଘଟେ ତାହା ଦାଗ ଦାଗ ଯେତେ ଘରେ ଘଟେ

ନୂଆ
ପଣ୍ଡା
 ଚୁଆପେଷ୍ଟ

0611 9793 0611

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରମା'ଣୀ

ସମ୍ପାଳକ : ନାଗି ରେଡ଼ିକା

ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକକଥାରେ ଆସାମରେ ଅବସ୍ଥିତ କାମାକ୍ଷୀ ଦେବୀ 'କାର୍ତ୍ତିକା କାମାକ୍ଷୀ' ନାମରେ ବିଦିତା । ଯାଦୁକର ଓ ମାନ୍ତିକମାନେ "କାର୍ତ୍ତିକା କାମାକ୍ଷୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞା" ବୋଲି କହୁ ସେମାନଙ୍କ କରମତ ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । ଏ ସଂଖ୍ୟାର ଚନ୍ଦ୍ରକଥାରେ ସେହି ମନ୍ଦିରର ଇତିହାସ ଓ କମ୍ବଦନ୍ତ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅମରବାଣୀ

ଦୁର୍ଜନେନ ସମଂ ସଖ୍ୟଂ ପ୍ରୀତିଗୁପ୍ତି ନ କାରୟେତ୍ ।

ଭକ୍ତ ଦୟତ ଗୁଣାରଃ ଶୀତଃ କୃଷ୍ଣାୟତେ କରମ୍ ॥

[ଦୁର୍ଜନ ସାଙ୍ଗରେ କଦାପି ଭକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାର ଧରିଲେ ଯେମିତି ହାତ ପୋଡ଼ିଯାଏ, ଭକ୍ତ ଅଙ୍ଗାରରେ ହେ ସେମିତି ହାତ କଲ ହୁଏ । ଦୁର୍ଜନ ସଂସର୍ଗ ଯେଉଁ ଦଗରୁ ହେଲେ ହେ ଶରଣ ।]

ବର୍ଷ : ୨୦

ଫେବ୍ରୁଆରୀ ୧୯୮୭

ପୃଷ୍ଠା : ୮

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୨ ୫୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୩୦-୦୦

ସାନ ସୁନ୍ଦର ମନ ମୋତେ ଭଲ ନାହିଁ
ଖେଳ ଖେଳିବା ବିଳା ତ ରହି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ପିପ ଜିସ ବା କରିବ ଯା ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ
ଖେଳ ସାଙ୍ଗସାଥୀ କେହି ଗୋଟି ପାଖ ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ॥

ଏକା ଖେଳିବା ଲାଗି ବହୁ ଭାବି ଚିନ୍ତି
ବାକ୍ସ କହିଲା ପିପ ୧୨ ରଙ୍ଗରଙ୍ଗିଆ ପାଥୀ ।

କାଗଜ ଉପରେ ଫେଖ, କଲମ କରେ ଗଢି
ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଖୁଡ଼ି, ନଟୁ, ବରେଇ, ରଖା, ହାଟି ॥

ଏକେ ସତେ ଭୟପୋଖୀ, ପାଶୁଆ, ନେଲିଆ
ବାଦମୀ, ହଳଦି ପୁଣି ପାଟଳ, ନାଲିଆ ।

ଭାଓଲେଟ୍, ଗାଢ଼ଗଣି ଆଉ ନାରଙ୍ଗି, କାଳିଆ
ତମ ଲାଗି ପ୍ରତି ସେଟ୍ ଯେ ଦଶ ରଙ୍ଗିଆ

ଗୁଳିଶବ୍ଦର ବିନିଦ୍ର ରଜନୀ

ଆହାର ପେପର ଜୀବନ ଧାରଣ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ନିଦ୍ରା ସେହପରି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଜଣାଶୁଣା କଥା । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବ-
ନିବାସୀ ଅମାସ୍ ଇଜିକ୍‌ବୋୟାଡ୍ ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୁଳିଶ ବର୍ଷ
ଧରି ଶୋଇ ନାହାନ୍ତି । “ପୃଥିବୀର ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ”
ଇତିହାସରେ ଏଭଳି ଘଟଣା ଦ୍ଵିତୀୟ ନାହିଁ ବୋଲି
ମନୋବିଜ୍ଞାନିକ ପେସୋଗାରିଆ କହନ୍ତି ।

ଦୀର୍ଘଜୀବନର ରହସ୍ୟ

ବ୍ରିଟେନ୍-ବାସୀ ୧୦୮ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ବୁକ୍‌ ନିଜ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନର
ରହସ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ କହନ୍ତି କି ସେ ମଦ ପିଅନ୍ତି ନାହିଁ; ଧୂମପାନ
କରନ୍ତି ନାହିଁ; ସବୁଦିନ କୌଣସି ଭବିତ କାମରେ ଲାଗି
ରହୁଥାନ୍ତି ।

ସମ୍ବେଦାର ପଶୁ

ନିଉୟର୍କ ଚିଡ଼ିଆଖାନାର ଭୂତପୁର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଡକ୍ଟର, ନିଲ୍‌ବ୍
ଲେୟାର୍‌ଙ୍କ ମତରେ ସିମ୍ପାଞ୍ଜି, ଓରଙ୍ଗ ଓଟାଙ୍ଗ, ହାଜ,
ଗରଲ୍, ବୁହର, ଘୋଡ଼ା, ସମୁଦ୍ରସିଂହ, ଭଲ୍ ଓ ବଲେରଙ୍କର
ସେ ଖାଇ ସ୍ଵରାଶ ଶକ୍ତି ପଥେନ୍ତି, ତାହା ନୁହେଁ । ସେମାନେ
ଅନେକ କଥା ବୁଝିପାରନ୍ତି ମଧ୍ୟ ।

କାହିଁ କେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଥା । ଦୈତ୍ୟ-ଗୁରୁ ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଉପରେ ଶିବଙ୍କୁ ଆରାଧ୍ୟ କରି ଘୋର ତପସ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଦେବଗଣ ଶଙ୍କି ଗଲେ । କୌଣସି ମତେ ତାଙ୍କ ତପସ୍ୟାରେ ବନ୍ଧୁ ଘଟାଇବାକୁ ମନସ୍ଥ କରି ସେମାନେ ଦେବଗୁଜ୍ଞ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅସାମାନ୍ୟ ସୁଦତ୍ତ କନ୍ୟା ଜୟନ୍ତୀଙ୍କୁ ଯାଇ କହିଲେ, “ଦେବଗଣଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ତମକୁ ଗୋଟାଏ କାମ କରିବାକୁ ହେବ ।”

“କି କାମ ?” ଜୟନ୍ତୀ ପଚାରିଲେ ।

“କାମଟି କରିବ ବୋଲି ଆଗେ କଥା କଥ । ତା’ପରେ କହିବୁଁ ।”

“ହେଉ । କଥା ଦେଉ ।” ଜୟନ୍ତୀ କହିଲେ । ଦେବଗଣ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ସେ କୈଳାସ ପର୍ବତକୁ ଯାଇ ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିବେ ଓ ତାଙ୍କୁ ବିଭୀ ହେବେ । ଜୟନ୍ତୀ ବୁଝିଲେ କି ଦେବତାମାନେ ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତପସ୍ୟା ପଣ୍ଡିତ ଭାବରେ ଗୃହୀତ । ସେ କାହାର ତପସ୍ୟାରେ ବନ୍ଧୁ ଉତ୍ସୁକାଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏଣେ ତ କଥା ଦେଇଛନ୍ତି । କରିବେ କ’ଣ ? ସେ ଯାଇ ନୀଳକଣ୍ଠରେ ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସେବା କଲେ । ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତପସ୍ୟା ବଧୂ ପୁରକ ସମାପ୍ତ ହେଲା । ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀଙ୍କୁ ବହୁ ବର ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଜୟନ୍ତୀ ତାଙ୍କୁ ବିଭୀ ହେବେ ବୋଲି କହିଲେ । ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ବଳ୍ପ ହେଲେ ।

ଜୟନ୍ତୀ ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତପସ୍ୟାରେ ବନ୍ଧୁ ଘଟାଇଲେ ନାହିଁ; ଅଥଚ ଦେବଗଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ନିଜ କଥା ବି ରଖିଲେ ।

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସମୟ

ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ ଖରରେ ରହୁଥିଲେ ଜଣେ ସାଧୁ । ପାଖରେ ଗାଁଟିଏ ଥିଲା । ଗାଁ ଲୋକେ ସାଧୁଙ୍କୁ ବଡ଼ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନେ କୁଡ଼ିଆଟିଏ ବନାଇ ଦେଇଥିଲେ । ବର୍ଷକରେ ଥରେ ସେମାନେ ସାଧୁ ରହୁଥିବା କୁଡ଼ିଆ ମରାମତ କରି ଦେଉଥିଲେ । ସାଧୁଙ୍କର ଯାତ୍ରା ଦରକାର, ସେମାନେ ସବୁ କରି ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସାଧୁଙ୍କର ବଶେଷ କିଛି ଦରକାର ନଥିଲା ।

ସାଧୁ ସବୁଦିନେ ଥରେ ଗାଁ ଭିତରକୁ ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ । କାହାରି ଘରୁ ହେଲେ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ଧରି ଫେରୁଥିଲେ । ବାସ୍ । ସାଧୁଙ୍କର ସେ କୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ କିମ୍ବା ନଈ କୂଳରେ ଧାନରେ ବସି ରହୁଥିଲେ । କେବେ କେବେ ଗାଁ ଲୋକେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ଧରି

ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ସେ ତାହାର ସମାଧାନ କରି ଦେଉଥିଲେ ।

ଦିନେ ଗାଁ ପାଖର ଜମିଦାର ଆସି ସାଧୁଙ୍କୁ କହିଲେ, “ବାବା, ଆପଣ କାହିଁକି ସବୁଦିନେ ଯା’ ତା’ ଘରକୁ ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ଯିବେ ? ମୁଁ ତନିଓଲି ଯାକ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ପଠାଇଦେବି ।”

ସାଧୁ କହିଲେ, “ସୁଅ, ତମ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଶ୍ରବ ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲି । କଥା କ’ଣ କି, ମୋର ତନିଓଲି ଛେଜନ ଲେଡ଼ା ନୁହେଁ । ଓଲିଏ ଖାଇଲେହଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ବର୍ଷକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଯୋଡ଼ି, ଖଣ୍ଡିଏ ଗାମଛା ଓ ଖଣ୍ଡିଏ ଚନ୍ଦର ହେଲେ ମୋର ଯଥେଷ୍ଟ । ମୁଁ ଗାଁକୁ ଯାଏଁ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଯୋଗୁଁ । ସେମାନେ ମୋତେ କିଛି ଦେଇ ଆନନ୍ଦିତ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଯେତେବେଳେ ବଞ୍ଚେଇ କରାବ ?”

ସାଧୁ କହିଲେ, “ବାପା, ତୋର ଦୁଃଖ ମୁଁ ଦୁଃଖୁ । ଗୋଟିଏ କାମ କରିବା । ତୁ ଆଶ୍ରମ ଲେଖୁଛୁ ତ ? ବେଲ୍ । ଏ ଗାଁରେ କେତେଜଣ ଥିଲବାଲ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ସବୋପରି ଅଛନ୍ତି ଜମିଦାର । ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ ଯିଏ ହେଲେ ତୋତେ ଘରେ ରଖିନେବ । ତୁ ଯେପରି ଦୁଇ ଅକ୍ଷର ପଢ଼ିବୁ, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରିଦେବି । ହେଲା ?”

“ନାହିଁ ବାବା, ମୁଁ ସେପରି ଭାବରେ କୌଣସି ଗୃହସ୍ଥ ଘରେ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ମୋର ସ୍ୱପ୍ନାର ପ୍ରତି କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ । ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସେବା କଲେ ପରମ ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣେ । ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେହିଁ ରହିବି । ଆପଣଙ୍କ ସେବା କରିବି । ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେବି ।” ଶୁଣୁ କହିଲା ।

ସନ୍ନ୍ୟାସୀଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ତୋର କ’ଣ ସେପରି ସମୟ ହେଲାଣି ?” କିନ୍ତୁ ଶୁଣୁ ତାଙ୍କଠି ରହିବ ବୋଲି ବହୁତ ଜିଜ୍ଞାସ କଲା ।

ସାଧୁ ସେଥିରେ ରାଜି ହେଲେ । ଶୁଣୁ ସେଇଠି ରହିଲା । ସାଧୁ ତାକୁ ଲେଖାପଢ଼ା ଦିଶିଗଲା । ଗାଁ ଲୋକେ ଜଣକ ବଦଳରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ଆନନ୍ଦରେ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ।

କେଇବର୍ଷ ଗଲା । ଦିନେ ସାଧୁ କହିଲେ, “ବାପା, ମୁଁ ଏଥର ଅନ୍ୟତ୍ର ଯିବି । ତୋତେ

ଜମିଦାର ନିଜ ଭୁଲ ବୁଝିଲେ । ସେ ସାଧୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲେ ଓ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଗଲେ ।

ଅଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେ ଦୁହଁଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁଥିଲା ଶୁଣୁ । ତା’ର ବାପା ମା ନଥାନ୍ତି । କାହାର ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ପାଇବା ଆଶାରେ ସେ ଚାଲିଥାଏ । ସାଧୁଙ୍କ ପ୍ରତି ତା’ ମନରେ ବହୁତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାତ ହେଲା । ସେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲା ଓ ନିଜ ଦୁଃଖ କହିଲା । ତା’ପରେ ନିବେଦନ କଲା, “ବାବା, ମୋର ସ୍ୱପ୍ନାର ସୁଖ ପ୍ରତି କୌଣସି ଲୋଭ ନାହିଁ । ଆପଣ ମୋତେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ରହି ଆପଣଙ୍କ ସେବା କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଜମିଦାରଙ୍କ ଘରେ ରଖାଇ ଦେବ । ଭଲରେ ରହିବୁ ।”

ରାମ କାନ୍ଦ ପକାଇ କହିଲା, “ବାବା ମୁଁ ସନ୍ତ୍ୟାସୀ ହୋଇ ଆପଣଙ୍କ ସାଥରେ ଯିବି ।”

ସାଧୁ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ନା, ସେପାଇଁ ତୋର ସମୟ ହୋଇ ନାହିଁ ।”

“ତେବେ ମୋତେ ଏଇଠି ରହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କୁଡ଼ିଆରେ ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ସାଧୁ ଜୀବନ ଯାମନ କରିବି । ଆପଣ କେବେ ଫେରିବେ ?” ରାମ ପଚାରିଲା ।

“ସେକଥା କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ତୁ ଏଇଠି ରହିପାରୁ ।” ଏହା କହି ସାଧୁ ଚାଲିଗଲେ ।

“ଆପଣ ଯେବେ ଫେରିବେ, ଦେଖିବେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନଯାପନ କରୁଛି । ମୋତେ ସିନା ଆପଣ ସାଥରେ ନେଉ ନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମୋର ସନ୍ତ୍ୟାସ ଜୀବନ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜୀବନ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ ।” ରାମ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲା ।

ଗାଁ ଲୋକେ ସାଧୁ ଚାଲିଯାଇଥିବାର ଜାଣି ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ତେବେ ରାମ ତାଙ୍କ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ବନ୍ଦନ କରୁଥିବାରୁ ରାମକୁ ସେମାନେ ବେଶ୍ ଆଦର କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ରାମ ଦେଖିଲା, ତା’ ଲୁଗା ମୁଣ୍ଡା ଛାଟି ଦେଇଛି । ସେ ଏକଥା ଦାମୋଦର ନାମକ ଜଣେ ଗ୍ରାମବାସୀକୁ କହିଲା । ପରଦିନ

ଦାମୋଦର ତାକୁ ଆଣି ଗୋଟାଏ ବିଲେଇ ଛୁଆ ଧରିବା ଦେଇ କହିଲା, “ତମେ ଦୂରତ ମୁଣ୍ଡାକଟା ଲୁଗା ବଦଳରେ ଶଣ୍ଢି ଏ ନୂଆ ଲୁଗା ଆଣିବ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେବ ନାହିଁ । ମୂଷା ବିଛୁଳରେ ଏହି ଦେଲ ଅମୋଦ ଅସ୍ତୁ ।”

ରାମ ବିଲେଇ ଛୁଆଟି ରଖିଲା । ‘କିନ୍ତୁ ବିଲେଇକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ପାଇଁ ତା’ ପାଖରେ କିଛି ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହି ନଥାଏ । ଜଣେ ଗ୍ରାମବାସୀ ତାକୁ କହିଲା, “ସାନ ସାଧୁ! ତମେ ଗୋଟାଏ କାମ କର । ଜମିଦାରକୁ ଗୋଟାଏ ଗାଈ ମାଗ । ତା’ହେଲେ ବିଲେଇକୁ ଖେଳିବେ

ଆଜି ଦେଖିବାକୁ ସା-ସବେ ଚିତ୍ତ ତ
ରୁନାଇଲେ ଜମଦାରଙ୍କର କେହି କ୍ଷତି ହେବ
ନାହିଁ । କାମ ମୁଁ କରିବି । ତମକୁ ଅଧେ
ଫସଲ ଦେବି ଓ ନାକେ ଅଧେ ନେବି । ଗାଈ
ହାଣ୍ଡି ବା ଘାସପାସର ଫସଲ ହେବ ନାହିଁ ।”

ସବୁ ମନକୁ ରକେଇ ପାଇବ । ସେ ତଳ
ଜମିର ରାସ୍ତା କହିବା ମାତ୍ରେ ଜମିର ରକହଲେ,
“ଅରେ ବାବୁ, ସେ ଜମିକେ ତ ପଡ଼ିଥା
ପଡ଼ୁଛି । ତମର ଯାହା ଖୁସି କଲେ ମୁଁ
କହିଁକି ଆପଣି କରିବି ? ସେ ଜମି ତମର
ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଜାଣି !”

ସମ୍ବନ୍ଧ ଓ ହରିଦାସର ଆମତ୍ତ କହିଲେ ନ
ସରେ । ରବିଫସଲ ଗୁଣ ଅରମ୍ଭ ହୋଇଲେ ।
ହରିଦାସ ଖୁବ୍ କାମିକା ଲେକ । ତା’ ସାଥରେ
ଯେ ଗା ଦେଲେ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଝିଅ । ହମେ
ସେମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ଭର ସମ୍ପର୍କ ଗଢ଼ ହେଲା ।
ଏଣିକି ସମ୍ଭ ଆଉ ଗାଁ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଅନ୍ଧାର
ସଂହତ କରେ ନାହିଁ । ହରିଦାସ ଘରେ ଯାହା
ବେଷେଇ ହୁଏ, ସେଥିରୁ ସେମାନେ ତାକୁ
ଖୁସିରେ ଖାଇବାକୁ ପିଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ।

କେଇ ବର୍ଷ ଗଲା । ସମ୍ଭର ଅବସ୍ଥା ଖୁବ୍
ସୁସ୍ଥ ହେଲା । କୁଡ଼ିଆ ଭଳି ସେ ଗୋଟାଏ
ସୁନ୍ଦର ଘର କଲା । ତା’ ପାଇଁ ସବୁ ହରିଦାସ
କରି ଦେଉଥାଏ ।

ଦିନେ ହରିଦାସ କହିଲା, “ବାବୁ, ତମେ
ଏଣିକି ସୁବକ ହେଲଣି । ମୋ ଝିଅ ଗୋଟିକୁ

ଯୋଗାଇବା ଦିଗରେ ତମକୁ ଆଉ ଚିନ୍ତା
କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।”

ସମ୍ଭ ଜମିଦାର ପାଖକୁ ଯିବା ମାତ୍ରେ ସେ
ସୁସି ହୋଇ ତାକୁ ଦୁଧଆଳ ଗାଈଟିଏ
ଦେଇଦେଲେ । ତେଣିକି ସମ୍ଭ ଗାଈକୁ
ଖୁଆଇବା ନିମନ୍ତେ ଗାଁରୁ ଘାସ ସଂଗ୍ରହ କରେ ।

ଦିନେ ହରିଦାସ ନାମକ ଲୋକ ତାକୁ
କହିଲା, “ସାନ ସାଧୁ ! ତମେ କେତେଦିନ
ଧରି ଏମିତି ଘାସ ଗୋଟାଇ ବୁଲୁଥିବ ? ଏଇଟା
କ’ଣ ସୁନ୍ଦର କଥା ? ମୋ କଥା ଶୁଣ । ତମ
ଏ ଘରକୁ ଲାଗି ଯେଉଁ ଜମିକେ ପଡ଼ିଛି,
ଏ ସବୁ ଜମିଦାରଙ୍କର । କେବେ କେହି
ଏଥିରେ ଘାସଟିଏ ବା ବଢାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ଚ ଜାଣ । ମୋର ଅନୁରୋଧ, ତମେ ତାକୁ ବାହା ଦୁଅ ।”

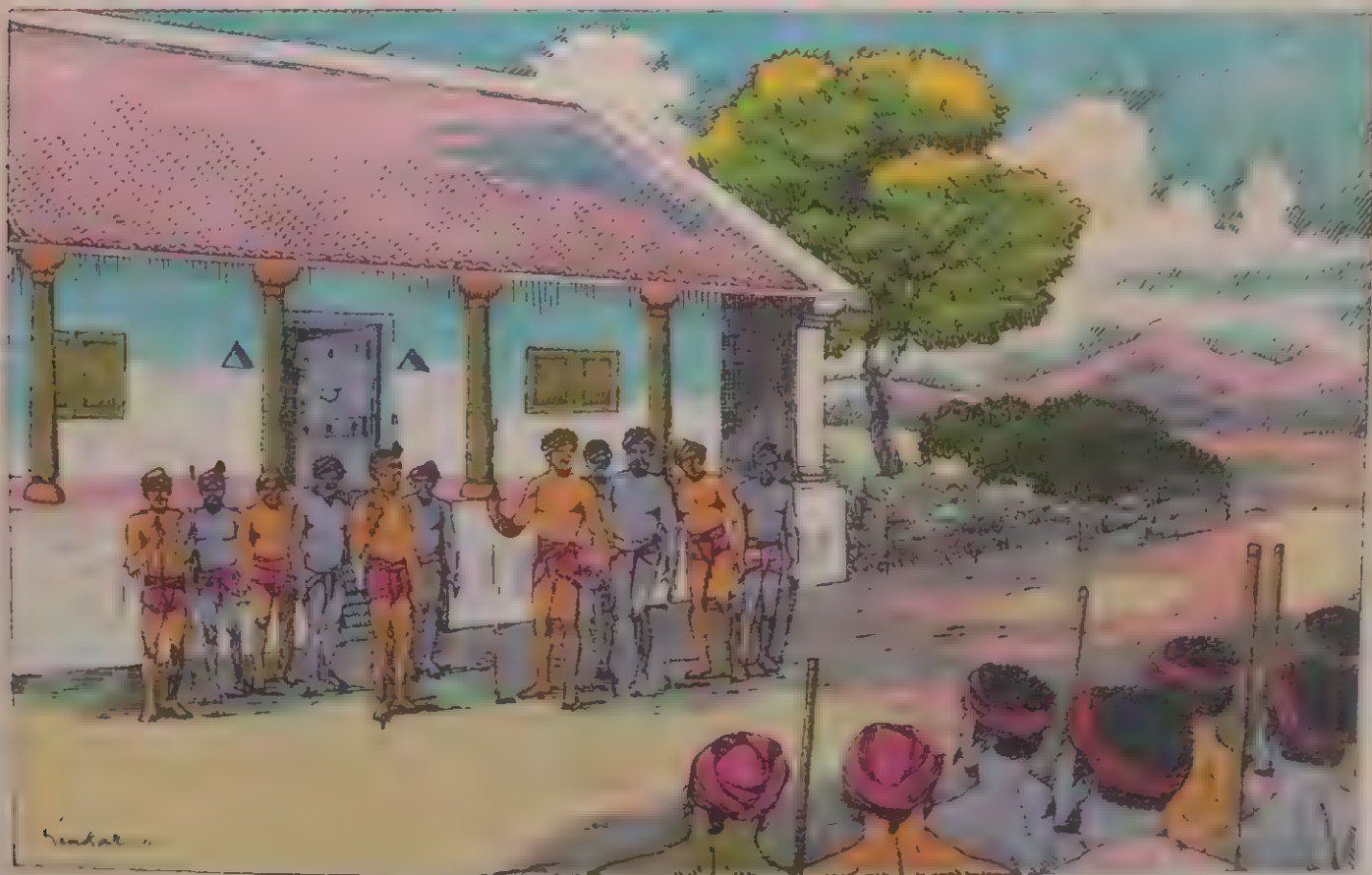
ରାମୁ ଆପଣେ କଲ ନାହିଁ । ହରିଦାସର ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ରାମୁ ବି ସେତେବେଳକୁ ତାକୁ ବାପା ଭଳି ଦେଖୁଥାଏ ।

ରାମୁ ସହ ଶୋରର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ରାମୁର ପିଲାପିଲି ହେଲେ । ଗୁଡୁଁ ଗୁଡୁଁ ଦିନ ଗଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ସାଧୁ ସେଠାରୁ ବିଦାୟ ହୋଇ ଯିବାର ଅନେକ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି । ବୁଢ଼ା ଜମିଦାର ମରିଗଲେ ଓ ତାଙ୍କ ପୁଅ ନୂଆ ଜମିଦାର ହେଲେ । ସେ ନିଜ ସମସ୍ତ ବାଡ଼ର ହସାବ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ରାମୁ ଘେନି କରୁଥିବା ଜମିତକ ତାଙ୍କର ବୋଲି ଜାଣି ସେ ରାମୁକୁ ଡକାଇ କହିଲେ, “ଜମି

କଣି ନିଅ, ନହେଲେ ପସଲରୁ ଭାଗ ଦିଅ, ନହେଲେ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।”

ରାମୁ କହିଲା କି ପୁର ଜମିଦାର ତାକୁ ସେ ଜମିତକ ଦେଇ ଦେଇଥିଲେ । ନୂଆ ଜମିଦାର ସେକଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଭିତରେ ଝଗଡ଼ା ହେଲା । ଗାଁରେ ରାମ ଓ ତା’ ଶ୍ଵଶୁର ହରିଦାସଙ୍କର କିଛି ସମର୍ଥକ ଥିଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ ଜମିଦାରଙ୍କ ଯାବି ଭୁଲ୍ । କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ରାମୁ ଜମି ଘେନି କରୁଛି । କେବେ ଜମିଦାର କିଛି ଆଦେଶ କରି ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ଜମି ରାମୁର ।

ଦିନେ ଦୁଇପକ୍ଷ ଭିତରେ ଭାଷଣ କଲି ହେଲା । ଜମିଦାରଙ୍କ ଲୋକେ ଠେକାବାଡ଼ି ଧରି ଆସିଗଲେ । ମାଡ଼ଗୋଳ ଆରମ୍ଭ

ହେବ, ଏହିକିବେଳେ ମୋତେ ଯେ ପ୍ରକାର
କରି ବୁଝା ସାଧୁ । ପ୍ରଥମେ ତାକୁ କିଛି
ଚିନ୍ତା ପକାଇଲୁ ଓ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ାଳେ
ପଡ଼ିଗଲା । ତମେ ନୁଆ ଜମିଦାର ହ ତାକୁ
ଚାଲିଲେ ଓ ଲମ୍ବ ହୋଇ ପ୍ରଣାମ କଲେ ।

ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ସାଧୁ ଫେରି
ଆସିଥିବାରୁ ସବୁ ଲୋକେ ଆନନ୍ଦିତ ! କଲି
କଥା ସମସ୍ତେ ଭୁଲିଗଲେ । ସାଧୁ କିଛି
ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରି ସବୁ ପଢ଼ିବୁ ବୁଝିଲେ ।

“ବାବା ! ଆପଣ ଯାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବେ,
ମୋର ସେଥିରେ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ।”
ଜମିଦାର କହିଲେ ।

“ସୁଅ ! ତୋ ବାପା ଯେତେବେଳେ ଏ
ଜମି ତାକୁ ଶେଷ କରିବାକୁ ଦେଇଛନ୍ତି, ତୁ
ଛଡ଼ାଇ ନେବା ତୋ ବାପାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ପ୍ରତି
ଅସୁନ୍ଦର ହେବ । ରାମୁର ପରିବାର ଯେଉଁ
ଫସଲ କରିବେ, ସେଥିରୁ ଫଳଟିଏ ନେଇ
ତୋତେ ଭେଟିଦେବେ ।” ସାଧୁ କହିଲେ ।

“ସେ ପଣ୍ଡିତ, ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର କିଛି
କହିନାହିଁ । ନେହେରୁ ସେତେ ବି ପରିଚିତ
ଦିବକର ନାହିଁ । ମୁଁ ଜମି ତା’ ନାମରେ
ଦାନ କରିଦେବି ।” ଜମିଦାର କହିଲେ ।

“ଜମିଦାର ସାହେବ, ମୋ ନାମରେ
ସେ ଜମି କରିବା ଦିବକର ନାହିଁ । ମୋ
ପୁଅ ନାମରେ ସବୁ କରିଦେବେ ।” ରାମୁ
କହିଲା ।

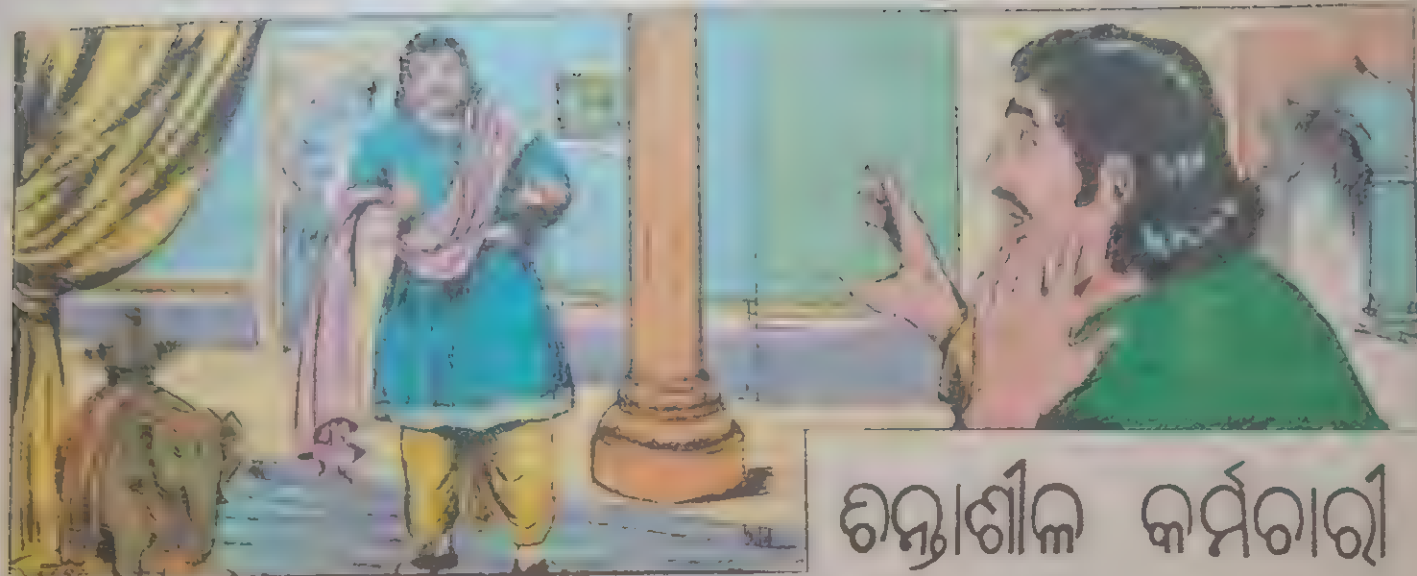
ସେହି ରାତିରେ ରାମୁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସାଧୁଙ୍କୁ
କହିଲା, “ବାବା, ସେଠର ଆପଣ କହିଲେ
ସନ୍ତୋଷ ନେବା ପାଇଁ ମୋର ବେଳ ଅତି
ନାହିଁ । ଏଥର କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି ?”

ସାଧୁ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ତୋ ପୁଅ
ବଡ଼ ହୋଇ ଗଲାଣି । ସେ ସଫାର ସମ୍ଭାଳିବ ।
ଏଥର ତୋର ସନ୍ତୋଷ ପାଇଁ ସମୟ
ହୋଇ ଯାଇଛି ।”

ପରଦିନ ଘେର ରାମୁ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଚିଲି
ହସ୍ତରେ ସାଧକ ସହ ବାହାରିଗଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀଳ କର୍ମଚାରୀ

ଜମିଦାର ସୁନ୍ଦର ଗୌଧୁରୀ ସବଦା ମଉଜ୍ ମଉଜ୍ରେ ରହୁଥିଲେ । ନିଜର ବିଶେଷ ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଜାଣିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଦାର୍ଶନିକ, ଯେଉଁମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀଳ, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ବହୁତ ସମ୍ମାନ ରହୁଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କ ବାଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ଅବଧାନେ ! ଆପଣ ତ ଜାଣନ୍ତି ମୋର ଭାବବା ଚନ୍ଦ୍ରବାକୁ ବେଳ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏପରି ଜଣେ ଲୋକ ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ, ଯିଏ ସବୁବେଳେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ରହୁଥିବ ଓ ନାନା ବିଷୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଥିବ ଓ ମୁଁ ପଚାରିବେଳା ମାତ୍ରେ କ’ଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛି କହିବ । ତା’ହେଲେ ମୁଁ ନିଜେ ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବା ଯାହା, ଯିଏ ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବା ବି ସେଇ ଏକା କଥା ହେବ ।”

ଅବଧାନେ କହିଲେ, “ବାଃ ବେଶ୍ କଥା । ମୋ ଶଲ ବାବୁରାମ କାମଦାମ ସିନା କରେ

ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସବଦା ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଥାଏ । ସେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଥିବ ।”

ବାବୁରାମ ବେଶ୍ ଭଲ ଦରମାରେ ଜମିଦାରଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀଳ କର୍ମଗୁଣ ଶ୍ରବଣେ ନିୟୁକ୍ତ ହେଲା । ସବଦା ସେ ଜମିଦାରଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ଥାଏ । ଜମିଦାର ମଝିରେ ମଝିରେ ପଚାରି ଦିଅନ୍ତି, “କ’ଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛ କହୋ ?” ସେ ଯାହା ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଥାଏ, ନିଷ୍ପତିରେ କହିଦିଏ ।

ଥରେ ରାତିରେ କିଛି ଶବ୍ଦ ଯୋଗୁଁ ଜମିଦାରଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଉଠି ପଡ଼ି ତାଙ୍କ କୋଠରୀ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ବାସନ୍ତରେ ସତରଞ୍ଜି ପକେଇ ବାବୁରାମ ଶୋଇଥାଏ । ସେ ଚେଇଁଥିବାର ଦେଖି ଜମିଦାର ପଚାରିଲେ, “କ’ଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛ ?” ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଗୌରମାନେ ଅନ୍ଧାର

ସତରେ କାହିଁକି ବାହାରକୁ, ସେଇଆ ମୁଁ
ଗରୁଛି ।”

“ବେଶ୍, ବେଶ୍ ।” କହୁ ଜମିଦାର ପୁଣି
ଯାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ନିଦ ନ
ଆସିଲା । ତେଣୁ ପୁଣି ବାହାରକୁ ଆସି ଗରୁଥିଲେ ।
“କହୋ, ଶୋଇପଡ଼ିଲ କି ?”

“ନା, ଆଜ୍ଞା, ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛି । ଗୌରମାନେ
ଧନମାନଙ୍କ ଘରକୁ କାହିଁକି ଗୋରୁ କରିବାକୁ
ଆସନ୍ତି, ସେଇ କଥା ।”

ଜମିଦାର ପୁଣି ଯାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।
ତାକୁ ନିଦ ଲାଗିଗଲା । ଘୋର ବେଳକୁ ସେ
ବାଗିଚାକୁ ଆସି ଦେଖିଲେ ବାବୁରାମ ବସିଛି ।
“କହୋ, କ’ଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛ ?”

“ହଜୁର୍, ଗୌରମାନେ ସେପଟ କୋଠରୀରୁ
ଯେଉଁ ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି କାଢ଼ି ନେଇଗଲେ, ତାକୁ
ନେଇ କ’ଣ କରିବେ, ସେଇଆ ଘରୁଛି ।”

ଜମିଦାର ମେକି ପଡ଼ିଲେ । “କ’ଣ
ହେଲା ! ଗୌରମାନେ ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି ସବୁ

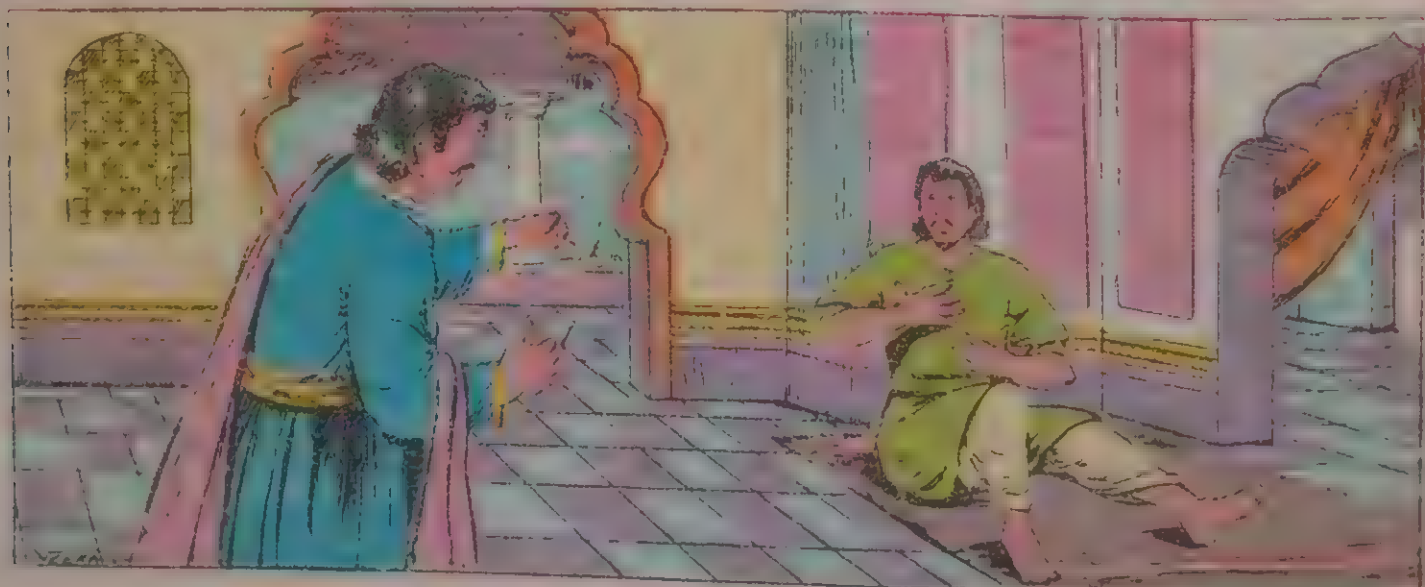
ନେଇଗଲେ ?” ଏହା କହି ସେ ଅନ୍ୟ
କୋଠରୀକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ । ସବୁ କିଛି
ଭଙ୍ଗା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଭିତରେ ଥିବା ଧନ-
କୋଷର ସବୁ ଯାଇଛି । ସେ ଘରରେ ଥିବା
ଅନ୍ୟ କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଯାଇଗଲା, “ହୁଁ ! କମେ
କମ ବସି ଗୋରୁର କାହିଁ ଦେଖିଲ ଅଧିକ କିଛି
କଲନାହିଁ କି ମୋତେ ଡାକଲ ନାହିଁ !”

ବାବୁରାମ ତୁପ୍ତ ରହିଲା ।

“କ’ଣ, ଉତ୍ତର ଦେଉନା କାହିଁକି ? ଚନ୍ଦ୍ରା
କରୁଛ କ’ଣ ?” “ହଜୁର୍, କାହିଁକି କିଛି
କଲ ନାହିଁ, ସେଇଆ ଚନ୍ଦ୍ରା କରି ଦେଖୁଛି !”

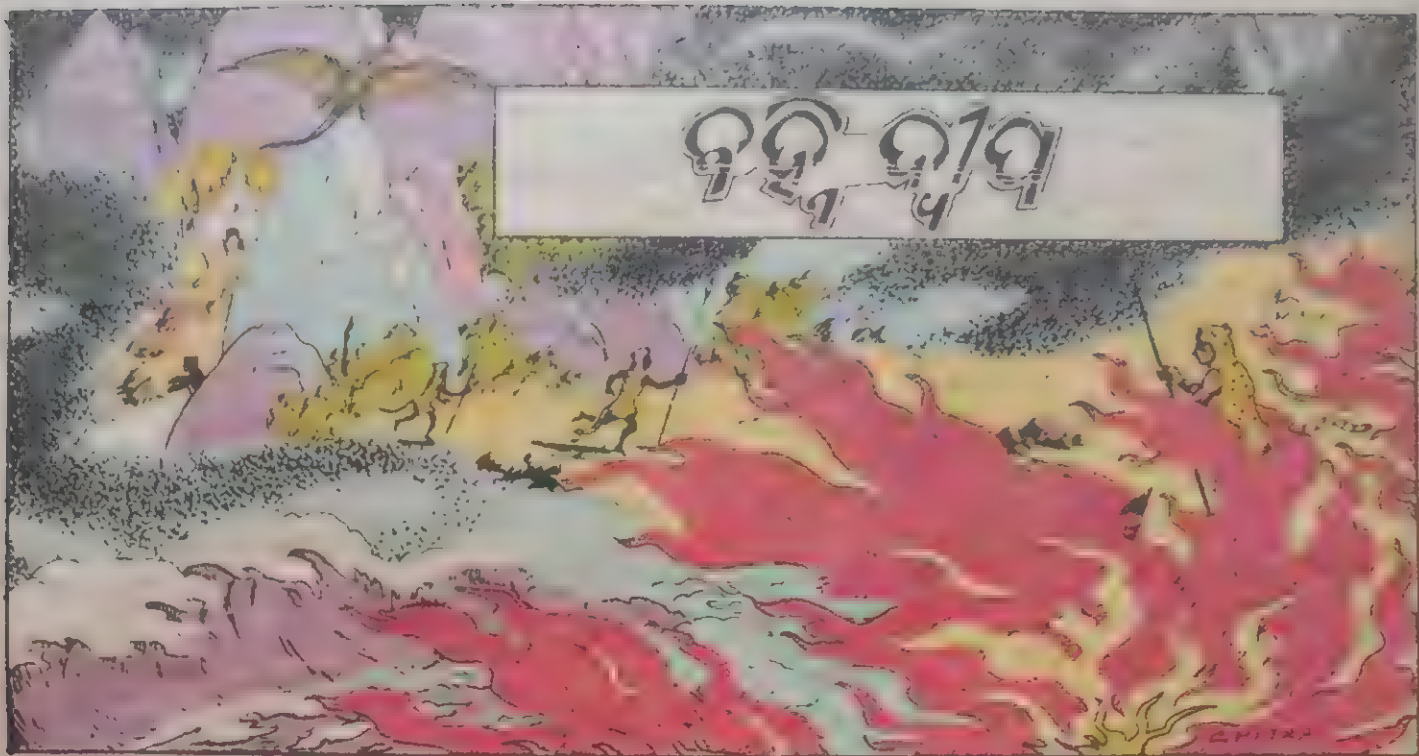
“ଗଧ ! ପଲ, ପଲ ମୋ ଆଗରେ
ଏଇକ୍ଷଣି !” ଜମିଦାର ଚାକାର କରି କହିଲେ ।
ବାବୁରାମ ଚାଲିଗଲା ।

ଜମିଦାର ବୁଝିଲେ, ଭୁଲ୍ ଚାକର ।
ଗୋଟାଏ ନିବୋଧକୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଚାଳ ବୋଲି
ଭାବିବା ଓ ନିଜେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରା
ନ କରିବାଠାରୁ ଭୁଲ୍ କିଛି ନାହିଁ ।

ବୁଦ୍ଧ ବାଣୀ

[୮]

[ଅମରପାଳର ନେତୃତ୍ୱରେ ଦଳେ ସୈନିକ ପାଇଁ ଉତ୍ସୁକର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ନିପାତ କଲେ । ପରେ ପରେ ଖବର ମିଳିଲା ଯେ ରାଜକୁମାରୀ କାନ୍ତମତଙ୍କୁ ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମଧାରୀ ଲୋକେ ସବାହାରେ ବସାଇ ବୁଆଡ଼େ ଅପସାରଣ କରୁଛନ୍ତି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଓ ଉଗ୍ରାସ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମୁକାବିଲା କଲେ । ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମଧାରୀଙ୍କ ନେତା ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ମାର ପକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଲୋକଙ୍କୁ ହୁକୁମ ଦେଲା । ତା'ପରେ...

ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମଧାରୀ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ତା' ଯେତେବେଳେ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର ସଙ୍ଗରେ ବୁଝିଲା ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଯେ ବିଜୟର ଆଶା ଶୀଘ୍ର, ସେତେବେଳେ ଦେଲା, ତାହା ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଓ ଉଗ୍ରାସଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସେ ତା' ଲୋକଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଦେଲା, "ଆଉ ଅତ୍ୟୁତରେ ପକାଇଲା ଠିକ୍, କିନ୍ତୁ ବିଳମ୍ବ କରି ଲାଭ ନାହିଁ; ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ଆଉ ପଛଘୁଞ୍ଚି ଦେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନିଧନ କର ।"

ନଥିଲା, ସେମାନେ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର ସେ ଘୋଷଣା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ତତ୍ତାପତ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୂରି କରିନେଲେ ।

"ରାଜକୁମାରୀ"

ଯାହା ହେବାର ହେଉ, ସେ ଚତୁଷଶାତ ପାଲିଙ୍କି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେ ପ୍ରାଣମୂର୍ଚ୍ଛା ତରବାଣୀ ଗୁଳନ କରି ପାଲିଙ୍କି ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଥିବା ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକରି ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ତଥାପି ପାଲିଙ୍କି ପାଖରେ କେତେଜଣ ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟ ଥାନ୍ତି ସେମାନେ ପାଲିଙ୍କି ଦ୍ଵାର ଖୋଲିବାକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ପାଲିଙ୍କି ଦ୍ଵାର ଭିତର ପଟରୁ ଖୋଲିଗଲା । ବାହାର ଆସିଲେ ରାଜକୁମାରୀ କାନ୍ତମତ୍ତ । ସେ ଚଢ଼ିପଟ ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟ ହାତରୁ ତରବାଣୀ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ତାକୁ ଧରି ପକାଇବାକୁ ଆସୁଥିବା ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ

ମେଥିରେ ଆକାଞ୍ଚ କଲେ । ଲୋକଟା ଚିତ୍କାର କରି ଓଲଟି ପଡ଼ିଲା ।

“ସାବାସ୍, ରାଜକୁମାରୀ, ସାବାସ୍ !” ଏହା କହି ଉଗ୍ରାସ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ କୁଦାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ବି ଦୌଡ଼ ଆସିଲେ । ରାକ୍ଷସ ଉଗ୍ରାସ କହିଲା, “ରାଜକୁମାରୀ ! ମୁଁ ହେଲି ରାକ୍ଷସ ଉଗ୍ରାସ । ଇଏ ହେଲେ ମହାରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନ । ଏ ସାବ ବଣର ଅଧିପତି ମୁଁ । ଏଠାରେ ଯେଉଁ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁଛ, ସେମାନେ ମୋର ଅନୁଚର । ଆମେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିପାରୁ ନଥିଲେ ତମ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ବୁଝି ପାରୁଛ ତ ?”

ରାଜକୁମାରୀ ରାକ୍ଷସ ଆଡ଼େ ହୋଇଭରା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ତା’ପରେ ପାଲିଙ୍କି ଭିତରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସେ ଥରେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ପାତ କଲେ ନାହିଁ ।

କାନ୍ତମତ୍ତ ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କୁ ବହୁତ ଶରପ ଲାଗିଲା । ସେ ଓ ରାକ୍ଷସ ଉଗ୍ରାସ ନିଜ ଜୀବନକୁ ପାଣି ଛଡ଼ାଇ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆସିଲେ । ଅଧର ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାକଲ କରୁଛନ୍ତି ! ସେ ଅପମାନ ବୋଧ କରି ଉଗ୍ରାସକୁ କହିଲେ, “ରାକ୍ଷସ ରାଜ ! ଏଥର ଆମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୂରା ହେଲା । ଗୁଲ, ଆମ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଧବଳଗିରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିବା ।”

ଉଗ୍ରାସ ଏହା ଶୁଣି ବସ୍ତ୍ର ଛବରେ
ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇଲା । ପୁର
ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ
କପିଳସୁର ଦୁର୍ଗ ଘେରୁଣ କରିବାକୁ ଯିବା
କଥା । ସେ ଦିଗରେ ଆଗଭୁବ କିଛି କରିବା
ନିମନ୍ତେ ଅମରପାଳ କିଛି ସୈନ୍ୟ ଧରି
ଯାଇଛି । ପ୍ରଥମେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ରାଜଦ୍ରୋହୀ
ନାଗବର୍ମାକୁ ଦମନ କରିବା କଥା । ଅଥଚ
ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଧବଳଗିରି ଯିବାକୁ କିପରି ବାହାର
ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ?

ସେ ପଚାରିଲା, “ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ! ଆମେ ପରା
ପ୍ରଥମେ କପିଳସୁର ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କରିବାକୁ
ଯିବା କଥା ? ବାଟ ମଝିରେ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ
ବିପଦ କଥା ଶୁଣି ଯିବା ଆମେ ଅଟକି ଯାଇ
ଏଠାକୁ ଆସିଲୁ ! ଏହା ଭିତରେ ଆମ ପୁର
ଯୋଜନାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ସକାଶେ
କୌଣସି କାରଣ ତ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନାହିଁ !
ତମେ ଥରେ ଯାହା ସ୍ଥିର କର, ସେଥିରେ
ଅଟକି ରୁହ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣେ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ
ବଦଳାଇବାର କାରଣ କ’ଣ କହିବ କି ?”

“ଉଗ୍ରାସ ! ତମେ କହୁଛ ଆମେ
ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କଲୁ । କିନ୍ତୁ ରାଜକୁମାରୀ
ଏପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ଦେଖିଲେ
ମନେ ହେବ ସତେ ଅବା ସେ ଆମକୁ ରକ୍ଷା
କଲେ ! ଅମରପାଳ ଆମକୁ କହିଥିଲା କି
ଅଗ୍ନିଦ୍ଵୀପର ଲୋକଙ୍କ ସହ ମିତ୍ରତା କରି

ନାଗବର୍ମା ମହାରାଜା ବାରସିଂହଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀକରି
ବଢ଼ିଦ୍ଵୀପକୁ ପଠାଇ ଦେଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ
ଆମେ ଯୁଦ୍ଧ କରି କପିଳସୁର ଉଦ୍ଧାର
କଲେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ କାହାକୁ ଗାହରେ
ବସାଇବା ?” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ନୋଥରୁ କଣ୍ଠରେ
ପଚାରିଲେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ରାଜକୁମାରୀ
କାନ୍ତମତ ପୁନଃବାର ପାଲଟି ଭିତରୁ ବାହାର
ଆସିଲେ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଆକର୍ଷିତ
ଭାବରେ ଅନାଇ ପଚାରିଲେ, “ମୋ ପିତାଙ୍କୁ
ବନ୍ଦୀ କରି ବଢ଼ିଦ୍ଵୀପକୁ ପଠାଇ ଦିଆଯାଇଛି
ବୋଲି ଶବ୍ଦ ଦେଇଥିବା ଅମରପାଳ
ଲୋକଟି କିଏ ?”

“ଅମରପାଳ ହେଉଛି କପିଳସୁରର ବାସିନ୍ଦା । ସେ ନାଶବର୍ମାର ସୈନ୍ୟଦଳରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲା । ଘଟଣାକ୍ଷମେ ସେ ଆମ ଦ୍ଵାରା ବନ୍ଦୀ ହେଲା । ସେହି ଦିନରୁ ସେ ଆମର ବନ୍ଦୁକ ଉପକାର କରିଛି ।” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଉତ୍ତେଜିତ କଣ୍ଠରେ ରାଜକୁମାରୀ କହିଲେ, “ଏହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ । ସେ ପ୍ରକୃତ କଥା ଜାଣେ ନାହିଁ । ମୋ ବାପାଙ୍କୁ ଆମ ଦୁର୍ଗର କୌଣସି ଭୁଗର୍ଭ ଗୃହରେ ଦୃଢ଼ତା ବନ୍ଦୀ ଭାବରେ ରଖା ହୋଇଛି । ଦୁର୍ଗ ଭିତରୁ ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଚାଲିଯିବା କ’ଣ ସମ୍ଭବ ? ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏଭଳି ଅପପ୍ରସ୍ତର ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।”

“ଓ, ଏପରି କଥା !” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ମନ୍ତ୍ରଣା ଦେଲେ ।

“ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ! ଆମେ ମହାଶକ୍ତିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯିବା ଚାଲି । ବିଳମ୍ବ କଲେ ତଳବ ନାହିଁ ।” ଉତ୍ତାପ କହିଲା ।

“ଉତ୍ତାପ ! ଆମକୁ ତ କେହି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଡାକି ନାହିଁ ! ଆମେ ଜୀବନ ବିପନ୍ନ କରି କାହିଁକି ଲଢ଼ିବାକୁ ଯିବା କହିଲ ? ବହୁତ ହେଲାଣି । ଆଉ ସେସବୁ ଅନାବଶ୍ୟକ କାମ କରିବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ଚାଲି, ଆମେ ଆମ ନିଜ କାମରେ ଯିବା ।” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ବିରକ୍ତ ଭାବରେ କହିଲେ ।

କାନ୍ତମତ କଣ୍ଠସ୍ଵର ନରମ କରି କହିଲେ, “ମୋ ପିତାଙ୍କ ସହାୟତା କରିବାକୁ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରୁଛି । ମୋ ମିତାଙ୍କୁ ଠିକ୍ ନଥିଲା । ବିଚଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାବେଳେ କ’ଣ କହି ଦେଇଛି, ଜଣା ନାହିଁ । ମୋ ଦୋଷ ଧରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।”

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, “ଟିକିଏ ପୁରୁଷ ଆପଣଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ତଳ ଭିତ୍ତ ଥିଲା । ସତେ ଅବା ଆପଣ ମୋର ଶାଉନ୍ଦ ! ଶୁଣନ୍ତୁ, ଭାବିଚନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ । ଆଗରେ ଏଇ ଯେଉଁ ପ୍ରସାଦ ଦେଖାଯାଉଛି, ତାହା ମୋର । ଆପଣ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହା ମୋ ଇଲାକାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।”

ରାଜକୁମାରଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ କହିଲେ, “ସତେ ? ଟିକିଏ ଆଗରୁ ରାକ୍ଷସ ଉଗ୍ରାସ କିନ୍ତୁ କହିଲେ କି ଏ ବଣର ଅଧିକାର ହେଉଛନ୍ତି ସିଏ ।”

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଉଗ୍ରାସ ଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ । ଉଗ୍ରାସ ଦୋଦୋପାଞ୍ଚ କରି କହିଲା, “ବାସ୍ତବିକ ଏ ବଣ ମୋର ଅଧୀନ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ଅନୁକର । ତେଣୁ ଏ ବଣ ତାଙ୍କର ।”

“ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୱ ଦୂର ହେଲା । ମୁଁ କପିଳସୁରର ରାଜା ବାରସିଂହଙ୍କ ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା କାନ୍ତମତ ଚନ୍ଦନଗରର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ସହାୟତା ମାଗୁଛି । ରାଜଦ୍ରୋହୀ ନାଗବର୍ମା ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିବା ମହାରାଜା ବାରସିଂହଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ ଓ ରାଜଦ୍ରୋହୀକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଏହାହିଁ ମୋର ନିବେଦନ ।” କାନ୍ତମତ ନମ୍ର ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ଉଗ୍ରାସ ଆଡ଼େ ଅନାଇ କହିଲେ, “ରାକ୍ଷସ ! ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ନଚିନ୍ତି କଥା କହିବାର ଫଳ କିପରି ଅଟୁଆ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ, ସେକଥା ଏଥର ବୁଝିଲ ତ ? ଏ ବଣ ତମର ବୋଲି ଏଣିକି କହିବ ନାହିଁ । କହିବ ଏସବୁ ଅଞ୍ଚଳ ମହାରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କର । ବୁଝୁଛନ୍ତି ?”

“ହଁ, ହଁ, ବୁଝିଗଲା । ମୁଁ ହେଲି ଆପଣଙ୍କର ସେବକ ।” ଏହା କହି ରାକ୍ଷସ କାନ୍ତମତଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲା ।

କାନ୍ତମତ ହସିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଅନୁଚର-ମାନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇ କହିଲେ, “ଗୁଲ୍ ଏଥର ଆମେ କପିଳସୁର ଅଭିଯାନେ ଯାହା କରିବା । ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅ ।”

କା’ପରେ ସେ ରାଜକୁମାରଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆପଣ ପାଲିଙ୍କିରେ ବସି ଯାଆନ୍ତୁ ।” ସେ ନିଜ ସେବକମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେଜଣଙ୍କୁ ପାଲିଙ୍କି ଉଠାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

କାନ୍ତମତ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜା, ମୁଁ କ’ଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ବନ୍ଦୀ ? ଯଦି ମୁଁ

ଧାରଣ କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ କରିବା ।”

ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ରାସ୍ତାସମାନେ ଉତ୍ତାସ ପଛେ ପଛେ ଓ ଚିତ୍ତସେନଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ଚିତ୍ତସେନ ଓ କାନ୍ତମତଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରାୟ ଏକଘଣ୍ଟା ଯାତ୍ରା କରିବା ପରେ ସେମାନେ ଅଦୂରରେ କପିଳସୁର ଦୁର୍ଗ ଦେଖି ପାରିଲେ । ଦୁର୍ଗର ଶିଖର ଉପରେ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର ପତାକା ଉଡୁଥିଲା । ଦୁର୍ଗ ଆଗରେ ଦୁଇଟି ଭୟଙ୍କର ପକ୍ଷୀ ପ୍ରହରୀ ଭଳି ରହୁଥିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ।

ସେ ଭୟଙ୍କର ପକ୍ଷୀକୁ ଦେଖି ଚିତ୍ତସେନ ଓ ଉତ୍ତାସ ବିସ୍ମୃତ ହେଲେ । ଉତ୍ତାସ ଚିତ୍ତସେନଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ଆମର ଅମରପାଳ କୁଆଡ଼େ ଗଲା? ଶତ୍ରୁ ହାତୁଡ଼ରେ ପଡ଼ି ସେ ବିଚରୀ ତା’ ସହ ଆସିଥିବା ସୈନିକଙ୍କ ସମେତ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ନାହିଁ ତ? ଏଠିକି ସେ ଭୟଙ୍କର ପକ୍ଷୀଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଛଉଣୀ ରହୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ’ଣ?”

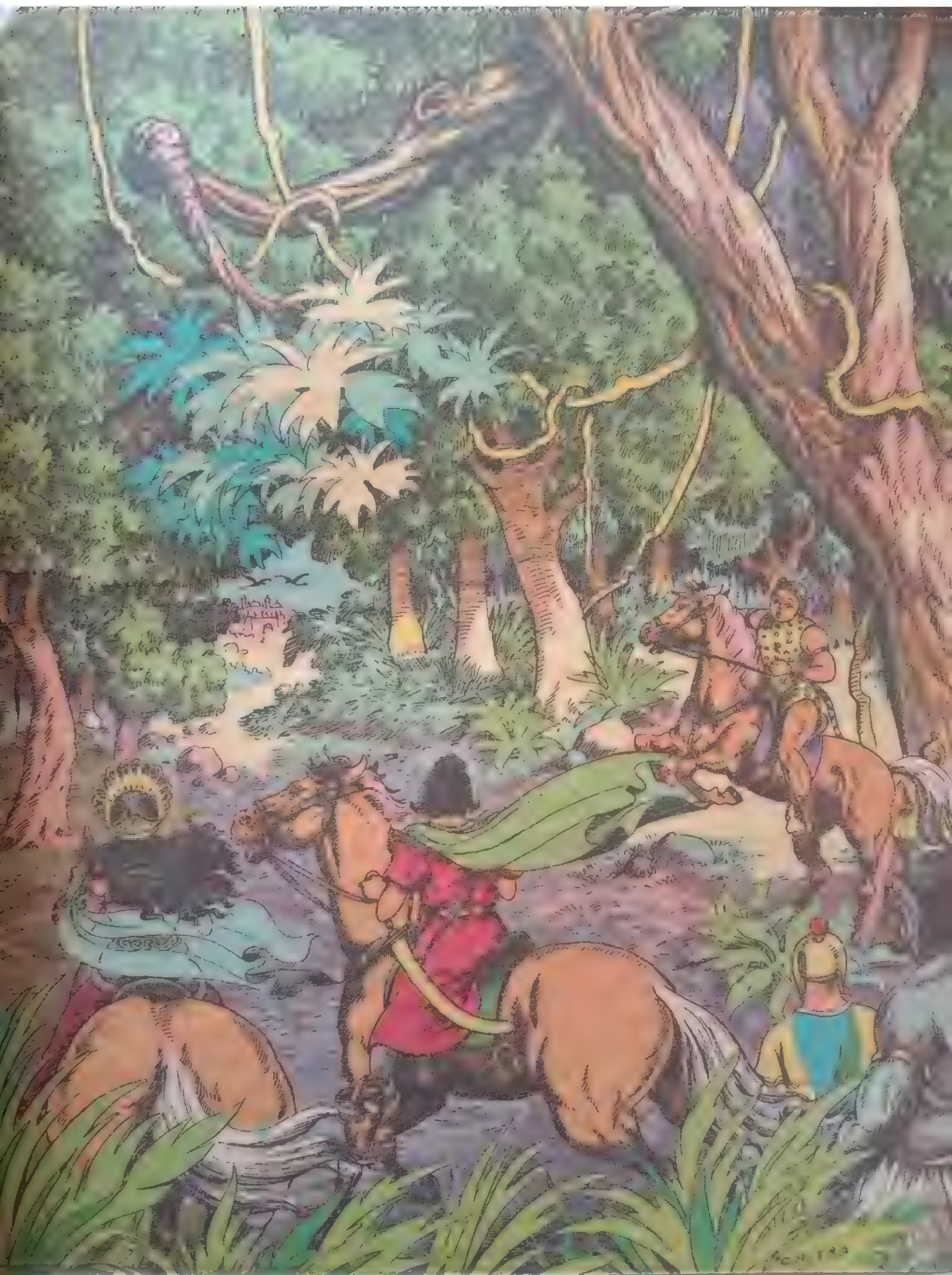
ଚିତ୍ତସେନ ଚିନ୍ତିତ ଭାବରେ ଦୁର୍ଗ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଲେ । ଅମରପାଳ ଦୂରତ କେଉଁଠାରେ ଲୁଚି ଛପି ରହୁଛି । ଯେତେବେଳେ ସେ ବୁଝିଥିବ କି ଅଳ୍ପ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଧରି ଦୁର୍ଗ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ସେତେବେଳେ ସେ ସୁଯୋଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବା ଉଚିତ ହେବ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବ ।

ମୁକ୍ତ, ତେବେ ପାଲଙ୍କିରେ ବସିବାକୁ ମୋତେ କୁହନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଘୋଡ଼ା ଓ ଆପଣଙ୍କ ସାଥେ ସାଥେ ଯିବି ।”

ଉତ୍ତାସ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା, “ଠିକ୍, ଠିକ୍ । ସେଇଆ କଲେ ଭଲ ହେବ । ରାଜକୁମାରଙ୍କ ସାହସ ଓ ବୀରତ୍ବ କମ୍ ନୁହେଁ । ଟିକିଏ ଆଗରୁ ସେ କେମିତି ଅବଲୀଳ ନିମେ ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟକୁ ଶତମ୍ଭ କରିଦେଲେ !”

ଚିତ୍ତସେନ କହିଲେ, “ବେଗ୍ । ଘୋଡ଼ା ଓ ଆମ ସହ ଚାଲନ୍ତୁ, ଆପଣ ନାହିଁ । ତେବେ କପିଳସୁର ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କରିବା ଓ ମହାରାଜା ବରସିଂହଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଦାୟିତ୍ବ ଆମର । ଆପଣ ସେଠାରେ ଅସ୍ତ୍ର-

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟା ହେଲା, ସେ କେଉଁଠାରେ
କରିଲି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି, ତାହା କପରି
ଜାଣି ହେବ ?

ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଚିନ୍ତା
କରୁଛନ୍ତି, ବଣ ଭିତରେ କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଭଲ ।
ସେ ତମକି ପଡ଼ି ଅନାଇବା ବେଳକୁ ଅମରପାଳ
ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଆସୁଛି । ପାଖକୁ ଆସି ସେ କହିଲା,
“ମହାରାଜ, ନାଗବର୍ମା ଧବଳଗିରି ଆଡ଼ମଣ
କରିବାକୁ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ସେ ଏ
ଦୁଇ ଭୟଙ୍କର ପକ୍ଷୀକୁ ପ୍ରହରା ଭଳି ରଖିଦେଇ
ଯାଇଛି । ଦୁର୍ଗରେ ବିଶେଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ଶନ୍ଦ୍ର
ସୈନ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ ହୁଏନା । ଏ
ଦୁଇଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ ପକ୍ଷୀ ବନାହାନ୍ତି ।
ତଥାପି ମୋର ଅଳ୍ପ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଧରି ଦୁର୍ଗ
ଆଡ଼ମଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ।
ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲି ।”

“ଭଲ କରିଛ । ତମେ ଆଗରୁ ହାମ୍ବଲ
କରିଥିଲେ ଅକାରଣରେ ସବୁ ସୈନିକ

ମରିଥାନ୍ତେ । ଆଉ କିଛି ଲଭ ହୋଇ
ନଥାନ୍ତା ।” ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଅମରପାଳକୁ ଏତକ
କହି ଉତ୍ତାପକୁ କହିଲେ, “ରାକ୍ଷସବର !
ଦୁର୍ଗର କବାଟ ଛାଡ଼ି ଭିତରେ ପଶିବାକୁ
ପଡ଼ିବ । ତମ ରାକ୍ଷସ ଅନୁଚରମାନେ ଏ କାମ
କରିପାରିବେ ନିଶ୍ଚୟ !”

ଉତ୍ତାପ କହିଲା, “ହଁ, ତାହା ପାରିବେ ।
କିନ୍ତୁ ଏ ଭୟଙ୍କର ପକ୍ଷୀକୁ ସାମ୍ନା କରିବେ
କପରି ?”

“ଚିନ୍ତା କରନାହିଁ । ଏ ପକ୍ଷୀମାନେ
ନିଆଁ ଦେଖିଲେ ଛୁନିଆ ହୋଇଯାନ୍ତି ବୋଲି
ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି । ଆମ ଲୋକେ ମଶାଲ
ଧରି ଏମାନଙ୍କୁ ସାମ୍ନା କଲେ ପକ୍ଷୀମାନେ
ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ସବାର୍ ହୋଇଥିବା
ଶତ୍ରୁପକ୍ଷର ସୈନିକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ମୃତ୍ୟୁବଦ୍ଧ
କାମ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋର
ଧାରଣା ।” କହିଲା ଅମରପାଳ ।

(ତମ୍ଭେ)

ପିତା ଓ ପୁତ୍ର

ନିଶା ଗରଜୁଥାଏ । ଭୁଞ୍ଜୁ ଭୁଞ୍ଜୁ ଶୀତଳ
ପବନ ସାଜକୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବର୍ଷା ମଧ୍ୟ
ପିଟୁଥାଏ । ବଜ୍ରଧ୍ବନି ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି
ମଝିରେ ଶୁଣୁଥାଏ ଅବ୍ୟବସାୟ ଅବ୍ୟବସାୟ ।
ଘନଘନ ବଜ୍ର ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ
ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିହମାଙ୍କ ତଳେ ମଧ୍ୟ ବେଳିତ
ବୋଧ ନକରି ଘୂଳିବାର ସେ ପ୍ରତୀନ ଦୁଷ୍ଟ
ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ଦୁଷ୍ଟାଶେଷ
କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉତ୍ତର ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ
ତାକୁ କାନ୍ଦରେ ପକାଇ ସେ ଶୁଣିଲେ ଶୁଣିଲେ
ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା
ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦରେ ବେତାଳ ତାକୁ କହିଲା,
“ରାଜା ! ତୁମକୁ କିଏ ଏ ଦୁଃସାହସିକ
କାମରେ ପ୍ରେରିତ କରିଛି, ଜାଣିନା । ସିଏ
ତୁମର ଶୁଣିକାଂକ୍ଷୀ କି ନୁହେଁ, ତାହା କି ନୁହେଁ ।

ବେତାଳ କଥା

ଚାହା ଅନ୍ୟ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍କଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି କହିଲେ ଅଭୁବି ହେବ ନାହିଁ । ସେ ଭାବୁଥିଲେ ଅନ୍ୟ ହାତରେ ଜମି ଛଡ଼ାଦେଲେ ଚାହା ଜମି ପ୍ରତି ଅପମାନ ହେବ ।

ତାଙ୍କର ଥିଲେ ଦୁଇ ପୁଅ । ଜତେନ୍ଦ୍ର ଓ ସମରେନ୍ଦ୍ର । ଜତେନ୍ଦ୍ର ପିଲାବେଳରୁ ବାପା ସହ ବଲକୁ ଯାଉଥାଏ । ଗଛଲତା ଫସଲ ଇତ୍ୟାଦି ଭିତରେ ଆନନ୍ଦରେ ଖେଳୁଥିବା କହୁଥାଏ । ପ୍ରସନ୍ନ ତାକୁ ଗୃହାଳରେ ଛାଡ଼ିଲେ । ଗୃହାଳ ଶେଷ ହେବା ମଧ୍ୟେ ଜତେନ୍ଦ୍ର ଯେତେ ବଲକୁ ପଳାଇ ଆସୁଥାଏ ।

ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ତା' ପାଠ ପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲା । ସେ ଚେଷ୍ଟିକି ପୁରା ସମୟ ଦେଇ ବାପାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ଫଳରେ ଜମିବାଡ଼ିରେ ଆହୁରି ଭଲ ହେଲା । ଫସଲ ଆହୁରି ଭଲ ହେଲା । ପ୍ରସନ୍ନ ଖୁସି ହେଲେ । ସାନ ପୁଅ କେବେ କାମ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ, ସେ ସେଦିନକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ।

ସମରେନ୍ଦ୍ର ବି ଗୃହାଳରେ ପାଠ ପଢ଼ା ଶେଷ କଲା ଓ ପିତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଜମିକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ସେ ବେଳ ପାଇଲେ ବସି ରହି ଗଛଲତାର ଛବି ଆଙ୍କେ କିମ୍ବା ଟାଣି ମାଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ସେଥିରେ ପିତୁଳି ଗଢ଼େ । ପୁଅ ଏପରି ଭାବରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରୁଛି ଦେଖି ପ୍ରସନ୍ନ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି ସମରେନ୍ଦ୍ରକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଜାଣେନା । ଯିଏ ଶୁଭକାଂକ୍ଷୀ, ସିଏ ଯେ ସବୁଦିନ ଉପଯୁକ୍ତ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିବ, ସେକଥା କହିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ତମକୁ ଗୋଟାଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି । ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ କହିଲା : ଧବଳଗିରି ଗ୍ରାମରେ ଜଣେ କୃଷକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାମ ପ୍ରସନ୍ନ । ତାଙ୍କର ବେଶ୍ କିଛି ଜମିବାଡ଼ି ଥିଲା । ସେଥିରେ ସେ ଖୁବ୍ ସୁଜଳ ଭାବରେ ଚଳୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଜମିବାଡ଼ିର ସେ ଯେପରି ଚତୁ ନେଉଥିଲେ, ଜମିବାଡ଼ିକୁ ଭବର କରିବା ଦିଗରେ ସେ ଯେପରି ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲେ,

ନାହିଁ । ସେ ଦୈନିକ ଧରି ତାକୁ ଗୃହବାସର ମହତ୍ତ୍ୱ ଓ ସେ ଦିଗରେ କୃଷକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୁଝାନ୍ତି ।

କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ସମରେନ୍ଦ୍ର ବାପାକୁ କହିଲା, “ବାପା ! ମୁଁ ସହରକୁ ଯାଇ ବେପାର କରିବି ।”

“ବେପାର ? ଆମ ସାତ ପୁରୁଷରେ କେହି ବେପାର କରି ନାହାନ୍ତି । ବେପାର ଆମ ଦ୍ୱାରା ହେବ ନାହିଁ ପୁଅ !” ପ୍ରସନ୍ନ ନରମ ଭାବରେ ତାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ସମରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା, “ବାପା ! ସହରରେ ଥିବା ଲାଲ ଶେଠ ଆପଣଙ୍କର ବନ୍ଧୁ । ସେ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସାୟୀ । ଆପଣ କହିଲେ ସେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।”

ପ୍ରସନ୍ନ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, “ତୋ ଉପରେ ଆଶା କରି ମୁଁ ଆମ ଜମିକୁ ଲଢ଼େଇ ଚୋଟା କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛି । ତୁ ବେପାର କରିବାକୁ ବାହାର ପଲ୍ଲେ କେତେ ? ସେକଥା ଭୁଲିଯାଇ ଗୃହରେ ମନ ଦେ । ମୁଁ ଲାଲ ଶେଠକୁ କିଛି ଅନୁରୋଧ କରିବି ନାହିଁ ।”

ସମରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା, “ବାପା, ଯଦି ଲାଲ ଶେଠଙ୍କୁ ମୋ ବିଷୟରେ ନ କହିବେ, ତେବେ ମୋତେ କିଛି ମୂଲ୍ୟନ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ନିଜେ ଯାହା କରିବାର କରିବି ।”

ପ୍ରସନ୍ନ ରାଗିଗଲେ । ବାପ ପୁଅ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହମେ କଡ଼ା ହେଲା । ସମରେନ୍ଦ୍ର, ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ତା’ ଭାଗ ଦାବ କରିବା ଯାଏ କଥା ଶୁଣି । ସମସ୍ତେ ତା’ର ଏଭଳି

ମନୋରଞ୍ଜନକୁ ଲିଜିଆଁ ବୋଲି କହି ତାକୁ ମନୁ ପତକୁ ଡାକିବ କୁ ସେୟା କଲେ । ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ । ସେଥିରୁ ପଞ୍ଚମୁକ୍ତ ବର୍ତ୍ତନ । ସେଥିରେ ନିଜର ହେଲା, ସମରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କୁ କିଛି ମୁଲଧନ ନେଇ ସହରକୁ ଯାଇ ବେପାର କରିବ । କିନ୍ତୁ ବର୍ଷକ ଭିତରେ ସେ ବେପାରରେ ସୁଫଳ ନ ଦେଖାଇଲେ ବେପାର ରୁଦ୍ଧ ଆସି ଗୃହରେ ଯୋଗ ଦେବ ।

ସମରେନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି ହେଲା । ଟଙ୍କା ଧରି ସେ ସହରକୁ ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ କରିଗଲା । ବୋଉ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ । ବାପା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବେପାରରେ ଅଫଳତା ନଥିବାରୁ ସେ ଛଅମାସ ଭିତରେ

ସବୁ ମୁଲଧନ ହରାଇଲା । ହତାଶ ହୋଇ ସେ ଜୁଆଣେଲ ଟଙ୍କା ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ସେଥିରେ ଦୁର୍ଘଟଣା ଆଘାତ ଦେଲେ । ସେ ନିଜର ଦୁଃଖ ଭୁଲିବା ନିମନ୍ତେ ମଦ ପିଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଅସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ତା'ର କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁ ଘରକୁ ନେଇ ଆଣିଲେ । ଘର ଆସି କିଛି ଦିନ ହେଲା ଯେଉଁ ଅସୁସ୍ଥ ମାରି ଜମିଜମା କାମରେ ଯୋଗ ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ସେ କୌଣସି ଫଳପ୍ରସାଦ ଅନୁଭବ କରୁ ନଥିଲା । ତ' ଦେହ ତ ଧୁସିଧୁସି ସୁସ୍ଥ ହେଲା ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ପ୍ରସନ୍ନ, ବଡ଼ସୁଅ ଗାତେଇ ଓ ମାଳସୁଅ ସମରେନ୍ଦ୍ରକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ. “ଗାତେଇ, ମୁଁ ଦେଖୁଛି ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକା ଗୃହବାସ ବେଶ୍ ଭଲଭାବରେ ଦେଖି ପାରୁଛୁ । ମୁଁ ତୋ ଭିତରେ ଦାୟିତ୍ବ ଦେଇ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ସହରକୁ ଯିବି । ସମରେନ୍ଦ୍ର ସହ ବେପାର କରିବ ।”

ଗାତେଇ ଓ ସମରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଗାତେଇ କହିଲା, “ବାପା ! ଆପଣଙ୍କର ଯେପରି ଲଜ୍ଜା !” ସମରେନ୍ଦ୍ରକୁ ନେଇ ପ୍ରସନ୍ନ ସହର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥ ବାହାରିଲେ ।

ବେତାଳ ଟଙ୍କା ଚୁପ୍ ରହି ହଠାତ୍ ଡାକ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରଜା ! ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ କି ? ସମରେନ୍ଦ୍ର ଖାଲି ଯେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସୌଜନ୍ୟମୁକ୍ତ

ଅନ୍ଧାରୀ କରିଥିଲା ତାହା ନୁହେଁ. ସେ ବେପାରରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଅଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରମାଣ କଲା । ତା' ସହ ମିଶି ବେପାର କରିବାକୁ ପ୍ରସନ୍ନ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ କିପରି ? ପୁଣି ପ୍ରସନ୍ନ ଗୋଟିଏ କହୁଥିଲେ କି ତାଙ୍କ ସାତ ପୁରୁଷରେ କେହି ବେପାର କରି ନାହାନ୍ତି । ସେକଥା ସେ ଭୁଲିଗଲେ କିପରି ? ରଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ମଞ୍ଜୁ ଯଦି ନିରୁତ୍ତର ରହୁବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସୁନ୍ଦର ।”

ସୁହୃଦ୍ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରଜା ବିହମାଳ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଖୁବ୍ ଭଲ ମଣିଷମାନେ ମଧ୍ୟ ଥରେ ଥରେ ଅବଚେକା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରସନ୍ନ ପ୍ରଥମେ ତାହାହିଁ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି ଓ ବିକାଶର ଧାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଯେହେତୁ ଜାତେନ୍ଦ୍ର ଗୃଷ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲା, ତେଣୁ ସମରେନ୍ଦ୍ର ବି ସେହପରି ଆଗ୍ରହୀ ହେବ, ଏପରି ଭାବିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଭୁଲ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରଥମେ ସମରେନ୍ଦ୍ର ଛବି ଆଙ୍କିବ ଓ ତାହା ଗଢ଼ିବାରେ ଆହେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ପ୍ରସନ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଶିଳ୍ପୀ ହେବାର ସୁଯୋଗ ଦେବା ଭବିଷ୍ୟ ଥିଲା । ସେ କିନ୍ତୁ ସେ କଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ, ଯେତେବେଳେ ସମରେନ୍ଦ୍ର, ବେପାର କରିବାକୁ ବାହାରିଲା, ପ୍ରସନ୍ନ ସେତେବେଳେ ନିଜ ଛବି ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ବେପାରୀମାନଙ୍କ ସହ ତା'ର ପରିଷ୍ଠା କରାଇଦେଲେ ନାହିଁ । ଅବଜ୍ଞତା ଅଭାବରୁ ସମରେନ୍ଦ୍ର, ବେପାରରେ ଅସଫଳ ହେଲା । ହତାଶା ଯୋଗୁଁ ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲା । କ୍ରମେ ପ୍ରସନ୍ନ ଏସବୁ ବୁଝିପାରିଲେ । ନିଜ ପୁଅର ବିକାଶ ଓ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସେ ପରିତେ ବୟସରେ ବେପାର କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ ।”

ରଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନରୁ ଶବ୍ଦିଯାଇ ପୁନବାର ବୃଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା । (କଳ୍ପିତ)

ଦୁଧର ସ୍ବାଦ

ଅନେକ କାଳ ତଳର କଥା । ସପ୍ତଶିଶୁ
ରାଜ୍ୟରେ ସେତେବେଳେ ରାଜୁଡ଼
କରୁଥାନ୍ତି ମଙ୍ଗଳଦେବ ।

ମଙ୍ଗଳଦେବ ଶୁଭ୍ର ସାଧୁ ପ୍ରକୃତର ରାଜା
ଥିଲେ । ସାଧୁତା ସହିତ ତାଙ୍କ ଚେତନାରେ
ଜ୍ଞାନର ସମାବେଶ ବ ହୋଇଥିଲା ।

ରାଜଧାନୀଠୁଁ କିଛି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ
ବଣରେ ଜଣେ ତପସ୍ବୀ ରହୁଥାନ୍ତି । ରାଜା
ବିଶ୍ବସ୍ତ୍ର ସହରୁ ଜାଣିଲେ କି ସେ ତପସ୍ବୀ ଜଣେ
ସିଦ୍ଧପୁରୁଷ । ତପସ୍ବୀଙ୍କ ସହ ଥରେ ଦେଶା
କରିବା ନିମନ୍ତେ ରାଜା ମନ ବଳାଇଲେ ।
ତପସ୍ବୀଙ୍କ ଅନୁମତି ଆଣିବା ସକାଶେ ସେ
ମନ୍ଥୀକୁ ପଠାଇଲେ । ମନ୍ଥୀ ଯାଇ ତପସ୍ବୀଙ୍କୁ
ରାଜାଙ୍କ ଉଚ୍ଛା ଜଣାଇବାରୁ ତପସ୍ବୀ କହିଲେ,
“ବେଗ୍ । ରାଜାଙ୍କୁ ମୁଁ ସ୍ବାଗତ କରିବି । ସେ
ଯେଉଁଦିନ ଉଚ୍ଛା ଆସନ୍ତୁ ।”

ମନ୍ଥୀ ତପସ୍ବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ସେଠାରୁ
ବାହାର ଆସିବା ମାତ୍ରେ ତପସ୍ବୀଙ୍କ ଜଣେ
ଶିଷ୍ୟ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାଦେ, ଟିକିଏ
ରହନ୍ତୁ ।” ଏହା କହି ଶିଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ
ପାତ୍ରରେ କିଛି ଦୁଧ ଆଣି ମନ୍ଥୀଙ୍କୁ ଦେଲେ ।
ମନ୍ଥୀ ସେ ଦୁଧ ପିଇ ତମକ ଉଠିଲେ ।
ଏଡ଼େ ସୁସ୍ବାଦୁ ଦୁଧ ସେ ଜୀବନରେ କେବେ
ଗୁଣି ନଥିଲେ ।

ସେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ଏ ଦୁଧ କି
ପ୍ରକାର ଗାଈ ଦେଇପାରେ ? ଇଏତ ଅଳ୍ପୁତ
ସୁସ୍ବାଦୁ !”

ଶିଷ୍ୟ କହିଲେ, “ଗାଈର ପ୍ରକାର ଭେଦ
ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ତେବେ ଏ ଗାଈଟିକୁ
ଗୁରୁଦେବ ନିଜେ ବହୁତ ଯତ୍ନ କରି ପାଳିଥାନ୍ତି ।
ଦୁଧ ଆପଣଙ୍କୁ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିଲେ ଜାଣି
ଶୁଣି ଦେଲି ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ତପସ୍ବୀ ତାଙ୍କୁ ଯେ କୌଣସି ଦିନ ଭେଟିବାକୁ ସଜ୍ଜିତ ରହିବେ । ରଜା ବିଳମ୍ବ ନକରି ତହିଁ ପରଦିନହିଁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗହଣରେ ଆସି ବସି ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ତପସ୍ବୀ ତାଙ୍କୁ ଆଦର କରି ବସାଇଲେ ଓ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଦୁଧ ଆଣି ପରଟିବା ସଜ୍ଜାରେ ନିଜ ଶିଷ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ଶିଷ୍ୟ ଦୁଧ ଆଣିବାକୁ ବାହାରିଗଲା ବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶିଷ୍ୟକୁ ନିଜ ପାଖକୁ ଡାକି ତୁପ୍ ତୁପ୍ କହିଲେ, “ବାବୁ, ଗଲା କିଲି ମୋତେ ଯେଉଁ ଗାଈର ଦୁଧ ଦେଇଥିଲା, ରଜାଙ୍କୁ ସେଇ ଦୁଧ ଦେବ ।”

“ନିଶ୍ଚୟ, ନିଶ୍ଚୟ ! ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହ ସେହି ଗାଈର ଦୁଧ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଗୁରୁ ଆମକୁ

କହି ରଖିଛନ୍ତି ।” ଏହା କହୁ ଶିଷ୍ୟ ବହୁତ ଗଲେ ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଟି ପାତ୍ରରେ ଦୁଧ ନେଇ ଫେରିଲେ ।

“ଆଜ୍ଞା, ଏ ଦୁଧ ସେହି ଗାଈର !” ଏହା କହି ଶିଷ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦୁଧ ପାତ୍ରଟି ଧରି ଦେଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ଦୁଧ ସାମାନ୍ୟ ଗୁଣ ମୁହଁ ବିକୃତ କରିଦେଲେ । ରଜା ତପସ୍ବୀଙ୍କ ସହ କଥା କହିବାରେ ମଜ୍ଜି ରହିଥାନ୍ତି ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ଦୁଧ ପିଇଥାନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରୀ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ହଇହେ ବାବୁ, ଇଏ କ’ଣ ସତରେ ସେହି ଗାଈର ?”

“ହଁ ଆଜ୍ଞା, ସେହି ଗାଈର ।” ଶିଷ୍ୟ କହିଲେ ।

“ନାହିଁ ହେ, ତମେ ଭୁଲ୍ କହୁଛ । ଏହା ସେ ଗାଈର ହୋଇ ପାରେ ନା ।” ମନ୍ତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ ।

“ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଜାଣେ । ମୁଁ ନିଜେ ସେ ଗାଈର ଚଢ଼ି ନିଏ । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ହୋଇ ପାରେନା । ଆପଣଙ୍କୁ କ’ଣ ମିଛ କହୁଛି ?” ଶିଷ୍ୟ କହିଲେ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗୁରୁ କୋଠରୀ ବାହାରକୁ ଗଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ଶ୍ରୀମତୀ! ଦୁଧ ଆପଣଙ୍କୁ କିପରି ଲାଗିଲା ?”

ରାଜା କହିଲେ, “ଅତି ତମଜାର! ଏମିତି ଦୁଧ ମୁଁ କେବେ ପିଇ ନଥିଲି ।”

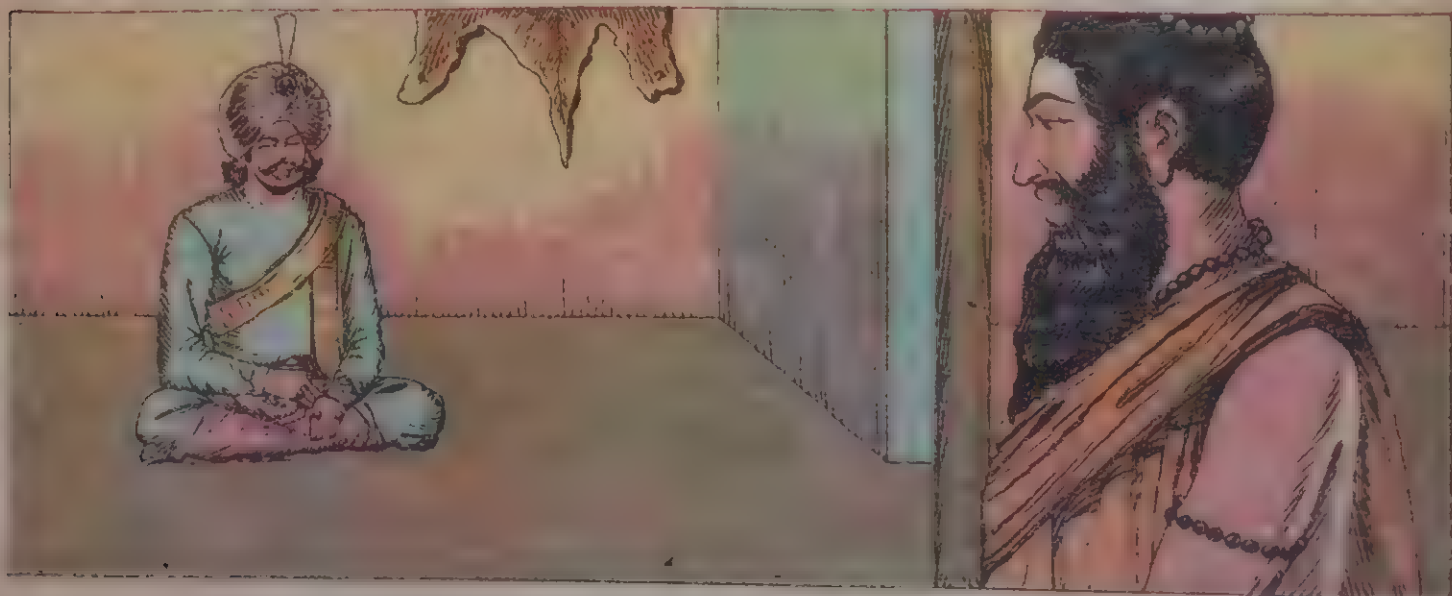
ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ମହାରାଜା! ମୋତେ ବି ଗତକାଲି ଏ ଦୁଧ ବଢ଼ିଆ ଲାଗିଥିଲା । ମୁଁ ତ ଭାବିଥିଲି ତପସ୍ବୀ ଯେତେ ମୁଖ୍ୟ ଗୃହ୍ୟିଲେ ବି ତାଙ୍କୁ ଗାଈଟି ଆମେ କିଣି ନେଇଯିବା । ଆଜି କିନ୍ତୁ ସେ ଦୁଧ ମୋତେ ସୁଆଦିଆ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ।”

ରାଜା ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀ! ତମେ ମୁଢ଼ । ତପସ୍ବୀ ତମକୁ ସ୍ନେହ ଭରେ ଦୁଧ ପିଇବାକୁ ଦେଲେ । ତମେ ପିଇ ପାରିବା ମାତ୍ରେ ତମ ବ୍ୟବସାୟ ବୁଦ୍ଧି ଦେଇ ତାଙ୍କ ସ୍ନେହର ଭାଗକୁ ଖାଦ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛ । ପ୍ରଥମେ ଦୁଧ ତମକୁ ତପସ୍ବୀଙ୍କ ପ୍ରତି ତମ କୃତଜ୍ଞତା ଯୋଗୁଁ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା । ଆଜି ତମ ନାଭି ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ତାହା ତମକୁ ଖରାପ ଲାଗିଲା । ବୁଝିଲ ?”

ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି କହିଲେ, “ବୁଝିଲି, ଶ୍ରୀମତୀ ।”

ରାଜା ପୁଣି କହିଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀ! ମୁଁ ଆଜି ସାରାଦିନ ଓ ରାତି ଏଠି ରହିବି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏକୂଟିଆ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । ତମେ ଯାଅ । କାଲି ସକାଳକୁ ଜଣେ ଦେହରଖୀ ପଠାଇ ଦେବ । ମୁଁ ଫେରିଯିବି ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ଚାଲିଗଲେ । ତପସ୍ବୀ ଆସି ରାଜାଙ୍କ ସହ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ ।

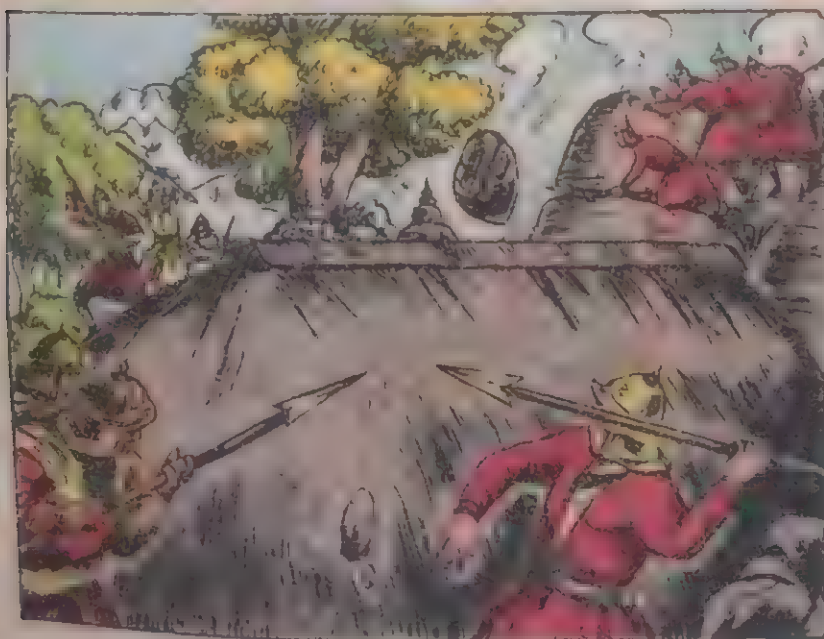
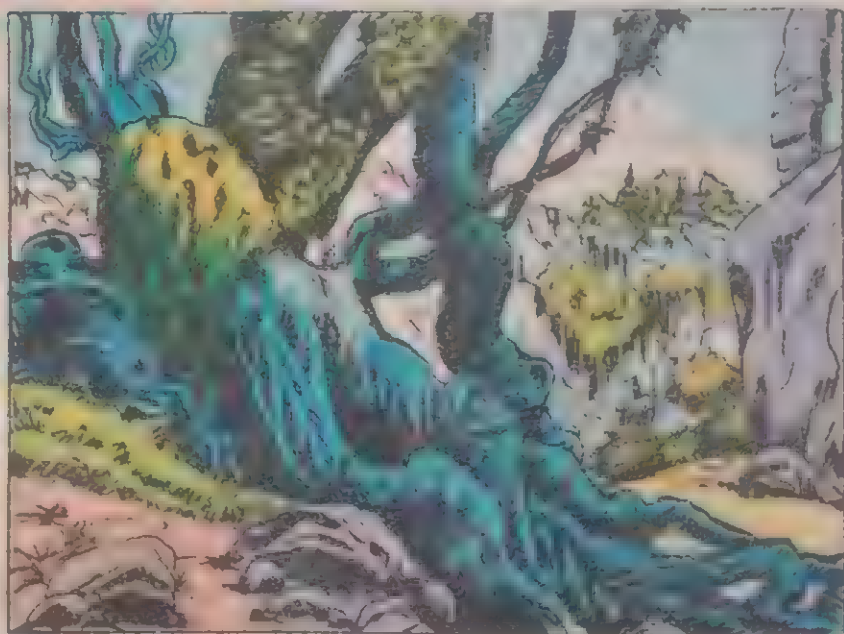

ବରତର ମନ୍ଦର

କାଉରୀ କାମାକ୍ଷା

କାହିଁ କେତେ ସୁବକାଳରୁ ଆସାମର
ଗୁଆହାଟି ନଗର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜଳ
ପବନ ଭୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦେବା
କାମାକ୍ଷା ମାନ୍ଦିକ, ତାନ୍ଦିକ ଗୁଣୀ ଓ
ପାଦୁକରମାନଙ୍କ ଆରାଧ୍ୟା ରୂପେ ଗଣିତା
ହେଉଛନ୍ତି ।

ଦକ୍ଷିଣ ପରେ ସଞ୍ଜେ ମୁତଗିରା
ନେଇ ଯେତେବେଳେ ଶିବ ବୁଲୁଥିଲେ
ଓ ବସ୍ତ୍ରର ସୁନ୍ଦରତା ତଳେ ସେ ଶରୀରକୁ
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଦେଇ, ସେତେବେଳେ
ଦେଖାଇ ଏକ ଅଜ୍ଞ ଏହି ପବନ
ଭୟରେ ପଡ଼ୁଥିଲା ବୋଲି କହୁଥିଲେ
କହେ । କହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଶ୍ରେଣୀ
ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁର୍ଗମ ଥିଲା ।

ଖୋଜି ଶୋକାରେ କୁଟ୍ତର
କଳପତ୍ର କାମାକ୍ଷା ମନ୍ଦର
କୁଟ୍ତର । ସେ ଏମିତି ଭୟରେ
ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ତା' ଧୂମ ଲାଲ
ଘଟାର ଗୁଣଗୁଣ ଯେ ପ୍ରାୟ
ରାଜାମାନେ ମନ୍ଦର ରକ୍ଷା କରିବା ଭଳି
କରି କରିବା ସମୟ ପାଇଲେ
ନାହିଁ । ଏହା ପରେ କହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ମନ୍ଦର ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଲା ।

ଥରେ ଆସାମର କୋକ୍, ବଶାୟ ବଜା
ମନ୍ତ୍ରଦେବ ଚନ୍ଦ୍ର ନବାବଙ୍କ ଚରୁକରେ
ଅତିଯାନ କଲେ । ମୁକ୍ତରେ ସେ ପହଞ୍ଚି
ହୋଇ ବନ୍ଦୀ ହେଲେ । ନବାବ
ମନ୍ତ୍ରଦେବଙ୍କୁ କୌଣସି ମତେ ମୁକ୍ତ
କରିବାକୁ ଶକି ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଥରେ ବନ୍ଦୀ ରାଜା ରାଜରେ ସ୍ୱପ୍ନରେ
ଦେବାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ଦେବା କହିଲେ,
“ତୋ ନିଜ ରାଜ୍ୟର ଆରାଧ୍ୟା ଦେବାଙ୍କ
ମନ୍ଦର ଭଙ୍ଗ ପଡ଼ିଛି । ଅଥଚ ପର ରାଜ୍ୟ
ଅଧିକାର କରିବା ପାଇଁ କାହାର
ପଡ଼ିବାକୁ ତୋତେ ସନ୍ଦୋହ ରାଗିଲ
ନାହିଁ ?”

ରାଜା ରାଜ୍ୟ ଲୁଣ୍ଠା ପାଇଲେ - ଓ
ଦେବାଙ୍କୁ କ୍ଷମା ମାଗିଲେ । ଦେବା
ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ମୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟର ରାଜା
କହିଦେଲେ । ପରଦିନ ନବାବଙ୍କ ମା
ରାଗିବୁରେ ବୁଲୁଥିବା ବେଳେ ତାଙ୍କୁ
ସାଥ କାମୁଡ଼ି ଦେଲା । ସେ ଜନ
ହସରଲେ ।

ନବାବ ବଡ଼ ବଡ଼ ଚିକସିକ ଓ ଗୁଣୀଆ
ମାନଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ । ସେମାନେ
ପଥାପାଥ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । କିନ୍ତୁ
ନବାବଙ୍କ ମା କ୍ରମେ ମୃତ୍ୟୁ କୋଳକୁ
ଡଳି ପଡ଼ୁଥିବାର ଜଣାଗଲା । ନବାବ
ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କୁ ବହୁତ ଭକ୍ତ କରୁଥିଲେ ।
ସେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲେ ।

ନବାବ ଘୋଷଣା କଲେ ଯିଏ ତାଙ୍କ
ମା'ଙ୍କୁ ଭଲ କରନ୍ତେ, ସିଏ ତାହା
ବୁଝିବ ତାହା ପାଇବ । ଦରବାରର
ଲୋକେ ଏ ଘୋଷଣା ଶୁଣିଲେ ସିନା,
କିନ୍ତୁ ବୈଦ୍ୟ ଓ ଗୁଣୀଆମାନେ କିଛି
କରି ପାରୁ ନଥିବା ସ୍ଥଳେ ସେମାନେ
ବା କ'ଣ କରି ପାରନ୍ତି ?

କନ୍ଦା ଭାତା ମନ୍ତ୍ରଦେବ ତାଙ୍କ ପ୍ରହରୀକୁ
କହିଲେ, “ ନବାବଙ୍କୁ ହୁଏ, ମୁଁ ତାଙ୍କ
ମା'ଙ୍କୁ ଭଲ କରନ୍ତେ । ସତ୍ତ୍ୱ ହେଲା,
ସେ ମୋତେ ମୁକ୍ତ ଦେବେ । ”
ନବାବଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଚାଉଁ ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଗଜାଙ୍କ ସତ୍ତ୍ୱରେ
ନବାବ ରାଜ ହେଲେ ।

ଦେବା ଦେବତାଙ୍କ ସାଥୀ ଉପାସନା କରୁଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ କାମାକ୍ଷୀ ତାଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଗୋପନେ । ମତ ବଡ଼ କୁ ହିତକରା କରା ଥିଲେ । ସତେ ଅବା ସେ ପୁରୁଷା ବସୁ, ସେହିପରି ହିତକରା ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟାପ୍ତ ସମ୍ପର୍କିନୀ ଉପାସନା ।

ନିଜ ରାଜଧାନୀରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ରାଜା ଦେବା କାମାକ୍ଷୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପୁନର୍ନିର୍ମାଣ କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ କଲେ । ମନ୍ଦିରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଓ ନିୟମିତ ପୂଜାବ୍ୟୟ କରିବା ବଦଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ସେ ନିଜେ ଜଣେ ଆନ୍ତରିକ ଭକ୍ତ ଭାବରେ ସବୁ ଦେଖାଶୁଣା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଆଜି ଆଉ କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିରର ପଥ ଦୁର୍ଗମ ହୋଇ ନାହିଁ । ନିୟମିତ ଭକ୍ତ ଓ ଦର୍ଶକ ସୋତ କରି ରହନ୍ତି । ମନ୍ଦିରର ପରିବେଶ ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ମନୋରମ । ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଦେବାଙ୍କର କୌଣସି ମୂର୍ତ୍ତି ନାହିଁ । ଶ୍ରେୟ ପ୍ରସ୍ତର ହିଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତୀକ ।

ମାଗଣାରେ ଧର୍ମ

ଲବଙ୍ଗପୁରର ରଜା ଶାନ୍ତରୁଦ୍ର ଖୁବ୍ ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଯେ ସୁଶାସନ ଥିଲା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଗୋର ଡକାଏଡ ନ ଥିଲା କହିଲେ ଚଳେ । ରଜା-କର୍ମଚାରୀମାନେ ସ୍ୱଗୂର ରୂପେ ନିଜ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରୁଥିଲେ । ସବୁ କଥା ଭଲରେ ଚାଲୁଥିଲା ।

ରଜା ଭାବିଲେ, “ରାଜ୍ୟରେ ନିୟମକାନୁନ୍, ଶାନ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳା, ଏସବୁ ବ୍ୟାପାରରେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଜାଙ୍କ ହିତ ପାଇଁ ଆହୁରି କିଛି କରିବା ଦରକାର ।” ଏହା ଭାବି ସେ ଲୋକେ କିପରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଧର୍ମପରାୟଣ ହେବେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତାରେ ମନ ଦେବେ, ସେହି ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କଲେ ।

ତାଙ୍କର ଜଣେ ସଭାସଭ୍ ଦିନେ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମଣିମା, ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଧର୍ମପଥକୁ

ଆଣିବାକୁ ହେଲେ ରାଜ୍ୟରେ ସାଧୁସନ୍ଥମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସାଧୁସନ୍ଥଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଯେତେକ ବଢ଼େ, ସମାଜରେ ଧର୍ମ ସେତେକ ବ୍ୟାପକ ହେବ ।”

ଏକଥା ରଜାଙ୍କ ମନକୁ ବେଶ୍ ପାଇଲା । ସେ ରାଜ୍ୟର ଭଲ ଭଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ସାଧୁ ସନ୍ଥଙ୍କ ସଜାଣି ଦାତବ୍ୟ ଭୋଜନାଳୟ ଖୋଲି ଦେଲେ । ଯେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲୁଗାପଟା ମାଗଣା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବି ହୋଇଲେ । ରଜା ଖୁସି ହେଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ରଜଧାନୀ ଭିତରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ସନ୍ଥ ନିବାସକୁ ଯାଇ ସେ ଦେଖନ୍ତି, ବେଶି ବେଶି ସାଧୁ ଆସି ଶିଆପିଆ କରୁଛନ୍ତି । ସାଧୁ ସଖ୍ୟା ଅଧିକ ହେବାର ଦେଖି ସେ ଧରିନେଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟରେ ଧର୍ମଭାବ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ସେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ କଡ଼ା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ସେମାନେ ଯେପରି

ସାଧୁ ସନ୍ଥଙ୍କ ପ୍ରତି ସବଦା ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ପୂର୍ବରୁ ରାଜ୍ୟରେ ଗୌର ଉକାଏତ ନଥିବା ସ୍ଥଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜ୍ୟରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଗୌର ଦେବାର ଦେଖାଗଲା ।

ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ମୀଗୁରୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଅନେକ ଲୋକ ଅଳସୁଆ ଘରରେ ବେଳ କାଟୁଥିବାର ଦେଖାଯାଉଛି । ସେହି-ମାନେ ଗୌର କରୁଥିବେ ।”

ରାଜା ସେଉଁ ଦୁକୁମ ଜାରି କଲେ କି ଅଳସୁଆ ରହିବା ଅପରାଧ । ସମସ୍ତେ କିଛି ନା କିଛି କାମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ହୋ ସହେ ଗୌର ବଢ଼ି ଚାଲିଲା । ଦିନେ ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ହଠାତ୍‌ରେ ପକାଇ ରାଜ ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ବାହାରିଲେ । ରାଜଧାନୀଠୁଁ କିଛି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ସହରରେ ପହଞ୍ଚି ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି ଗୋଟିଏ ଚଟଘର ମାଲିକ ଜମିରେ ରଖି ସହର ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି, ଦେଖିଲେ ସେହି ଚଟଘରେ ଦଳେ ଲୋକ ବସି ଗପ ଜମେଇଛନ୍ତି । ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୁଝିଲେ, ସେମାନେ ସବୁଦିନ ସେମିତି ବସି ଗପ କରନ୍ତି ଓ ପଣା ଖେଳନ୍ତି ।

ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ଆସିଛନ୍ତି କହୁ ସେମାନଙ୍କ ସହ ମିଶିଲେ ଓ ବହୁତା ସ୍ଥାପନ କରି ପଚାରିଲେ, “ତମମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ପରା ଅଳସୁଆ ହେବା ଗୋଟାଏ ଅପରାଧ ?”

ସେ ଲୋକେ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ ଓ ତା’ପରେ କଟ୍ଟମଟ କରି ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ । ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଅଭିନୟ କଲେ ଯେ ସେମାନେ ଯେ ବଦେଶୀ ଓ ନିରାଦର, ଏଥିରେ ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ । ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ସେମାନଙ୍କ ସହ ବହୁତ ମଜାଗପ କଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ପାନ ସୁପାରି ମଧ୍ୟ ଦେଲେ । ସେମାନେ ଖୁସି ହେଲେ ।

ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ଭଲ ଘରରେ ସେ କୋଠରୀ ଭିତରେ ଥିବା ଜିନିଷପତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ

କହୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଦେଖିଲେ କେତୋଟି
 ଲୋକ ଓ କଲି କଲି ଅଲି ଘର କୋଣରେ
 ରହୁଛି ।

ଯେତେବେଳେ ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ମହଲର
 ମଞ୍ଚରେ ଲୋକଙ୍କର କିଛି ସନ୍ଦେହ ରହୁଲା
 ନାହିଁ, ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ଧୂଣି
 ଉଠାଇଲେ ।

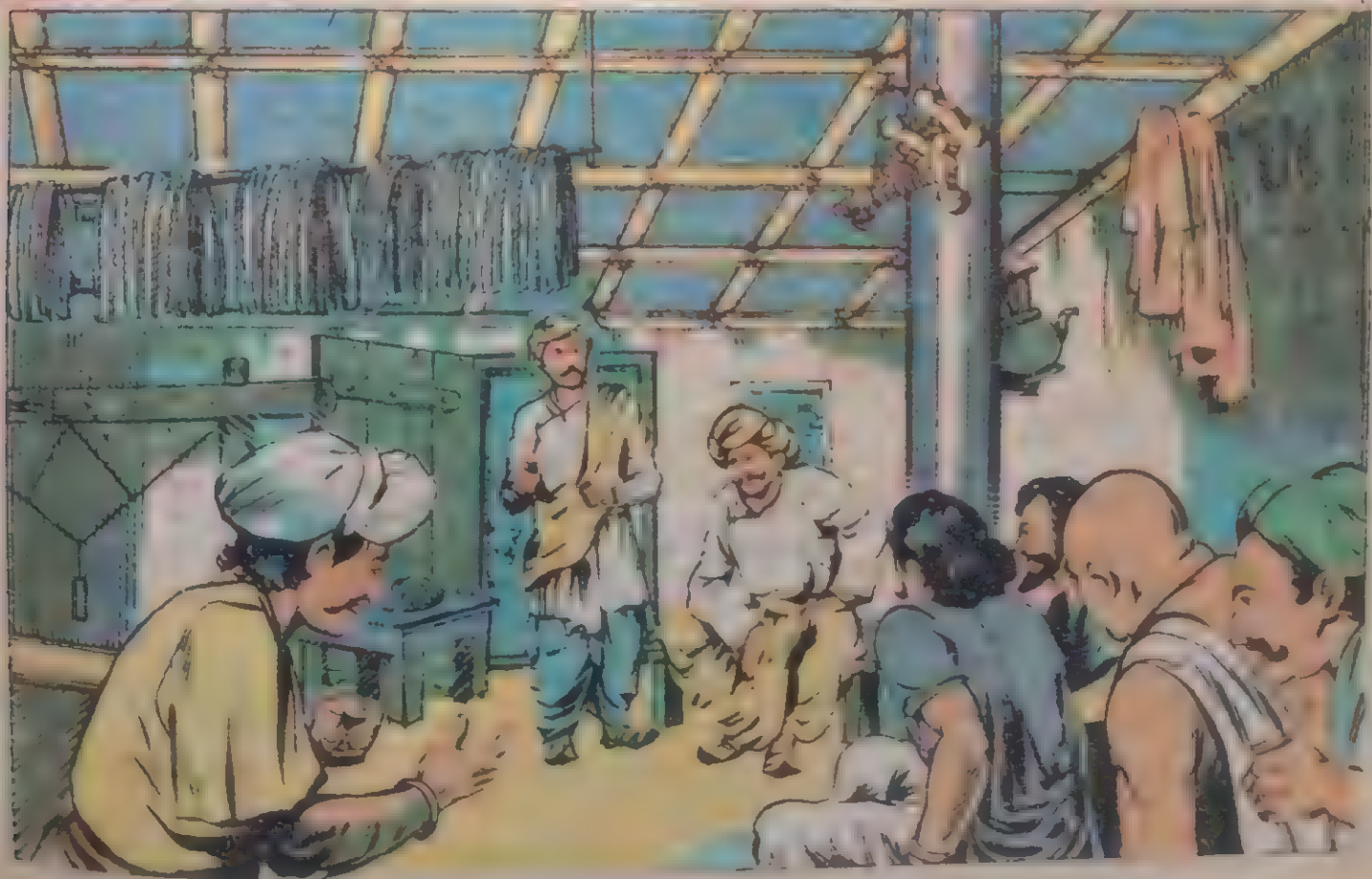
ସେ ଲୋକମାନେ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ,
 “ଆରେ ଭାଇ, ଅପରାଧ ଠିକ୍, କିନ୍ତୁ
 ଅପରାଧୀକୁ ଧରିବ କିଏ ? ସିପାହୀମାନେ
 ସାଧୁସନ୍ଥଙ୍କ ଶିଆରିଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ
 ରହୁଛନ୍ତି ।”

ଛଦ୍ମବେଶୀ ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଚାରିଲେ,
 “କିନ୍ତୁ ତମେମାନେ ତ ଅଳସୁଆ ହୋଇ

ଶାଲି ବଢ଼ିଛ । ତମମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇବା କୁଣ୍ଡଳ
 କାହୁଁ ?”

ସେମାନେ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ଆରେ
 ଭାଇ, ତମେ ଦୁହଁଙ୍କ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ଲୋକ ।
 ଏ ରାଜ୍ୟର ସବୁ ରାଜସ୍ୱ ଏକାଠିରେ
 ଜାଣିବାକୁ ଏବେ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ?”

ଗୁମ୍ଫୁ ଗୁମ୍ଫୁ ଦୃପ୍ତହର ହୋଇଗଲା ।
 ସେ ଲୋକେ ପକାଶେଲେ ଛଡ଼ି ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ।
 ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଏ ଶକ୍ତି ଏ ଗେରୁଆ ଲଗା
 ପିନ୍ଧିଲେ ଓ ଶକ୍ତି ଏ ଶକ୍ତି ଏ ଗେରୁଆ ଦେଇ
 ପକାରିଲେ । କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ଓ
 ଆଶାବାଦ ବାହାର କରି ଆଣିଲେ ।
 ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଥିଲା ସାଧୁସନ୍ଥଙ୍କ ପାଖି ଦାବ୍ୟ
 ଶେଜନାଗର । ସେଠାକୁ ଯାଇ ଅବନରେ

ସାଥୀଆ କଲେ ଓ ଚଟଣରୁ ଆମ ଗୋଟୁଆ ପାଲଟ ପକାଇ ଖୋଲଗଲେ ।

ରାତରେ ପୁଣି ସେମାନେ ସେଇଆ କଲେ ।

ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ବି ସେଇ ଚଟଣରେ ଅନ୍ୟ ଏକ କୋଠାରେ ରହୁଥାନ୍ତୁ । ମନ୍ତ୍ରୀରାଜ ଲୋକକୁ ଗଣ ଦୁର୍ବଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ, ତା ଭଣ୍ଡ ବାବାଜୀଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ଚଟଣରୁ ବାହାରଗଲେ । ସେମାନେ ଯେ ଚାହିଁ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ଏଥିରେ ଆଉ ରାଜାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ରହୁନ ନାହିଁ ।

ସକଳ ହେବାରୁ ଦୁହେଁ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଲେଉଟି ଗଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ରାଜାଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ଆସି ସେ ଚଟଣର ଘେରାଇ କରି ଅନେକ ଚୋରା ଜନିଷ ଜବଦ କଲେ ଓ ସେ ଭଣ୍ଡ ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ଗିରଫ କଲେ ।

ରାଜାରୁ ଦୀର୍ଘଦିନ ଜୀର୍ଣ୍ଣାଶୟରେ ଥିଲେ । ମହାହଳ ପରେ ସେ ଘେରି ଆସିଲେ ଓ ସବୁ ଶୁଣି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ବନ୍ଧା ! ତମେ

ମାଗଣା ଗୋଜନାଲପ୍ତ ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ସିଏ ମାଗଣା ଗୋଜନାଲପ୍ତ ବନ୍ଦ କେହି ନା କେହି ଆଶ୍ରମରେ ନିଜ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଖୋଜିଦେବ । ରାଜା ସେ ଦିଗରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ମାତ୍ରେ ତୋ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁରୁସନ୍ତୋଷ ପଡ଼ିବୁଁ ହେବ ।”

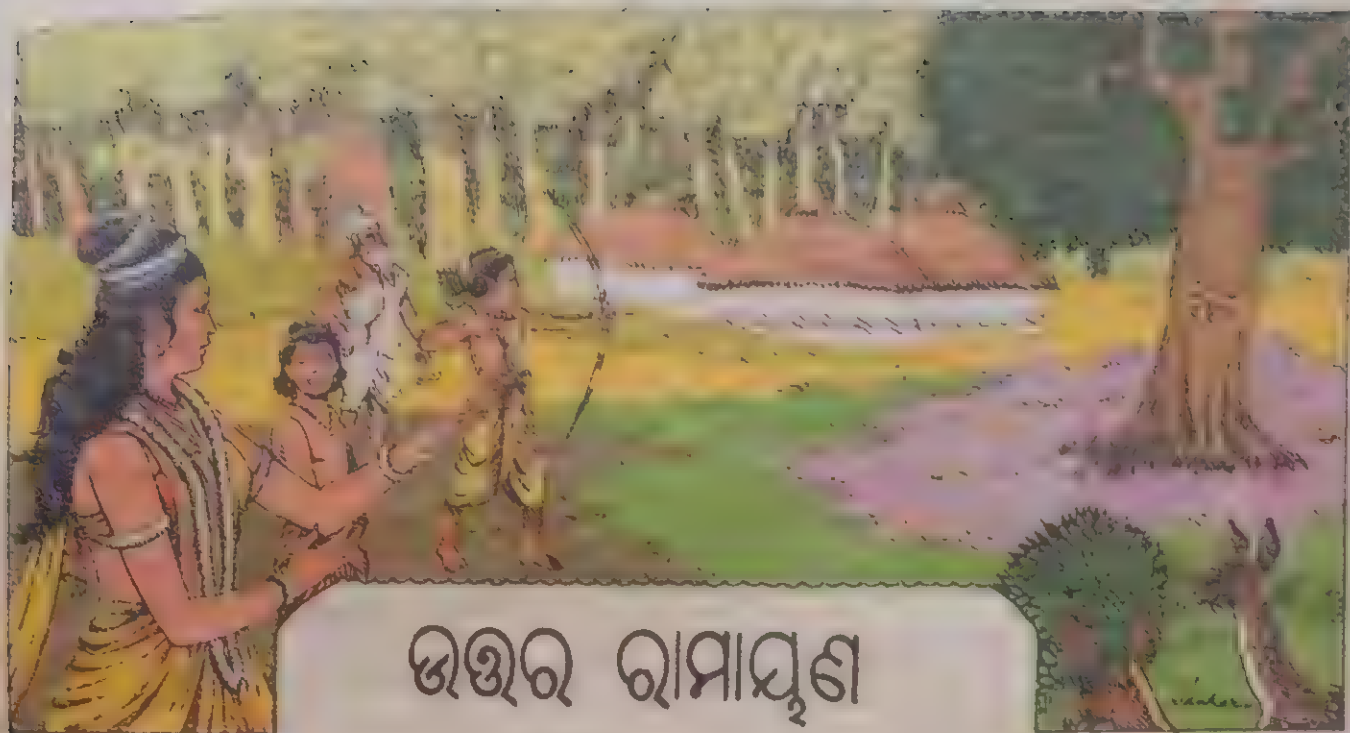
ରାଜା କହିଲେ, “ଗୁରୁଦେବ ! ମୁଁ ଭାବୁଛି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ପ୍ରସାର ବଢ଼ିଲେ ସେମାନେ ବି ଧର୍ମମାର୍ଗକୁ ଆସିବେ ।”

“ବନ୍ଧା, ଧର୍ମ ଓ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର । ଯାହା ଜୀବନରେ ସେ ସମୟ ଆସିଯାଇଛି, ସେ ସେ ମାର୍ଗରେ ଯିବୁଁ ଯିବ । ତମେ ସେ ଦିଗରେ ସୁଯୋଗ ଦେଲେ ଯାହାର ନୟିବା କଥା ସେ ଯିବାକୁ ବାହାରିବ । ସେଥିରେ ନା ତା’ର ମଙ୍ଗଳ, ନା ରାଜ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ହେବ !” ଗୁରୁ କହିଲେ ।

ରାଜା ଘୋଷଣା କଲେ, “ଏଣିକି ମାଗଣା ଗୋଜନାଲପ୍ତମାନ ବନ୍ଦ ହେଲା !”

ଉତ୍ତର ରାମାୟଣ

ଯମରାଜଙ୍କ ସହୃଦ ଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ରାବଣ ନିଜର ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ଧରି ଯମଲୋକରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ସେ ପାପୀମାନଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାମାନଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଗଭୋଗ ଦେଖିଲା । କେଉଁଠି ପାପୀମାନେ ତପ୍ର ବୈତରଣୀ ପାର ହେଉଛନ୍ତି ତ କେଉଁଠି କୁକୁର ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମାଂସ ଖାଉଛନ୍ତି, କେଉଁଠି ବା ତପ୍ର ତୈଳପାତରେ ପଡ଼ି ସେମାନେ ଛଟପଟ କରୁଛନ୍ତି । କେଉଁଠି ବା ଯମଦୁତମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ନିର୍ଧୂମ ପିଟୁଛନ୍ତି । ଏହି ସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ତା' ମନ ଦୁଃଖରେ ଭରିଗଲା । ସେ ବଳପ୍ରୟୋଗ କରି ଯମଦୁତମାନଙ୍କଠାରୁ କେତେକ ପାପୀଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଦେଲା । ଏଣେ ଯମଦୁତମାନେ ରାବଣର

ଏପରି ବ୍ୟବହାରରେ ହୋପରେ ଅସ୍ଥିର । ଅଗୁନକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାରୁ ସେମାନେ ହୋପରେ ଯାଇ ରାବଣର ପୁଷ୍ପକ ବିମାନକୁ ଗ୍ରାସିବାକୁ ଲାଗିଲେ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଏ ବିମାନ ଅକ୍ଷୟ ଥିଲା ତେଣୁ ଯେତେ ଗ୍ରାସିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ନୁଆ ଦରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା ।

ଯମପୁରରେ ଏହା ପୁରୁଷ କେବେ ଏଭଳି ବିଭ୍ରାଟ ଦେଖି ଦେଇ ନଥିଲା । ଯମପୁରର ପ୍ରହରୀମାନେ ଯେତେକ ସିଂହ ହେଉଥାନ୍ତୁ, ସେତେକ ବିସ୍ମୃତ ହେଉଥାନ୍ତୁ । ଜଣେ ଦାନବ କିପରି ସେ ଗନ୍ଧ୍ୟକୁ ଆସିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା, ସେମାନଙ୍କ ସହ ଭିକ୍ଷୁମୁଣ୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ସେବା କାହିଁ ସାହସ ପଞ୍ଜି କଲା.

ସେମାନେ ଏସବୁ ବୁଝିପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତତାର ସ୍ୱଯୋଗ ନେଇ ରାବଣ ଆହୁରି କେତେକ ମୃତ-ପ୍ରାଣକୁ ସେଠାରୁ ମୁକୁଳାଇ ଅନ୍ୟତ ପଲାଇବାକୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଲା ।

ରଜମଧ୍ୟରେ ନାରଦମୁନି ଆସି ଯମରାଜକୁ କହିଲେ, “ଯମରାଜ, ଦଶରୂପ ନାମକ ଏକ ଶତ୍ରୁଶାଳୀ ଭୟଙ୍କର ବନ୍ଧସ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଆସି ଆପଣଙ୍କ ରାଜ୍ୟକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଛି । ଦଶଗ୍ରୀବ ବ୍ୟୁତ୍କାଳଠାରୁ ବରପ୍ରାପ୍ତ କରି କହୁଛି ଯେ ତନିଲେକ ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ପରାଜିତ କରିବା ଭଳି କେହି ନାହିଁ । ଏବେ ଆପଣଙ୍କ ଶକ୍ତିର ପରୀକ୍ଷା ହେବ । ମୁଁ

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତମ ସାଥୀ ଜଣେ ବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ତାହା କ ଧିରେ ପରିଣତ କରେ । ଏପରି ନୁହେଁ ଯେ ତାକୁ ଶାନ୍ତ ହସରେ କିଛି ବୁଝାଇଲେ ସେ ମାନ୍ୟତା ଦେଖିବ କିନ୍ତୁ ହେଉଛି ।”

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଦୁରରୁ ଅଜ୍ଞାତାସ୍ୟ ଖୁଜିଲା । ଯମରାଜ ନିଜ ଆସନରେ ଥାଇ ଦେଖିପାରିଲେ ଅନେକ ଦୂରରେ ରାବଣ ଯମଦୂତଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛି । ରାବଣ ପାଣ୍ଡୁପତ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ମାତ୍ରେ ଯମଦୂତମାନେ ପୋକମାଛ ପରି ପୋଡ଼ି ମଲେ । ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ରାବଣ ଓ ତା’ର ଅନୁଚର-ବର୍ଗ ଆନନ୍ଦରେ ଅଜ୍ଞାତାସ୍ୟ କରି ଉଠିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସାହସ ଆହୁରି ବଢ଼ିଲା । ଯମରାଜଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ମଧ୍ୟ ସହଜ ହେବ ଭାବ ସେମାନେ ତମେ ଯମଧୂର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ ।

ଯମରାଜ ନିଜର ପରିରୂପକମାନଙ୍କୁ ରଥ ସଜ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାରିଟି ଲାଲ୍ ଘୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ି ହୋଇଥିବା ରଥ ଆସିଲା । ସେଥିରେ ଯମରାଜ କାଳଦଣ୍ଡ ଓ କାଳପାତ୍ର ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଧରି ବସିଲେ । ଦୁଇପକ୍ଷର ହସ୍ତଶତା ଦେଖି ତନିଲେକ ସସ୍ତ୍ର ହୋଇଗଲେ । ଯମରାଜଙ୍କର ରୂପ ଓ ଚେତ ଦେଖି ରାବଣର ଅନୁଚରବର୍ଗ ଯିଏ ଯୁଆଡ଼େ ପଲଟୁନ କଲେ । କିନ୍ତୁ ରାବଣ

Sankar.

ନିଆଁରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ତା'ପରେ
ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ଚାନ୍ଦା ଭୟଙ୍କର ରୂପ
ଧାରଣ କଲା । ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ସାତଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଚାଲି ରହିଲା । ଶେଷରେ ମୃତ୍ୟୁଦେବ ଯମ-
ରାଜକୁ କହିଲା, “ଧର୍ମରାଜ, ଏହି ରାକ୍ଷସ ସହଚର
ମୋତେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ ମୁଁ ତାକୁ
ସହାର କରିବି । ମାରିବା ମୋର ଧର୍ମ । ମୁଁ
ଆଗରୁ ଅନେକ ରାକ୍ଷସକୁ ସହାର କରିଛି ।
ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ଦେଖିଛି ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ।
ଆଉ ଇଏ ବା କି ସ୍ଥର !”

ଯମରାଜ କହିଲେ, “ଏବେ ଦେଖ ମୁଁ
ତାକୁ କିପରି ମାରିବି । ମୁଁ ଶେଷ ଅସ୍ତ୍ର
ପ୍ରୟୋଗ କରି ନଥିଲି, ଏବେ କରୁଛି ।”

ଯମରାଜ କହିଲେ, “ତାଙ୍କର ଭୟଙ୍କର
କାଳଦଣ୍ଡ ଶବ୍ଦଟି ଉପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା
ପାଇଁ ଚାହୁଁଛୁ । ଏହି ସମୟରେ
ଯମରାଜଙ୍କ ନିକଟରେ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହେଲା
ଚାନ୍ଦା ନିବାରଣ କଲେ । କିନ୍ତୁ କହିଲେ,
“ଯମରାଜ, ତୁମେ ଏହି ଭୟଙ୍କର କାଳଦଣ୍ଡ
ଶବ୍ଦଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁନାହିଁ । କାଳଦଣ୍ଡ
ଶବ୍ଦକୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ସୃଷ୍ଟି
କରିଛି ଓ ବର ଦେଇଛି । ପୁଣି ତୁମର ଏହି
କାଳଦଣ୍ଡ ଯାହା ଏକ ଅମୋଘ ଅସ୍ତ୍ର ତାକୁ
ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏକଟି ପ୍ରୟୋଗ
କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ରାକ୍ଷସ ମତେ ତେବେ
ମୋର ବାକ୍ୟ ଦୃଢ଼ା ଯିବ । ଯଦି ରାକ୍ଷସ ନ
ମତେ ତେବେ ଏ ଅମୋଘ ଅସ୍ତ୍ରର କ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟାପ୍ତି
ଯିବ । ତେଣୁ ମୋ ଶକ୍ତିର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ
ରହୁବ ନାହିଁ । ଏହିକଥା ଭଲ ଧ୍ୟାନରେ
ଚିନ୍ତାକରି କାଳଦଣ୍ଡ ପ୍ରୟୋଗ ବନ୍ଦ କର ।”

ବହୁକାଳ କଥା ମାନି ଯମରାଜ କାଳଦଣ୍ଡ
ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରୁ ଶାନ୍ତ ହେଲେ । ତା'ପରେ
ସେ ଭାବିଲେ ଯଦି ରାକ୍ଷସକୁ ନ ଜିତିବି, ପୁଣି
ଜିତିବାର କିଛି ଥାଉ ଥାଉ, ତେବେ ଯୁଦ୍ଧରେ
ବା କି ପ୍ରୟୋଜନ ? ତା'ପରେ ସେ ନିଜର
ରଥ ଓ ରଥାବେଶ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ସହ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ
ହୋଇ ବହୁକାଳ ସହଚର ସ୍ବର୍ଗକୁ ଫଳସ୍ବର୍ଗ କଲେ ।

ଯମକୁ ଖୋଜି ନ ପାଇ ରାକ୍ଷସ ନିଜର
ବିଜୟ ଘୋଷଣା କଲା ଓ ତା'ର ସମସ୍ତ

ଅନୁଭବରାଜଙ୍କ ସହ ଯମକ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ
 କଲ । ତା'ପରେ ସେ ପାତାଳପୁର ବଜୟ
 କରିବାକୁ ଗଲ । ପ୍ରଥମେ ବାସୁକା ଇଟାଦିଙ୍କ
 ବାସୁକୀ ଶ୍ରେଣୀକୃତ ନଗରକୁ ଦଖଲ କଲ ।
 ତା'ପରେ ନିବାତ ଓ କବଚ ନାମକ ଦୁଇ
 ରାଜାଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କଲ । ସେମାନେ ନାନା
 ପ୍ରକାର ମାୟା ଯୁଦ୍ଧ ଜାଣିଥିଲେ ଓ ତା'ଙ୍କ
 ପାଶରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଥିଲ । ଯୁଦ୍ଧ
 ଚାଲିଲା । ମାସ ମାସ ଧରି ବାରମାସ ଚାଲିଲା ।
 ତଥାପି ବଜୟ ପରାଜୟ କେଉଁ ପକ୍ଷରୁ ମଧ୍ୟ
 ହେଲା ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ବହୁ ସେଠାରେ
 ପଡ଼ୁଥିବା ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଧି ସ୍ଥାପନା
 କଲେ । ଅଗ୍ନିକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ରାବଣ ସହଚର
 ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁତା ହେଲା । ରାବଣ
 ସେଠାରେ କିଛିଦିନ ରହିଲା ଓ ସେମାନଙ୍କ-
 ଠାରୁ ମାୟାଯୁଦ୍ଧର ରହସ୍ୟ ସବୁ ଜିଣିଲେ ।
 ତା'ପରେ ପୁଣି କେଉଁ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବା
 ସେହି ଯୋଜନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା ।

ତା'ପରେ ସେ କାଳକେୟମାନଙ୍କ ସହଚର
 ଯୁଦ୍ଧ କଲ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତା'ର
 ଭଗ୍ନପତ୍ନୀ ସୁର୍ପଣ୍ଖାର ସ୍ତ୍ରୀ ବିଦ୍ୟୁଜହ୍ନ ମଧ୍ୟ
 ଥିଲ । ସେ ତା'ର ଜହ୍ନା ଦ୍ଵାରା ଶହ ଶହ
 ରାକ୍ଷସଙ୍କୁ ଚାଟି ଖାଇ ଦେଉଥିଲା । ଯୁଦ୍ଧରେ
 ସେ ଓ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ଦାର ରାବଣ ହାତରେ
 ପ୍ରାଣ ଦେଲେ । ସେଠାରୁ ଯାଇ ରାବଣ
 ପଡ଼ୁଥିବା ବରୁଣାଳୟରେ । ସେଠାକାର ଦୃଶ୍ୟ

ଅତି ସୁନ୍ଦର ଓ ମନୋହର ଥିଲା । ପ୍ରଥମେ
 ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା କାମଧେନୁ ପୁରୁଷକୁ ।
 ତାଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ଶୀରଧାର ବହୁ ଚାଲିଛି
 ଓ ସେଥିରୁ ଉତ୍ପଳ ହୋଇଛି ଶୀରସରେ ।
 ସେହି ଶୀରସରେରୁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଓ ଅନୁଚର
 ଆବର୍ଣ୍ଣବ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସାଗରେ
 ଯୋନସବୁ ପାନ କରି ମୁନିଭିକ୍ଷମାନେ ଜୀବନ-
 ଧାରଣ କରନ୍ତି । ଶିବଙ୍କ ବାହନ ନନ୍ଦୀ ଏହି
 କାମଧେନୁଙ୍କଠାରୁହଁ ଉତ୍ପଳ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସେହି କାମଧେନୁ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ପ୍ରଦର୍ଶଣ କରି
 ରାବଣ ବହୁଶଙ୍କ ନିକଟ ଉଡ଼ିଗଲା ପ୍ରବେଶ
 କଲ । ଦ୍ଵାରପାଳ ଓ ଅନେକ ଯୋଦ୍ଧା
 ରାବଣର ପଥରେ ଧକ୍କା ଖାଇ ପ୍ରାଣ

ଦେଲେ । ତା'ପରେ ବରୁଣଙ୍କର ପୁଅମାନେ
ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ବରୁଣ ମଧ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ।
ଜିତବା ଓ ହାରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନଥାଏ । ବରୁଣ
ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର, ପୌତ୍ର ଓ ସୈନ୍ୟଗଣ
ପରାସ୍ତ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ସେଠାରୁ
ଗୁପ୍ତରେ ପଳାୟନ କଲେ । ରାବଣକୁ ଅନ୍ୟ-
ମାନେ କହିଲେ ଯେ ବରୁଣ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ
ବୁଦ୍ଧିଲୋକକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ରାବଣ ସେଠାରେ
ନିଜର ବିଜୟ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଲା ଓ ପୁଣି ପୁର
ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ତା'ପରେ ସେ ପୁଣି
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରିବାର ମନସ୍ଥ କଲା ।

ଏସବୁ ସାଫଲ୍ୟ ଫଳରେ ରାବଣର ଗର୍ବ
ଯେତେକ ମାତ୍ରାରେ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଥାଏ,

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଶୁକ୍ର ସେତେକ ମାତ୍ରାରେ ବୃଦ୍ଧି
ହେଉଥାନ୍ତି । ରାବଣର ଅନୁରୋଧମାନେ ଉଦ୍ଧତ
ହୋଇ ଉଠୁଥାନ୍ତି । ସେଥିରେ ଜନସାଧାରଣ,
ଋଷିବର୍ଗ ଓ ଦେବତାମାନେ ଆତଙ୍କ ଅନୁଭବ
କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଛି କରିବାର ଉପାୟ
ନଥାଏ । ସେମାନେ ଅସହାୟ ଭାବରେ
ରାବଣର ନିମାଗତ ଉପଦ୍ରବ ସହ୍ୟ କରି
ଚାଲିଥାନ୍ତି । ତାର ବିଜୟ ଅଜ୍ଞତାସ୍ୟରେ
ବେତର ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥାଏ ।

ଦିନେ ରାବଣ ପୁଷ୍ପକବିମାନରେ ବସି ବୁଲି
ବୁଲି ଏକ ରାଜ୍ୟର ସୀମାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ।
ସେ ରାଜ୍ୟର ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ସେ ବହୁତ ମୁଗ୍ଧ
ହେଲା । ସେ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାକୃତିକ ଶୋଭା
ଯେପରି ମନୋହର, ତା'ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟ
ସେହିପରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ । ରାବଣ ବହୁ ରାଜ୍ୟ
ଦେଖିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେପରି ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ତା'
ଆଖିରେ ପଡ଼ିନଥିଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ କିଛି
ସମୟ ବିସ୍ମିତ ଭାବରେ ଇତସ୍ତତଃ ବିଚରେଣ
କରି ସବୁ ଦେଖିଲା । ତା'ପରେ ସେ ଗୋଟିଏ
ମହଲ ଦେଖିଲା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପାଖକୁ
ଡାକି କହିଲା, “ସେଠାକୁ ଯାଇ ବୃତ୍ତିଆସ ଏ
ରାଜ୍ୟ କାହାର ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରହସ୍ତ ଯାଇ ସେହି ମହଲ ନିକଟରେ
ପହଞ୍ଚିଲା । ଦେଖିଲା ସ୍ଥାନଟି ଜନମାନବହୂଳ୍ୟ
ସାତପ୍ରସ୍ତ ପାରି ହୋଇ ଯିବା-ପରେ ଏକ ଦ୍ଵାର
ପାଖରେ ଯାଇ ସେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲା ଏକ

ବିରାଟ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଡେଇଁଲା । ସେ ପ୍ରହସ୍ତକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ କେବଳ କିଛି ସ୍ମୃତିତାପ୍ୟ କଲେ । ସେ ହସ ଦେଖି ପ୍ରହସ୍ତର ଶରୀର ପୁରଜିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେଇଠାରୁ ସେ ଖୋର ଆସି ରାବଣକୁ ସବୁକଥା କହିଲା ।

ରାବଣ ସବୁ ଶୁଣି ପୁଣ୍ୟକ ବିମାନରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ସେହି ଭବନ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ଵାରରେ ସେ ଦେଖିଲା ଏକ ଭୟଙ୍କର ଆକୃତି ବଶିଷ୍ଠ ପୁରୁଷ ।

କାହାର ଶିରରେ ଥିଲା ଚନ୍ଦ୍ରମା । ତା' ମୁହଁରୁ ଅଗ୍ନି ନିର୍ଗତ ହେଉଥିଲା । ଆଖି ଓ ଓଠ ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗର ଥିଲା । ହାତରେ ଥିଲା ଗଦା । ସେ ରାବଣକୁ ଦେଖି କହିଲା, “ହେ ରାବଣ, ଉଚ୍ଚିଆ'ନା, କହ ତୋର ଦରକାର କ'ଣ ?”

“ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।” ରାବଣ କହିଲା ।

“ତୁ କାହା ସହୃଦ ଯୁଦ୍ଧ କରିବୁ ? ମୋ ସହୃଦ ନା ବଳୀ ସହୃଦ ?” ସେ ପଚାରିଲା ।

“ମୁଁ ଏହି ନବରର ମାଲିକ ସହୃଦ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ସେ ଯିଏ ହେଉନା କାହିଁକି । ମୁଁ ଦିଗ୍‌ବିଜୟ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁ ବାହାରିଛି । ମୁଁ ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ପରାଜିତ କରିବୁ ବଳଧାନକୁ ଲେଉଟିବି । କୁହନ୍ତୁ, ଏଠାକାର ଅଧିପତି କାହାନ୍ତି ?” ରାବଣ କହିଲା ।

“ବଳୀ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି । ତୁ ଗୁପ୍ତ ତ ସେହି ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରୁ ।” ସେ କହିଲା ।

ରାବଣ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ଦେଖିଲା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠାନ ମହାନୁଭବ ବଳୀ ସେଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ନିର୍ଗତ ଜ୍ୟୋତିକୁ ଦେଖି ରାବଣେ ଆଖି ବୁଜି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବଳୀ ରାବଣକୁ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ଉଠାଇ ନେଇ ନିଜ ଜଙ୍ଗ ଉପରେ ତାକୁ ବସାଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ତୁମର ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବି ।”

“ମହାନୁଭବ, ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି କି ବହୁବର୍ଣ୍ଣ ପୁରବେ ବିଷ୍ଣୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଠକିଦେଇ ପାତାଳ-

ପୁରରେ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖିଲେ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ
ସେବାକୁ ଆନିଷ୍ଠ ଆପଣାକୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ।”
ସବଣ କହିଲେ ।

“ଓ, ଏପରି କଥା ? ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଗୋଟିଏ
କଥା କହିବି । ତା’ ପୁରୁଷ ହେଉ ସେଠି
ପଡ଼ିଛି ପଟେ କୁଣ୍ଡଳ; ଯାଇ ନେଇଆସ ତ !”
ବଳୀ କହିଲେ ।

ସବଣ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା କୁଣ୍ଡଳ
ଆକୃତିର ବଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ରପରି ସେଠାରେ କିଛି
ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିଛି । ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ତାକୁ
ସେ ହଲାଇ ମଧ୍ୟ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସବଣର
ବସ୍ତୁପୁର ତଥା ଲଜ୍ଜାର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ ।
ସେ ଥରେ ବଳୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ପୁଣି
ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ଉଦ୍ୟମ କରି ସେ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ
ଉଠାଇବାର ପ୍ରୟାସ କଲା । କିନ୍ତୁ ଫଳ କିଛି
ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ରଳଦର୍ଦ୍ଦୀ ହୋଇ ସେହି
ଅଭୁତ ଚକ୍ର ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଥାଏ, କ’ଣ
କରିବ ବୁଝିପାରୁ ନଥାଏ । ସେ ହିଲେକ

ହାତକୁ କାଟିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲା । କିନ୍ତୁ
ବନ୍ଦୀମାନ ସେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ିଗଲେ !
ସେ କରିବ କ’ଣ ? ସେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି
ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରି ରହିଲା । ଏହା ଦେଖି
ବଳୀ ସବଣକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ,
“ତୁମେ ଯେଉଁ କୁଣ୍ଡଳଟି ଅଛି ଉଠାଇ
ପାରୁନାହିଁ ତାହା ହେଉଛି ମୋର ପ୍ରତିତାମହ
ହରଣ୍ୟକଣ୍ଠୀୟ କର୍ଣ୍ଣରେ ଧାରଣ କରିଥିଲେ ।
ସେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ବରପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ କି
କାହା ହାତରେ ସେ ମରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନୃସିଂହ ରୂପ ଧରି ତାକୁ ବଧ
କଲେ । ତମେ ମୋ ନଗରର ଦ୍ଵାର
ଦେଶରେ ଯାହାକୁ ଦେଖିଲ ସେହି ଦ୍ଵାରପାଳ
ସ୍ଵୟଂ ବିଷ୍ଣୁ । ସେ ସବଦା ସେଠାରେ
ବଦ୍ୟମାନ ଥା’ନ୍ତି ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ସବଣ ସ୍ଵାଗତ୍ୟାୟ ଦ୍ଵାରପାଳ
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ
ଯାଇ ଦେଖିଲା କେନ୍ଦ୍ର ନାହାନ୍ତି ।

ମୋତିହାର

ବିଜୟପାଲ ଓ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରେମା ହରିପୁର ଗ୍ରାମରେ ଥା'ନ୍ତି । ବିବାହର ଦଶବର୍ଷ ପରେ ପ୍ରଥମ କରି ପ୍ରେମାର ଗର୍ଭଲବଣ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଏତେ ଦିନର ଦୁଃଖ ପରେ ସୁଖ ସମୟ ଆସିଛି । ବିଜୟ ପ୍ରେମା'ର ସବୁ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଦିନେ ବିଜୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲ ପ୍ରେମା ଯେପରି କିଛି କଥା ନେଇ ଚିନ୍ତା କରୁଛି । ବିଜୟ ତାକୁ ମୁଁ ଟୋକି ପଚାରିଲା, “ପ୍ରେମା, ତୁମେ ବହୁତ ଉଦାସ ଦେଖାଯାଉଛ । ଯଦି ତୁମ ମନରେ କିଛି ଇଚ୍ଛା ଥାଏ କୁହ ମୁଁ ତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରିବି ।”

“ସମୟର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ତୁମର ପାଇଁ । ଏକ ମୋତିମାଲ ପିନ୍ଧିଛି । ତୁମ ଅନ୍ତର ମଙ୍ଗଳକାଞ୍ଚ ।” ପ୍ରେମା କହିଲା ।

ବିଜୟ ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲା, “ଏଇ କଥା ତ ! ମୁଁ ନିଜେ ସମୟର ଯାଇ ହାର ଚୋଲି ନେଇ ଆସିବି ।”

ପ୍ରେମା କହିଲା, “ନା, ନା, ମୋର ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମେ ମୋତାରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲି ମୋର ମନ ବ୍ୟସ୍ତ ଓ ଅଧୀର ରହିବ । ତମେ ବରଂ ଆଜି କାହିଁକୁ ପଠାଇ ଦିଅ ।”

ବିଜୟ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଠିକ୍ କଲ ତା'ର ମିତ୍ର ଶତ୍ରୁବାଣଙ୍କ ସୁଅ ଗଣେଶକୁ ପଠାଇଲେ ଚାଲିବ । ଗଣେଶ ପିତା ଶତ୍ରୁବାଣଙ୍କ କାଠ ବ୍ୟବସାୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ତା'ର ବହୁତ ଦିନୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ସମୟର ପିନ୍ଧି । କିନ୍ତୁ ଶତ୍ରୁବାଣଙ୍କ ଘରରେ ତା' ବାପା ତାକୁ କେବେ ସେଠାକୁ ପଠାଇ ନଥିଲେ ।

ବିଜୟ ଗଣେଶକୁ ଘରକୁ ଡାକି କହିଲା, “ଗଣେଶ, ତୁ ମୋର ଗୋଟିଏ କାମ

ଡାକ ନେଲ । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଅଭୁତ
ଦ୍ୟବଦାର । ଘରର ସମସ୍ତ ଲୋକ
ଫିଡ଼ା ଉପରେ ବସି ଆଳୀରେ ଖାଉଛନ୍ତି, ଆଉ
ଗଣେଶଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଦାୟ ଅଲଗା ବଡ଼ା ହୋଇଛି
ପତରରେ । ତଥାପି ମଧ୍ୟ ସେ କିଛି କହିଲ
ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, “ହୁଏତ ସେ
ମୋତେ ଜଣେ ଚୁକର ବୋଲି ଭାବିଛନ୍ତି ।”

ଖାଇବା ପିଇବା ଶେଷ ହେବା ପରେ
ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶଟ ଯେ ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ
ଗଣେଶକୁ ସପଟିଏ ଶୋଇବାକୁ ଦେଲେ ।
ବହୁତ ଥକା ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ସେଇ ସପ
ଉପରେ ସେ ଶୋଇଗଲା ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ କେହି ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ
ସିନ୍ଦୂରାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବମଲ ଆସି ଗଣେଶକୁ

ଡାକି କହିଲେ, “ହୁଏ, ଆଜି ଆମର ଦୁଇଟି
ଅତିଥୀ, ତୁ ତ ଦୁଇ ଦୁଇ ଖୁସି ହେବ ।”

ଗଣେଶ କ’ଣ ଅଛି କହିବା ପାଇଁ ଚାହିଁ
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେଲା । ତା’ପରେ ବମଲ କହିଲେ
ପାଣି ଜାକି କେତେକ ଛୁଣ୍ଡ ଓ ପଲ୍ଲୀ ଭଳି
ଦେବାକୁ କହିଲେ, ଗଣେଶ ଗୋଦାୟ ମଧ୍ୟ କଲା ।

ତା’ପରେ ସକାଳର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷ
ହେବା ଖାତୁ ଗଣେଶ ପୁନଃ ନିଦରେ
ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ସିନ୍ଦୂରାବୁ ମଧ୍ୟ
ତା’ ସହିତ ଗଲେ । ଘରୁ ବାହାରିବା
ବେଳକୁ ସିନ୍ଦୂରାବୁ ଏକ ବଡ଼ ଓଳଟା ଆଣି
ଧରିଥିଲେ । ସେଇଟି ଗଣେଶ ହାତରେ ଦେଇ
ସେ କହିଲେ, “ଦେଖ ଗଣେଶ, ଆମେ
ପୁନଃ ଘରକୁ ଯିବା ବାଟରେ ଗୋଟିଏ

ବନ୍ଧୁ ଭର ପଡ଼ିବ । ଏଥିରେ କେତୋଟି କଣାରୁ ଅଛି । ତାଙ୍କ ଘରେ ଦେଇ ଦେଇ ଯିବା ।”

ତା’ପରେ ଦୁହେଁ ଚାଲିଲେ । ବିରୁଦ୍ଧ ଗଣେଶର କଣାରୁ ବୋହୂ ବୋହୂ ହାତବ୍ୟଥା ହୋଇଗଲାଣି । ଯାହା ହେଉ ବନ୍ଧୁକ ଘରେ ଦେଇ ଶେଷରେ ସେମାନେ ଯାଇ ନାଗରାଜ ଦୋକାନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ସିନ୍ଧୁବାବୁ ନାଗରାଜକୁ ସବୁ ବୁଝାଇସାରି କହିଲେ, “ଦେଶ ନାଗରାଜ, ବିଜୟ ମୋର ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ । ବିବାହର ଦଶବର୍ଷ ପରେ ତା’ର ସ୍ତ୍ରୀର ପିଲା ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ତେଣୁ ତମେ ଏ ହାର ବନ୍ଧୁତ ଯନ୍ତ୍ର ପୁରକ

ବନାଇବ । ଉଚିତ୍ ମଧ୍ୟ ନେବ । ବେଶ ଗୁଡ଼ାଏ ତୋ ଦର କହିବ ନାହିଁ ।”

ନାଗରାଜ ସବୁ ବୁଝିଲା ପରେ ହାର ବନାଇବାକୁ ଚାହିଁଥିବା ଶେଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି କହିଲା । ସେଇ ଚାହିଁଥିବା ଶେଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଚାହିଁବା ଘରେ ରହିବାକୁ ହେଲା । ଶେଷ ଚାହିଁଥିବା ସେମାନେ ଗଣେଶ ହାତରେ ବନ୍ଧୁକ କାମ କରାଇଲେ । ବନ୍ଧୁକ ଶାଲିଲେ ହେଲେ ମୁହଁରେ ସବଦା ମଧୁର ବଚନ କହୁଥା’ନ୍ତୁ । ଏପରି ବ୍ୟବହାରର ରହସ୍ୟ ସେ କିଛି ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ହାର ତିଆରି ହୋଇଗଲା । ଗଣେଶ ହାର ନେଇ ଆସିବା ବେଳେ ସାରା ପରିବାରର ଲୋକ ତାକୁ କହିଲେ, “ଗଣେଶ, ତମେ ଯେବେ ବି ରାମପୁର ଆସିବ, ଆମର ଘରେହଁ ରହିବ ।” ଗଣେଶ କେବଳ ଅଳ୍ପ ହସି ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ସେଠାରୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

ହରିପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ଗଣେଶ ବିଜୟକୁ ହାର ଦେଲା । ବିଜୟ ବନ୍ଧୁତ ଶୁଣି ହୋଇଗଲା । ତା’ପରେ ଗଣେଶର ଯିବା, ଆସିବା ଓ ରହିବାରେ କ’ଣ ସୁବିଧା, ଅସୁବିଧା ହେଲେ ସେକଥା ମଧ୍ୟ ପଚାରିଲା । ଗଣେଶ ପ୍ରଥମେ ସିନ୍ଧୁବାବୁଙ୍କ ପରିବାରର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ସଜ୍ଜିତ କରୁଥିଲା । ପରେ ସବୁ ଖୋଲି କହିଲା । କାରଣ ସେ ଜାଣିବାକୁ

ବୁଦ୍ଧିମାନ ଜଣେ ଆଦାମ୍, ଉଦ୍ଧୃ ଲୋକ ସୁଖୀ
ଅତି ସହୃଦ ଏପରି ବ୍ୟବହାର କରିବା
ଉପରେ କି ବହୁସ୍ୟ ଅଛି ।

ଗଣେଶ ପଚାରିଲା, “ମଉସା, ସେ ଲୋକ
କଣ୍ଠେ ନାହିଁ କି ଅତିସମାନଙ୍କ ସହୃଦ
ଉପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହୁଏ ?”

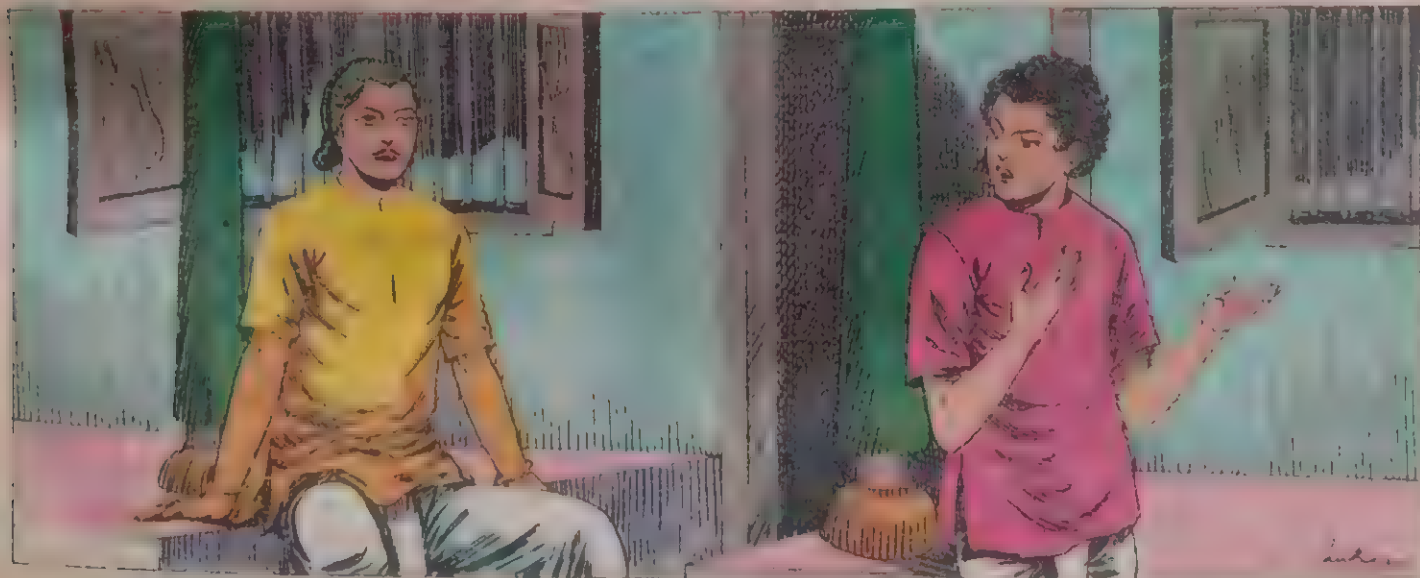
ବଜୟ କହିଲା, “ନା, ସେମାନେ ବେଶ୍
ଜଣନ୍ତି । ଗୁରୁଦିନ ରହିବାର ଖର୍ଚ୍ଚ
ବୋଧେ ସେମାନେ ଏମିତି କାମ କରାଇ
ଉଠାଇ ନେଲେ । ନାଚ, ଛେଟଲେକ !
ସେମାନେ ଜାଣି ଜାଣି ଏପରି କରିଛନ୍ତି ।”

“କିନ୍ତୁ ମଉସା ମୋର ଯାହା ମନେହୁଏ
ସେମାନେ ସେଇ ମତଲବ ନେଇ ମୋତେ
ଖଟାଇ ନାହାନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନଙ୍କ
କଥାବାହୁଁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ଏତେ
ମାଙ୍କିତ ଯେ ଏପରି ମତଲବ ଅନ୍ତତଃ ମୋର
କଳ୍ପନାକୁ ସୁଦ୍ଧା ଆସୁନାହିଁ । ଆଦୁର କିଛି
କାରଣ ଥାଇପାରେ ।” ଗଣେଶ କହିଲା ।

“ଆଉ କି କାରଣ ? ହଁ ଏପରି ବି ହୋଇ-
ପାରେ ପାମିନାମ ବୁଦ୍ଧୀ ମେଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆମ
ଦଳକୁ ପଠାଇଥିଲେ ଆମେ ଯେପରି ବ୍ୟବହାର
ତାକୁ କରିଥିଲୁ, ସେ ମଧ୍ୟ ତୋ ମହତ୍ତ୍ୱ ସେହି
ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ।” ବଜୟ କହିଲା ।

ଏବେ ଗଣେଶ ସବୁ ବୁଝିଗଲା । ପ୍ରହେଳରେ
ଭୁଲ୍ ରହିଛି ବଜୟ ମଉସା ପାଖରେ । ସେ
କଥା ମନେ ନ ପକାଇ ଭୁଲରେ ମିଛବାବୁ
ଉପରେ ରାଗୁଛନ୍ତି । ନିଜର ଭୁଲ୍ ଯୋଗୁ
ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ ନ କରି ସୁଖୀ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଉପରେ
ଦୋଷାସୋପ କରି ରାଗୁଛନ୍ତି !

ଗଣେଶ ସବୁ ବୁଝିଗଲା । କିନ୍ତୁ ତା’ ପାଇଁ
ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକ ଶିକ୍ଷା ହେଲା । ସେ ଭାବିଲା
ଯେ କୌଣସି କଥାକୁ ଅଯଥା ମନ ବଳେଇଲେ
ଏପରି ହୁଏ । ଏବେ ରାମପୁର ଯିବ ତ ନିଜେ
ନିଜ କାମ ପାଇଁ ଯିବ । ଆଉ କାହାର
କାମରେ ଯାଇ କାହାର ଘରେ ରହିବ ନାହିଁ ।
ଏତକ ଶିକ୍ଷା ମିଳିଲା ।

ଚତୁର ବୁଣାକାର

ଦିନେ ମହାରାଜ ରାଜମିତ୍ରଙ୍କ ଦରବାରକୁ
ହଠାତ୍ ଦୁଇଟି କାନ୍ଥ ଆସିଲା । କଥା ନାହିଁ
ବାଣୀ ନାହିଁ ମହାରାଜଙ୍କ ସିଂହାସନ ଗୁଣପାଶରେ
ଘୁରୁଟି ଏ ଆଜି ଦେଇ ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଠିଆ ହୋଇ
ରହିଲା । କଥା ତ କହୁନାହିଁ । ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ
ଏହାର ଅର୍ଥ ପଚାରିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ନାରବ ।
ଅର୍ଥ ଜାଣିଥିଲେ ତ କହୁବେ । ରାଜା ରାଜିଯାଇ
ଆଦେଶ ଦେଲେ ସାଗ ରାଜ୍ୟ ଖୋଜି ଏକ
ଚତୁର ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନେଇ ଆସିବାକୁ ହେବ ।
ଯିଏ ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିପାରିବ ।

ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଅନୁଚେ ବର୍ଗ ଧରି ନାନା
ଦିଗକୁ ବାହାରିଗଲେ । ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଖିଲେ
ଗୋଟିଏ ଘରେ ଝୁଲୁଟିଏ ଟଙ୍କା ହୋଇଛି ସେ
ଆପଣା ଛାଏଁ ହଲୁଛି । ବୋଧହୁଏ ଛୋଟ
ଛୁଆଟିଏ ଝୁଲୁ ଭିତରେ ଶୋଇଛି । ପୁଣି
ଦୁଆରେ ଧାନ ଶୁଖୁଛି । ଚଢ଼େଇମାନେ ଧାନ

ଖାଇବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ । ହେଲେ ସଫଟେ ଟଙ୍କା
ହୋଇ ହଲୁଛି ବୋଲି ଚଢ଼େଇମାନେ ଭିତରେ
ଭରସି ପଶି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି କି ଧାନ ଖାଇପାରୁ
ନାହାନ୍ତି । ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଆପଣାଛାଏଁ ହଲୁଛି ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଅନୁଚେବର୍ଗ ଏ ଅଳ୍ପଦୁ ଦୃଶ୍ୟ
ଦେଖି ଘର ଭିତରେ ପଶିଲେ । ଦେଖିଲେ
ବୁଣାକାରଟିଏ ବସି ଲୁଗା ବୁଣୁଛି । ତାକୁ
ପଚାରିଲେ, “ଏହା କିପରି ସମ୍ଭବ ?”

ବୁଣାକାର କହିଲା, “ବହୁତ ସହଜ ଅଟେ ।
ମୁଁ ଏଠି ଲୁଗା ବୁଣୁଛି ଓ ମୋ କଣ୍ଡା କାଟି
ସହ ଦୁଇଟି ଡୋର ଲୁଗାଇ ଦେଇଛି ।
ଏଠାରେ କଣ୍ଡାକାଟି ଝୁଲୁଲେ ଏକା ସଙ୍ଗେ
ଝୁଲୁ ଝୁଲୁଛି ଓ ସଫ ହଲୁଛି । ଏକାଥରେ
ତନୋଟି କାମ ହୋଇ ପାରେ ।”

“ତୁମର ପରି ଚତୁର ଲୋକଟିଏ ଅମର
ଲେଖା ।” ମନ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ଦରବାରକୁ ଆଣିଲେ ।

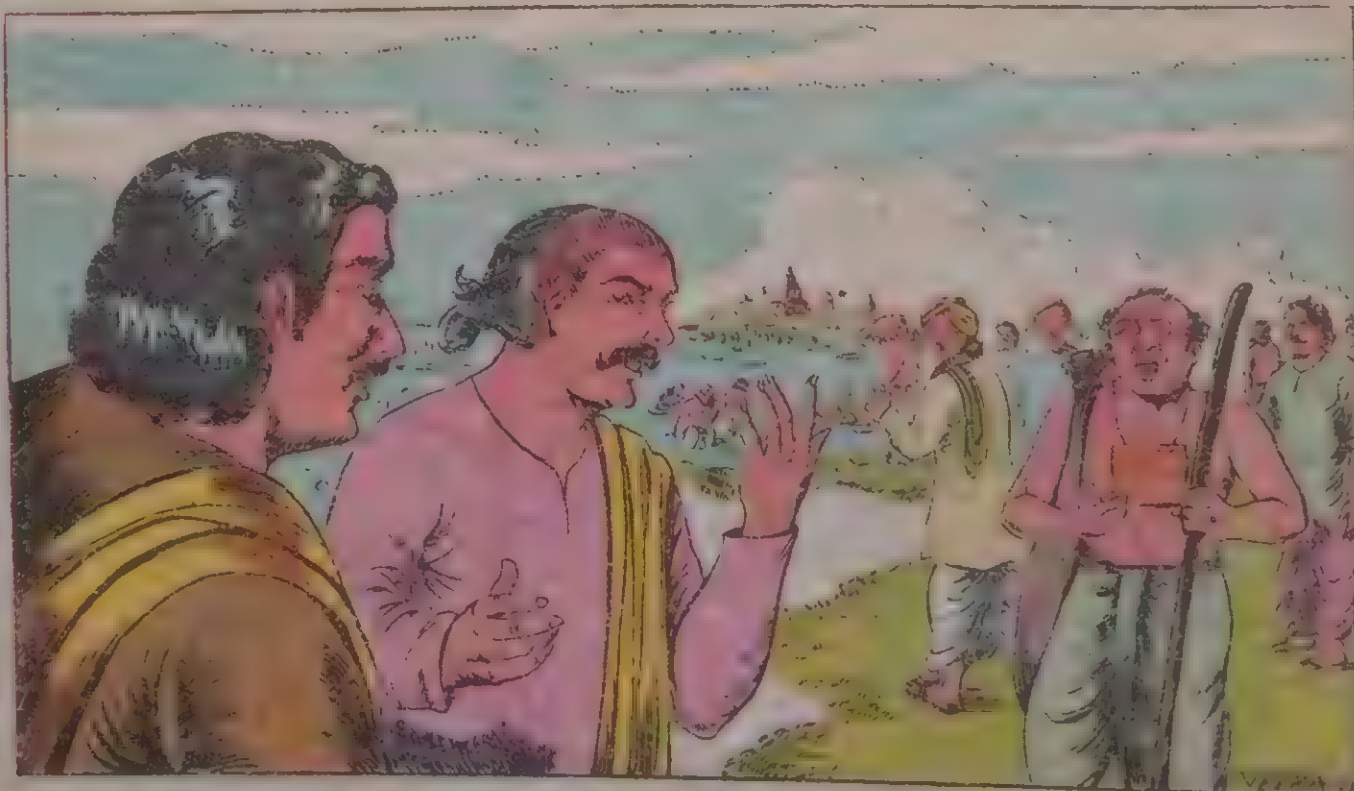

କଂଜୁସୁର ଗାର୍ଥବିରାମଣ

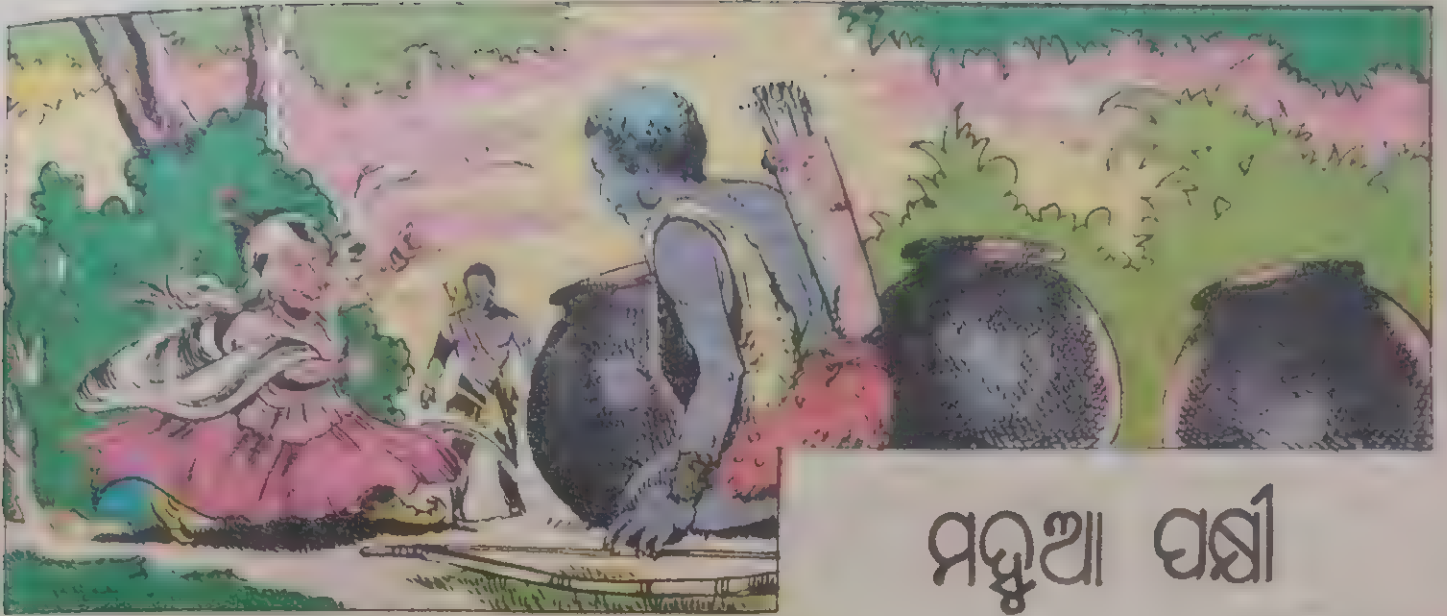
ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ କଂଜୁସୁର ଥିଲା ଯେହେତୁ ମଧ୍ୟ କଂଜୁସୁର ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ କଂଜୁସୁର
 ଗୋଟିଏ କଂଜୁସୁର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ନାହିଁ । ସେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ
 କଂଜୁସୁର ଥିଲା; ସେ ଟଙ୍କା ମାଗିବା ବେଳରେ ଖୁସି ଥିଲା । ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା, “କଂଜୁସୁର
 କଂଜୁସୁର ଥିଲା ଓ ବୋବାକୁ ଦେବାକୁ” । ତା’ପରେ ଗାର୍ଥବିରାମଣ ଥିଲା । କଂଜୁସୁର ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ
 କଂଜୁସୁର ଥିଲା । କଂଜୁସୁର ଗୋଟିଏ ଗାର୍ଥବିରାମଣ ଥିଲା ଯେହେତୁ ମଧ୍ୟ କଂଜୁସୁର ଥିଲା ।
 ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଶୁଣାଇ କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଭାଇ, ସେଠାକୁ ଜଣାନାହିଁ ମୋ କଂଜୁସୁର
 ତାଙ୍କର ଘରକୁ କମି ଜମା ସବୁ ଭରି ଯାଇଛି ।” ଆଉ ଜଣେ କହିଲା, “ସେ ତ କାଲି
 ହେଲେ ଗଲେଣି । ଆମ କଥା କ’ଣ ଶୁଣିପାରବେ କି ?”

“କଂଜୁସୁର ମୋର ସବୁ ଭରିଗଲା ?” ସେଠାରେ କହିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଣି
 ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କୁ ଘେରିଗଲେ ଓ କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଏ ପାଟି ମିଛରେ ସୁଆଙ୍ଗ କରୁଛ,
 କାଲି କୁହେଁ କି ବୋବା କୁହେଁ ।” ସମସ୍ତେ ମିଶି ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ପିଟିଲେ ।

ସେଠାରେ ମାତ୍ର ଗାର୍ଥବିରାମଣ ସେ ଦୁଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଖୋଜି ଦେଖିଲେ ସେମାନେ କେତେବେଳେ ସେ
 ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଗଲେଣି । ସେଠାରେ ବୁଝିପାରଲେ ସେମାନେ ଏପରି ମିଛ କହି ପଳାଇଛନ୍ତି । ତିନି
 ମନ୍ତ୍ରକୁ ପାଇଁ ସେ ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ କଲେ ଓ ଗାର୍ଥବିରାମଣ ସେଠାରେହିଁ ସମାପ୍ତ ହେଲା ।

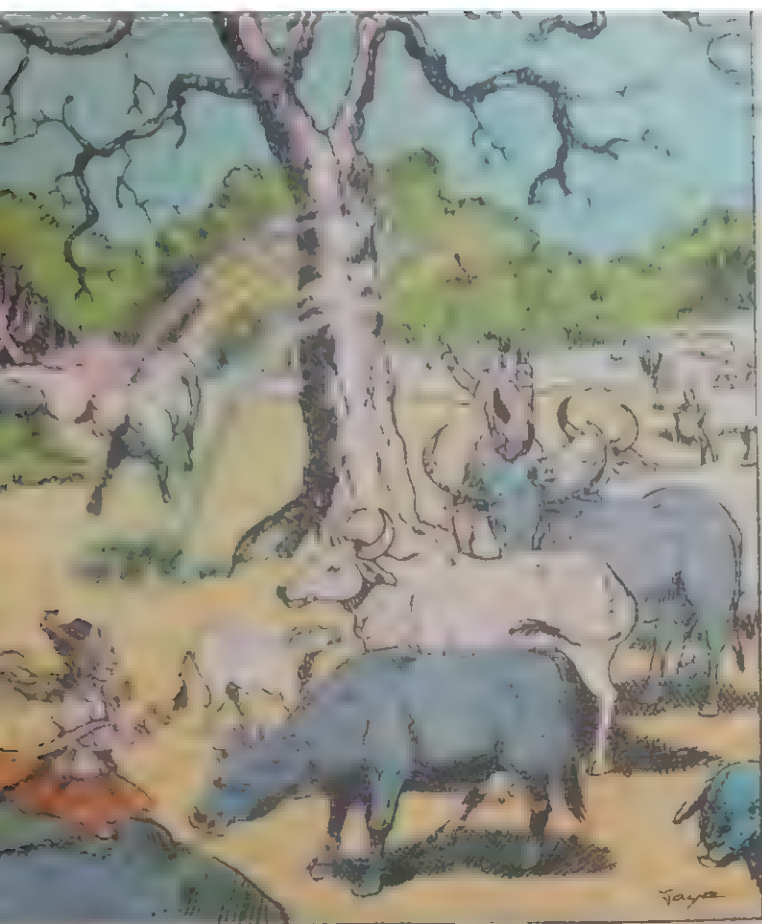
ମନ୍ଦୁଆ ପକ୍ଷୀ

ଆଫ୍ରିକାର ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥାଏ
 ଗ୍ରାମଟିଏ । ସେଠାରେ କ୍ୱାତୋ ଓ
 ନ୍ୟାମୋ ନାମକ ଦୁଇ ଭାଇ ସେମାନଙ୍କ
 ପିତାମାତାଙ୍କ ସହ ବାସ କରୁଥା'ନ୍ତି । ଦୁହେଁ
 ଶୀକାର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଦିନ ଛଡ଼ା
 ଘନ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯା'ନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ବଣ
 ଭିତରଟା ଘର ପରି ଲାଗୁଥାଏ ।

ଦିନେ ଶୀକାର କରିବାକୁ ଯାଇ ଦୁହେଁ
 ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ତେଣିକି
 ଆଉ ବାଟଚଲ ରସ୍ତା ନାହିଁ । ଯାଉଁ ଯାଉଁ
 ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ତନୋଟି
 ହାଣ୍ଡି ଉଠିଛି ହୋଇ ରଖା ଯାଇଛି । ସାନଭାଇ
 ନ୍ୟାମୋ କହିଲା, “ଭାଇ, ଇଏ ତ ବଡ଼
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା କି ଏ ଘନ ଜଙ୍ଗଲରେ କିଏ
 ହାଣ୍ଡିମାନ ଆଣି ରଖିଛି ! ଗୁଲ ଦେଖିବା
 ସେଥିରେ କ'ଣ ଅଛି ।”

ବଡ଼ ଭାଇ କ୍ୱାତୋ ଟିକିଏ ଭୟାକୁ । ସେ
 କହିଲା, “ନାହିଁ, ନାହିଁ, ନଜାଣି ନଶୁଣି
 ଆମେ ବୁଥାରେ କାହିଁକି ସେଥିରେ ହାତ
 ଦେବା ! ଥାଉ, ଆଗକୁ ଗୁଲ ।”

ନ୍ୟାମୋ ସେକଥା ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ନ୍ୟାମୋ
 ଥିଲା ସାହସୀ । କୌତୁହଳବଶତଃ ସେ
 ହାଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲିବାକୁ ଗଲା । କ୍ୱାତୋ
 ଭୟରେ ଦୂରକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି
 ଦେଖିଲା କ'ଣ ହେଉଛି । ନ୍ୟାମୋ କିନ୍ତୁ
 ନିର୍ଭୟରେ ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ହାଣ୍ଡି
 ଖୋଲିଲା । ତା' ଭିତରେ କିଛି ନଥିଲା ।
 କିନ୍ତୁ ଶେଷ ହାଣ୍ଡିଟି ଟେକୁ ଟେକୁ ତା' ଭିତରୁ
 ଫସ୍ କରି ଏକ ଛୋଟ ଖଟକାୟ ବୁଢ଼ୀଟିଏ
 ବାହାରି ଆସିଲା । ବୁଢ଼ୀଟି ଗୁଣ୍ଡେ ଭଳି
 ହେବ ଓ ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗିନ୍ ଯୋଷାକ ସବୁ
 ପିନ୍ଧିଥାଏ ।

ପାହାରି ଦେଇଛି ସେଥିରୁ ବାହାରି ଆସିଲ
ଗାଧାଟିଏ । ଏଇପରି ସେ ଏକ ପରେ ଏକ
ପାହାରି ଦେଇଛି ଆଉ ସେଥିରୁ ବାହାରିଲେ
ଅନେକ ଗାଧଗୋଟୁ, ମଇଁଷି, ଛେଳି, ମେଘା ।
ଯେତେବେଳେ ବଡ଼ ଘରଟିଏ ହୋଇଗଲା,
ବୁଢ଼ୀ କହିଲା, “ଏବେ ଆଉ, ଏ ପଶୁମାନେ
ଆଜିଠାରୁ ତୋର । ଘରକୁ ନେଇ ଯା । ମୁଁ
ଏବେ ଯାଉଛି । ବସନ୍ତ ପଡ଼ିଲେ ମୋତେ
ସ୍ମରଣ କରିବୁ ।” ଏତିକି କହି ବୁଢ଼ୀ ଉଠି
ହୋଇଗଲା ।

କ୍ୱାତୋ ପାଖକୁ ଆସି ନ୍ୟାମୋ କହିଲା,
“ଦେଖ ଭାଇ, ଏତକ ମୋତେ ବୁଢ଼ୀମା
ଦେଇଛି । ଗୁଲ୍ ଏମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଘରକୁ
ଯିବା । ବାପା ମା ବହୁତ ଖୁସି ହେବେ ।
ଆମର ମଧ୍ୟ ଭାଗ୍ୟ ଖୋଲିଗଲା । ଆଉ ତୁ
ଡ଼ରୁଥିଲୁ କାହିଁକି ଯେ ?”

କ୍ୱାତୋକୁ ସବୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭଳି ଲାଗୁଥାଏ ।
ତେବେ ଦୁଇଭାଇ ପଶୁଗୁଡ଼ିକୁ ଅଡ଼ାଇ ଅଡ଼ାଇ
ଘରକୁ ଫେରୁଥା’ନ୍ତି । ବାଟରେ ପ୍ରଖର
ସୂର୍ଯ୍ୟତାପ ଯୋଗୁ ଦୁହଁକୁ ବହୁତ ଶୋଷ ହେଲା ।
କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଖୋଜିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଳ ପାଇଲେ
ନାହିଁ । ସେମିତି ଶୋଷରେ ଚାଲିଥା’ନ୍ତି ।
ହଠାତ୍ ଜଳସ୍ରୋତର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ
ପାଇଲେ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠି କିଛି ଦେଖି ପାରିଲେ
ନାହିଁ । କାନ ପାଦ ଶୁଣିଲେ ପାହାଡ଼ର
ବହୁତ ଭଲ ଦେଶରେ ଏକ ଛୋଟ ବେଣା

ବୁଢ଼ୀ ନ୍ୟାମୋକୁ ଦେଖି ହସିଲା ଆଉ
କ୍ୱାତୋକୁ ଗୁହଁ କହିଲା, “ଭୟାକୁ, କାପୁରୁଷ,
ତୁ ଥରୁଛୁ କାହିଁକି ? ମୁଁ ତୋର କିଛି କରିବି
ନାହିଁ । ମୋ ସହୃଦ ତୁମେ ଦୁହେଁ ଆସ ।
ବହୁତ ମଜାକଥା ଦେଖାଇବ ।”

କ୍ୱାତୋ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
ନ୍ୟାମୋ ବୁଢ଼ୀ ପଛେ ପଛେ ଗଲା । କ୍ୱାତୋ
ଦୂରରୁ ସବୁ ଦେଖୁଥାଏ । କିଛିଦୂର ଗଲା
ପରେ ବୁଢ଼ୀ ବୁସଡ଼ୀଟିଏ ନ୍ୟାମୋକୁ ଦେଇ
କହିଲା, “ଏଇ ଯେଉଁ ଶୁଖିଲା ଗଛଟି ଦେଖୁଛୁ
ମୋ ପାଇଁ ଟିକିଏ କାଟିଦେବୁ ?”

ନ୍ୟାମୋ ବୁଢ଼ୀ ହାତରୁ ବୁସଡ଼ୀଟି ନେଇ
ଗଛ କାଟିବାକୁ ଗଲା । ଗଛରେ ପ୍ରଥମ

କହୁଛି । କିନ୍ତୁ ସେଠାରୁ ଓଲଟାଯିବାର
କାମ ନାହିଁ । କ୍ୱାତୋ କହିଲା, “ପ୍ରଥମେ ତୁ
ମୋତେ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ତଳକୁ ପକ, ମୁଁ
ପାଣି ପିଇ ଯେଉଁ ଆସିଲେ ତତେ ଧୂଳି
ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ତଳକୁ ପକାଇବି ।”

ନ୍ୟାମୋ ସେହୁପରି କଲା । ପାଣି ପିଇିବା
କ୍ୱାତୋ ଉପରକୁ ଆସିଲା । ତା’ପରେ
ନ୍ୟାମୋର ପାଲ ପଡ଼ିଲା । କ୍ୱାତୋ ତାକୁ
ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ତଳକୁ ଖସାଇଲା । ସେ
ତଳେ ଓଲଟାଇ ପାଣି ପିଇିଛି, ଏହି
ସମୟରେ କ୍ୱାତୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ହଠାତ୍ ଲେଉଟ
ଗ୍ରାସ କଲା ଓ ତା’ ମନରେ ଦେଖାଦେଲା
ଏକ ଦୁଷ୍ଟ ବୃତ୍ତି । ସେ ଦଉଡ଼ିଆ ତଳକୁ
ପକାଇ ଦେଲା ଓ ପଶୁମାନଙ୍କ ଧରି ଆନନ୍ଦରେ
ଘରକୁ ଫେରିଲା । ବିରାଟ ନ୍ୟାମୋ ସେଇ
ପାହାଡ଼ ତଳେହିଁ ପଡ଼ି ରହିଲା ।”

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର ବାହାଦୁରୀ
ଦେଖାଇ କ୍ୱାତୋ କହିଲା, “ଜଣେ ବୁଢ଼ୀ
ଏସବୁ ଗୋରୁଗାଈ ମତେ ଦେଇଛି । ସେ
ମଲ୍ଲବଳରେ ସବୁ କିଛି କରି ଦେଇ ପାରେ ।”
ସମସ୍ତେ ସବୁ ଶୁଣି ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲେ ।
ତା’ପରେ ପଚାରିଲେ, “କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାମୋ
କାହିଁ ?”

“କ’ଣ ହେଲା ? ନ୍ୟାମୋ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଘରେ ପହଞ୍ଚି ନାହିଁ, ସେ ତ ମୋ ଆଗରୁ
ଧରିବୁ ଆସିଲା ।” କହିଲା କ୍ୱାତୋ ।

ବହୁତ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ନ୍ୟାମୋ ନ
ଫେରିବାରୁ ବାପା ମା’ ଝିକିଏ ଭଲ ହେଲେ ।
ତଥାପି ମଧ୍ୟ ସେ ଫେରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ
ଭାବିଲେ ବୋଧହୁଏ ବଡ଼ ଶୀତାର ପାଇଁ
ହୁରିବୁ ବୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ତେବେ ନ୍ୟାମୋର
ସାହସ ଓ ଦୃଢ଼ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବାପା ମା’ଙ୍କର ଚାହୁଁ
ଆସ୍ଥା ଥିଲା । ତେଣୁ ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ
ନ କରି ଶୋଇଗଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଚିର ଝିଅମାନେ ପାଣି
ଆଣିବାକୁ ନଦୀକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଦେଖିଲେ ଯେ
ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ଚାଲିଛି । ସେମାନେ
କୌଣସି ଗାଁରେ ଖବର ଦେଲେ କି ମନ୍ଦିର
ପକ୍ଷୀ ଆସିଛି ଓ ସୁନ୍ଦର ଜଗତରେ ଯେ କହୁଛି ।

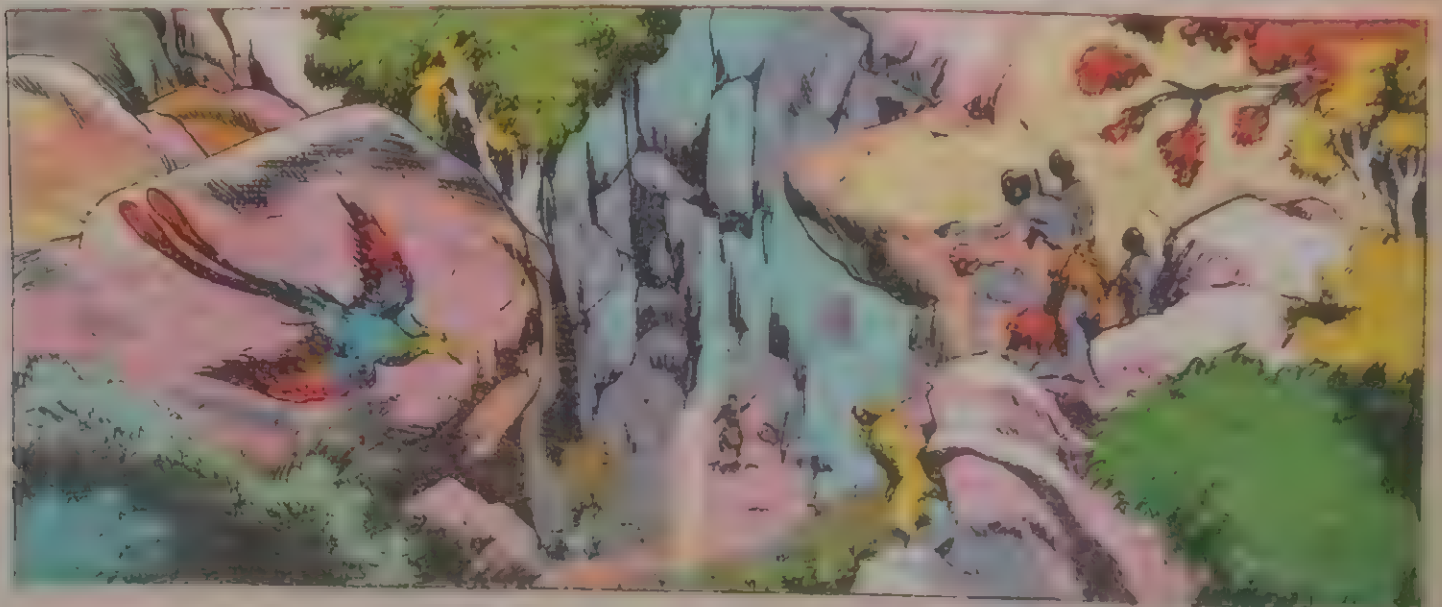
ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରେୟ ଏ ପକ୍ଷୀର ପଶୁ ହୁଏନ
କଲେ ମହୁଫେଣାର ସ୍ୱଧାନ ମିଳବ ।

ଗାମର ପୁରୁଷଲେକମାନେ ପକ୍ଷୀର ପିନ୍ଧ
କଲେ । ପକ୍ଷୀଟି ଦୁରନ୍ତ ଦୁରନ୍ତ ଉଡୁଥାଏ ।
ଟିକିଏ ବସେ, ପୁଣି ଉଡ଼େ । ଏମାନେ ମଧ୍ୟ
ତା' ପଛରେ ଦୌଡୁଥା'ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାଟ ଗଲେ
ପଥର ଥୋକେ ଲେକ କାନ୍ଥ ଦୋଇ ଫେରି
ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ କ୍ୱାଚୋର ବାପା ଓ ଅନ୍ୟ
କେତେକ ଲେକ ତଥାପି ମଧ୍ୟ ପକ୍ଷୀ ପଛରେ
ଦୌଡୁଥା'ନ୍ତି । ଅନେକ ଦୂର ଯାଇ ଦେଖିଲେ
ପକ୍ଷୀ ଏକ ପଥର ଉପରେ ବସିଲା ।
ତା' ପାଖରେ ପାହାଡ଼ର ଏକ ଶରୀର ଖାଇ ।
ତଳେ ଝରଣାର ଶବ୍ଦ । ଏମାନେ ଭାବିଲେ
ବୋଧେ ଏଇ ପଥରର ପାଦ ଦେଶରେ ଝରଣା
କୁଳରେ ଚାଣିଶି ଗଛରେ ମହୁଫେଣା ଅଛି ।
ସେମାନେ ଉପରୁ ଉଡୁକି ଗୁହଁଲେ । ଝାପସା
ଜଣେ ମଣିଷର ଆକୃତି ଝରଣା ପାଖରେ ଅଧା
ଅନ୍ଧାର ମଧ୍ୟରେ ଦେଖା ଯାଉଛି । ଡକାଡ଼କି

କରି ଜାଣିଲେ ସେ ନ୍ୟାମୋ । ନ୍ୟାମୋର
ବାପା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଦଉଡ଼ି ଆଣି ତାକୁ
ସେଠାକୁ ଉଠାଇ କଲେ । ନ୍ୟାମୋ ଉପରେ
ଆସି ଗଡ଼ଜାତର ସାରା ଘଟଣା ବିଷୟରେ
ବହୁଳ । ତା' ବାପା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା,
“ସୁଅ, ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି ତମ ର ନିଜର ସ୍ୱଧାନ
ଏଠା ନାହିଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ମହୁଆ
ପକ୍ଷୀର ଦୟାରୁ ତୁ ବଞ୍ଚିଲେ । ନହେଲେ
ତୋର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥା'ନ୍ତା ?”

ଅନ୍ୟମାନେ କହିଲେ, “ଏବେ କି ଘଟିଲେ
କ'ଣ ହେବ ? ଗୁଲ, ସେ ପାପୀକୁ ଏମିତି ପିଟିବା
ଯେ ଜୀବନରେ ସେ ଉଠେ ଶିକା ପାଇବ ।”

କ୍ୱାଚୋ ଅନ୍ୟ ଲେକଙ୍କ ସ୍ୱରୁ ସମସ୍ତ
ଘଟଣା ଶୁଣି ଲଜ୍ଜା ଓ ଭୟରେ ଛଟପଟ ହେଲା ।
ସେ ଜାଣେ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିଲେ ତା'ର
ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେବ । ତେଣୁ ସେମାନେ
ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଘରକୁ ଲାଜ କୁଆଡ଼େ
ପଲଟିଗଲା ।

ପେଙ୍ଗୁଇନର ଅଣ୍ଡା

ପେଙ୍ଗୁଇନର ପାଦ ପାଖରେ ଅଳ୍ପ ପରି ଏକ ଖୋପରେ ସେ ଅଣ୍ଡା ଭଣ୍ଡାଏ । ସେ ଚାଲି ଚାଲି ସେହି ଗୋଟିଏ ଭଣ୍ଡା ସଫଳ କରି ସେଥିରେ ଅଣ୍ଡା ରଖେ ଏବଂ ତା'ରେ ବୁଆ ପୁଅାଏ ।

ଭ୍ରମ

କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର
ନିଆଁ ଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲେ ନିଜେ
ନିଜକୁ ନାଟୁଡ଼ରେ ମାରି ଆତ୍ମ-
ହତ୍ୟା କରେ କିନ୍ତୁ ତାହା ଏକ ଭ୍ରମ
ଧାରଣା । ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାଣୀଙ୍କ
ପରି ତା'ର ମଧ୍ୟ ନିଜ ବସି ନିଜ
ଶରୀରର କୌଣସି ଅଂଶ କରେ ନାହିଁ ।

କସରା ଭାଲୁର ଖାଦ୍ୟ

କସରା ଭଲ ପ୍ରାୟଶଃ ନିରାମିଷ ଖାଦ୍ୟ
ଭିତରେ ନିର୍ଭର କରୁଥାଏ । ତେବେ
କେଳେ କେଳେ ସ୍ଥେଟ ସ୍ଥେଟ ପ୍ରାଣୀ
ପତଙ୍ଗ ଖାଇବାରେ ତା'ର ଆସକ୍ତି
ନଥାଏ, ମିଳିଲେ ଖାଇନି ।

ସୁସ୍ଥ ସତ ହୋଇଲା ମନ

କଣେ ପାଇଲୁଟି । ତାହାହିଁ ହେବାକୁ ସେ, ସର୍ବଦା ଚାହୁଁଥିଲେ । ଆଉ ସେ, ସେତେବେଳେ ଛୋଟ ପିଲା ଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ବେଳେ ସେହି ଦିନସବୁରେ ହିଁ କହିଛୁଥିଲେ । ଲୋକ ଯେନେଅଛି,—ସେ କିପରି ସୁସ୍ଥ-ସବଳ ହୋଇ ବଢ଼ିବ, ସେଥିପାଇଁ କିନରେ ବୁଲିଥିବା ଦୁଇଟି ବୁଲିବୁ ପିଲାଙ୍କ ସହାୟତା ମୁଁ ତାକୁ କହୁଥିଲି ।

ଆଉ ଏବେ ସେହିକଥା ସତ ହୋଇଛି । ଆମେ ତାର, କିନରୁ ବୁଲିଥିବା ଦୁଇଟି ବୁଲିବୁ ପିଲାଙ୍କ ସହାୟତା ପାଇଥିଲୁ, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସେହି ଅଭ୍ୟାସ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ରହିଛି । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି ବହୁତ ଖସି ।

ଏହା ବର୍ଷ ନବୀନ
ଶିଶୁମାରଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ହରିକ୍ସ ସେବିଟି ଏକ ପ୍ରକାର ପାଚାଣ । ଏଥିରେ କ୍ୟାଲସିୟମ, ଫସ୍ଫରସ୍, ଇରନ୍ ଏବଂ ସୁଲେମି ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ ପୋଷକଦ୍ରବ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ । ଏହା ପାଚାଣ ପ୍ରକାରରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ୧୦୦ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକାଂଶ ସେବା, ହରିକ୍ସ ଉପରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଅସିଷ୍ଟି । ଏହା ପ୍ରତି ସାଧାରଣ ଲୋକ ଆପଣ କୁପେ ବାଟ ସାଧନ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଫଟୋ-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା: ସୁରସ୍ୱାର ଟ. ୫୦

ସୁରସ୍ୱାର ପରିଚୟୋତ୍ତ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୮୭ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

P. G. Viswanathan

P. G. Viswanathan

- ★ ଭରସ୍ୱାର ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଭରସ୍ୱାର ପରିଚୟୋତ୍ତ ଦୁଇ ଗୁରୁ ଧାତୁରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ
- ସୁରସ୍ୱାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ହୋଇଥିବ ★ ସେବୁଆର ୧୦ ସୁକା ପରିଚୟୋତ୍ତ ପଡ଼ିଥିବା ଜଳବାୟୁ ।
- ★ ସବାଧୁକ ଭରସ୍ୱାର ବେଳେ ପରିଚୟୋତ୍ତ ପାଇଁ ଟ. ୫୦-୦୦ ସୁରସ୍ୱାର ପଠାଯିବ ।
- ★ ପରିଚୟୋତ୍ତ ସହ ପ୍ରେସ୍‌କର ନାମ ଓ ଠିକଣା ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ଲେଖା ହୋଇ ତଦାମାମା
- ପଠେ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଭସେନ୍ଦ୍ରର '୮୭ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚନ୍ଦ୍ର : ଦେଶ ବାବୁଙ୍କର କବିତା ଠାଣି !

ଦ୍ୱିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର : ଘରେ ନାହିଁ ଏଣେ ଟୋପାଏ ପାଣି !!

ସୁରସ୍ୱାର ଚକ୍ରାନ୍ତ : ସଞ୍ଜିବିନୀ ସୁଧା ରାଜତରଙ୍ଗ, ଡେଢ଼ାନାକ ।

ଚକ୍ରାନ୍ତଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଜନ୍ମମାମୁ

ବାଣିଜ ଦେୟ : ଟ. ୩୦-୦୦

ମନୋରଥର ପଠାଯିବା ଠିକଣା :

ଡି.ଏଲ୍.ଏଲ୍.ଏଲ୍.ଏଲ୍.ଏଲ୍, ତଦାମାମା ବଲ୍‌ଡିଙ୍ଗ୍ସ, ବଡ଼ପଲ୍ଲୀ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭

ବିଦେଶ ସକାଶେ ଦେୟ ବକରଣୀ ପାଇଁ ଜମ୍ମା ଠିକଣାକୁ ଲେଖନ୍ତୁ :

ତଦାମାମା ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ, ତଦାମାମା ବଲ୍‌ଡିଙ୍ଗ୍ସ, ବଡ଼ପଲ୍ଲୀ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭

ମେରୀ

ବାଲ୍ୟ କ୍ୟାରେଟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକାବିତ ଅଳଙ୍କାର ଜଗତରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଓ ବ୍ୟାପକ ନାମ !
ସଜା କନିଷ୍ଠ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞମାନଙ୍କୁ ସୌକର୍ଯ୍ୟ ! ସବୁ ପ୍ରକାର ଗହଣ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ଭଲ
ନାମା ଚ୍ୟୁ ଅଳଙ୍କାର !

ମଗାଭୟ ବେଳେ ଅଳ୍ପ କାରର ନମ୍ବର ଲେସିବେ । ଇ. ପି. ଗର୍ବ ଅଲଗା ।
ମାଗଣା ଭାଲକା ପାର୍ଲି.ଲେସିବେ । (ଏକେଣ୍ଡ୍ ଆବଶ୍ୟକ)

Necklaces and Pendants:

- No. 204, Rs. 150.50
- No. 57, Rs. 75.50
- No. 28, Rs. 225.50
- No. 32, Rs. 200.50
- No. 18, Rs. 250.50
- No. 21, Rs. 250.50
- No. 136, Rs. 50.50
- No. 140, Rs. 50.50
- No. 125, Rs. 50.50
- No. 131, Rs. 25.50
- No. 137, Rs. 40.50
- No. 138, Rs. 75.50
- No. 139, Rs. 75.50
- No. 141, Rs. 75.50
- No. 142, Rs. 75.50
- No. 143, Rs. 75.50
- No. 144, Rs. 75.50
- No. 145, Rs. 75.50
- No. 146, Rs. 75.50
- No. 147, Rs. 75.50
- No. 148, Rs. 75.50
- No. 149, Rs. 75.50
- No. 150, Rs. 75.50
- No. 151, Rs. 75.50
- No. 152, Rs. 75.50
- No. 153, Rs. 75.50
- No. 154, Rs. 75.50
- No. 155, Rs. 75.50
- No. 156, Rs. 75.50
- No. 157, Rs. 75.50
- No. 158, Rs. 75.50
- No. 159, Rs. 75.50
- No. 160, Rs. 75.50
- No. 161, Rs. 75.50
- No. 162, Rs. 75.50
- No. 163, Rs. 75.50
- No. 164, Rs. 75.50
- No. 165, Rs. 75.50
- No. 166, Rs. 75.50
- No. 167, Rs. 75.50
- No. 168, Rs. 75.50
- No. 169, Rs. 75.50
- No. 170, Rs. 75.50
- No. 171, Rs. 75.50
- No. 172, Rs. 75.50
- No. 173, Rs. 75.50
- No. 174, Rs. 75.50
- No. 175, Rs. 75.50
- No. 176, Rs. 75.50
- No. 177, Rs. 75.50
- No. 178, Rs. 75.50
- No. 179, Rs. 75.50
- No. 180, Rs. 75.50
- No. 181, Rs. 75.50
- No. 182, Rs. 75.50
- No. 183, Rs. 75.50
- No. 184, Rs. 75.50
- No. 185, Rs. 75.50
- No. 186, Rs. 75.50
- No. 187, Rs. 75.50
- No. 188, Rs. 75.50
- No. 189, Rs. 75.50
- No. 190, Rs. 75.50
- No. 191, Rs. 75.50
- No. 192, Rs. 75.50
- No. 193, Rs. 75.50
- No. 194, Rs. 75.50
- No. 195, Rs. 75.50
- No. 196, Rs. 75.50
- No. 197, Rs. 75.50
- No. 198, Rs. 75.50
- No. 199, Rs. 75.50
- No. 200, Rs. 75.50

Earrings:

- No. 136, Rs. 50.50
- No. 140, Rs. 50.50
- No. 125, Rs. 50.50
- No. 131, Rs. 25.50
- No. 137, Rs. 40.50
- No. 138, Rs. 75.50
- No. 139, Rs. 75.50
- No. 141, Rs. 75.50
- No. 142, Rs. 75.50
- No. 143, Rs. 75.50
- No. 144, Rs. 75.50
- No. 145, Rs. 75.50
- No. 146, Rs. 75.50
- No. 147, Rs. 75.50
- No. 148, Rs. 75.50
- No. 149, Rs. 75.50
- No. 150, Rs. 75.50
- No. 151, Rs. 75.50
- No. 152, Rs. 75.50
- No. 153, Rs. 75.50
- No. 154, Rs. 75.50
- No. 155, Rs. 75.50
- No. 156, Rs. 75.50
- No. 157, Rs. 75.50
- No. 158, Rs. 75.50
- No. 159, Rs. 75.50
- No. 160, Rs. 75.50
- No. 161, Rs. 75.50
- No. 162, Rs. 75.50
- No. 163, Rs. 75.50
- No. 164, Rs. 75.50
- No. 165, Rs. 75.50
- No. 166, Rs. 75.50
- No. 167, Rs. 75.50
- No. 168, Rs. 75.50
- No. 169, Rs. 75.50
- No. 170, Rs. 75.50
- No. 171, Rs. 75.50
- No. 172, Rs. 75.50
- No. 173, Rs. 75.50
- No. 174, Rs. 75.50
- No. 175, Rs. 75.50
- No. 176, Rs. 75.50
- No. 177, Rs. 75.50
- No. 178, Rs. 75.50
- No. 179, Rs. 75.50
- No. 180, Rs. 75.50
- No. 181, Rs. 75.50
- No. 182, Rs. 75.50
- No. 183, Rs. 75.50
- No. 184, Rs. 75.50
- No. 185, Rs. 75.50
- No. 186, Rs. 75.50
- No. 187, Rs. 75.50
- No. 188, Rs. 75.50
- No. 189, Rs. 75.50
- No. 190, Rs. 75.50
- No. 191, Rs. 75.50
- No. 192, Rs. 75.50
- No. 193, Rs. 75.50
- No. 194, Rs. 75.50
- No. 195, Rs. 75.50
- No. 196, Rs. 75.50
- No. 197, Rs. 75.50
- No. 198, Rs. 75.50
- No. 199, Rs. 75.50
- No. 200, Rs. 75.50

Bangles and Bracelets:

- No. 204, Rs. 150.50
- No. 57, Rs. 75.50
- No. 136, Rs. 50.50
- No. 140, Rs. 50.50
- No. 125, Rs. 50.50
- No. 131, Rs. 25.50
- No. 137, Rs. 40.50
- No. 138, Rs. 75.50
- No. 139, Rs. 75.50
- No. 141, Rs. 75.50
- No. 142, Rs. 75.50
- No. 143, Rs. 75.50
- No. 144, Rs. 75.50
- No. 145, Rs. 75.50
- No. 146, Rs. 75.50
- No. 147, Rs. 75.50
- No. 148, Rs. 75.50
- No. 149, Rs. 75.50
- No. 150, Rs. 75.50
- No. 151, Rs. 75.50
- No. 152, Rs. 75.50
- No. 153, Rs. 75.50
- No. 154, Rs. 75.50
- No. 155, Rs. 75.50
- No. 156, Rs. 75.50
- No. 157, Rs. 75.50
- No. 158, Rs. 75.50
- No. 159, Rs. 75.50
- No. 160, Rs. 75.50
- No. 161, Rs. 75.50
- No. 162, Rs. 75.50
- No. 163, Rs. 75.50
- No. 164, Rs. 75.50
- No. 165, Rs. 75.50
- No. 166, Rs. 75.50
- No. 167, Rs. 75.50
- No. 168, Rs. 75.50
- No. 169, Rs. 75.50
- No. 170, Rs. 75.50
- No. 171, Rs. 75.50
- No. 172, Rs. 75.50
- No. 173, Rs. 75.50
- No. 174, Rs. 75.50
- No. 175, Rs. 75.50
- No. 176, Rs. 75.50
- No. 177, Rs. 75.50
- No. 178, Rs. 75.50
- No. 179, Rs. 75.50
- No. 180, Rs. 75.50
- No. 181, Rs. 75.50
- No. 182, Rs. 75.50
- No. 183, Rs. 75.50
- No. 184, Rs. 75.50
- No. 185, Rs. 75.50
- No. 186, Rs. 75.50
- No. 187, Rs. 75.50
- No. 188, Rs. 75.50
- No. 189, Rs. 75.50
- No. 190, Rs. 75.50
- No. 191, Rs. 75.50
- No. 192, Rs. 75.50
- No. 193, Rs. 75.50
- No. 194, Rs. 75.50
- No. 195, Rs. 75.50
- No. 196, Rs. 75.50
- No. 197, Rs. 75.50
- No. 198, Rs. 75.50
- No. 199, Rs. 75.50
- No. 200, Rs. 75.50

Head Chutty:

- No. 136, Rs. 50.50
- No. 140, Rs. 50.50
- No. 125, Rs. 50.50
- No. 131, Rs. 25.50
- No. 137, Rs. 40.50
- No. 138, Rs. 75.50
- No. 139, Rs. 75.50
- No. 141, Rs. 75.50
- No. 142, Rs. 75.50
- No. 143, Rs. 75.50
- No. 144, Rs. 75.50
- No. 145, Rs. 75.50
- No. 146, Rs. 75.50
- No. 147, Rs. 75.50
- No. 148, Rs. 75.50
- No. 149, Rs. 75.50
- No. 150, Rs. 75.50
- No. 151, Rs. 75.50
- No. 152, Rs. 75.50
- No. 153, Rs. 75.50
- No. 154, Rs. 75.50
- No. 155, Rs. 75.50
- No. 156, Rs. 75.50
- No. 157, Rs. 75.50
- No. 158, Rs. 75.50
- No. 159, Rs. 75.50
- No. 160, Rs. 75.50
- No. 161, Rs. 75.50
- No. 162, Rs. 75.50
- No. 163, Rs. 75.50
- No. 164, Rs. 75.50
- No. 165, Rs. 75.50
- No. 166, Rs. 75.50
- No. 167, Rs. 75.50
- No. 168, Rs. 75.50
- No. 169, Rs. 75.50
- No. 170, Rs. 75.50
- No. 171, Rs. 75.50
- No. 172, Rs. 75.50
- No. 173, Rs. 75.50
- No. 174, Rs. 75.50
- No. 175, Rs. 75.50
- No. 176, Rs. 75.50
- No. 177, Rs. 75.50
- No. 178, Rs. 75.50
- No. 179, Rs. 75.50
- No. 180, Rs. 75.50
- No. 181, Rs. 75.50
- No. 182, Rs. 75.50
- No. 183, Rs. 75.50
- No. 184, Rs. 75.50
- No. 185, Rs. 75.50
- No. 186, Rs. 75.50
- No. 187, Rs. 75.50
- No. 188, Rs. 75.50
- No. 189, Rs. 75.50
- No. 190, Rs. 75.50
- No. 191, Rs. 75.50
- No. 192, Rs. 75.50
- No. 193, Rs. 75.50
- No. 194, Rs. 75.50
- No. 195, Rs. 75.50
- No. 196, Rs. 75.50
- No. 197, Rs. 75.50
- No. 198, Rs. 75.50
- No. 199, Rs. 75.50
- No. 200, Rs. 75.50

MERI GOLD COVERING WORKS
P.O. BOX: 1405, 14, RANGANATHAN STREET,
T. NAGAR, MADRAS-600 017, INDIA.

A BRIGHT NEW TRADITION IS BUILT
by THE READERS OF

THE HERITAGE

FEATURES AND FICTION FOR TODAY
AND TOMORROW

The span of one and half years is not a long time, yet given will and goodwill, enough of a time to build a healthy, meaningful and intelligent reading tradition.

SLOWLY BUT STEADILY THE ELITE OF INDIA AND MANY LOVERS OF INDIAN CULTURE ABROAD ARE UNITING IN THE HERITAGE.

- * THE HERITAGE reveals the fourth dimension of life to you—through series like *"The Other Experience"* and *"Fables and Fantasies for Adults"*.
- * THE HERITAGE brings to you the best of creative literature of Contemporary India—stories, novels and poems.
- * THE HERITAGE features pictorial articles on places and monuments delving into their *roots*.
- * THE HERITAGE takes you to a tour of the *Little-Known India*.

A Super treat in every sweet!

SUPER SIZE! SUPER TASTE!

nutrine

SuperStar

Premium toffees

TWIN TREAT

DELITE

TOP CREAM

Heavenly
delights

ବିଭିନ୍ନ ସବୁଠାରୁ ସୁସ୍ୱାଦୁ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ମିଠୁଆ ଖାଇବାକୁ ଲାଗନ୍ତୁ

କମ୍ପାନୀର ସମସ୍ତ ଉତ୍ପାଦନା ଓ ବିକ୍ରୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉନ୍ନତ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି

CLARION/NC/8636